

PRAZNIČNA DOLINA POD PEÇO

Na Poljani v Meziški dolini ob vznožju zasnežene Pece je bila minulo soboto ena osrednjih proslav ob 30-letnici zaključnih bojev za osvoboditev naše domovine. Po pozdravnem govoru Ivana Žagarja, predsednika občinske konference SZDL Ravne na Koroškem, sta zbranim spregovorila Mitja Ribičič, predsednik republiške konference SZDL Slovenije, in armadni general Kostja Nadj, predsednik Zveznega odbora ZB NOV Jugoslavije.

Na legendarni Poljani, v dolini, kjer so se borci vseh narodnosti borili z rami ob rami proti množici umikajoče se nemške vojske ter domačih izdajalcev in kjer se je 14. maja 1945. leta končala druga svetovna vojna v Evropi, se je v soboto zbralo več kot 12.000 ljudi iz koroških in drugih slovenskih občin in tudi iz

zamejstva. Poljana, posejana s partizanskimi grobovi, je nadvse pristréno pričakala številne goste. Vsa Meziška dolina je bila v zastavah, na vsakem koraku so številni transparenti opozarjali na pridobitve našega narodnoosvobodilnega boja in velike zmage nad fašizmom.

(Foto: Andrej Ula)

DELAVSKA ENOTNOST

24. V. 1975 – ŠT. 20 – XXXII

Medtem ko je Mitja Ribičič spregovoril o perečih vprašanjih, s katerimi se srečujejo naše narodnostne manjšine v sosednji Avstriji, in kjer po dveh desetletjih od podpisa državne pogodbe še vedno ne spoštujejo sprejetih obveznosti, pa je general Kosta Nadj opozoril na pomemben delež slovenskega naroda pri prizadevanjih za osvoboditev naše države.

Še na mnoga leta, tovariš Tito!

Verjamem v svojo generacijo

Vjera Begović, študentka četrtega letnika ekonomije iz Titograda, bo izročila tovarišu Titu letošnje štafeto mladosti, potem ko je štafeta palica prešla skozi tisoče rok in ko jo je na poti po domovini pospemilo na tisoče najboljših želja ljubljenu predsedniku.

To mlado in nenavadno samozavestno dekle je bilo upravičeno deležno tega priznanja in časti. S triindvajsetimi leti je naredila več, kot je sploh možno storiti. Z enakim, vsega spoštovanja vrednim uspehom je opravljala izpite, ukvarjala se je s športom in še posebej z družbenopolitičnim delom. V zvezo komunistov je bila sprejeta leta 1969, danes pa je Vjera Begović najmlajši član centralnega komiteja Zveze komunistov Črne gore.

Na našo prošnjo je Vjera Begović spregovorila o razmerah in možnostih, da bi se mladina kar najbolj družbeno angažirala. Spregovorila je o mladih, za katere je tako zelo značilna nemojna težnja po napredku.

Že od nekdanj velja, da revolucija ni samo boj s puško v roki, oborožen spopad. Revolucija je nekaj, kar traja, kar se nadaljuje in kar še vedno traja tudi v dandanašnjem času. Danes govorimo o spopadih mnenj, govorimo o težavnem boju mlade generacije, ki dorašča... Ali mladi bijejo ta boj, nadaljujejo z revolucijo, zastavljajo svoje besede in dejanja zanjo? Da! Če se ne bi opirali na mlade, bi si le težko zagotovili napredek. Res je, da smo priča zastoje, tudi problemom – toda ali ne bi bilo nenavadno, če vsega tega ne bi bilo? Toda nihče nikoli ne bo mogel zavreti tega, da se ne bi naša družba razvijala, včasih laže, včasih teže premagovala prepreke, pri tem pa korakala naprej, venomer naprej...

Seveda delamo primerjave in venomer zastavljamo enaka vprašanja, kot je, denimo tisto: ali se je današnja mlada generacija pripravljena žrtvovati ali ne? Tisti, ki tako sprašujejo, po navadi sodijo, da smo ne samo mladi,

temveč da smo tudi razvajeni. Morda to tudi smo! In če smo, smo zavrlojto tega, ker si včasih tudi izmišljamo probleme. Toda značilno je – in to je treba poudariti – da mlad človek, ki ima pred seboj jasno določeno nalogo, jasno opredeljene dolžnosti in jasen cilj, nikoli ne bo odstopil od tega. To je značilnost mladih. Mlada sem in ničesar ne sovražim bolj kot to, če nekdo pravi: „treba bi bilo storiti to

in to.” To so gradovi v oblakih, to je neoprijemljivo, celo nestvarno je. In zdaj – ali bi bila moja generacija prav tako pripravljena na žrtve, kot je bila pripravljena vojna generacija in tista, ki ji je neposredno sledila? Toda – ali mi ne nosimo svojega dela bremena, ali nismo pripravljeni aktivno ustvarjati, ali nismo tega že neštetokrat dokazali in ali tega ne dokazujemo vedno znova?

(Nadaljevanje na 9. strani)

Torkova javna tribuna „Besedo ima proizvajalka“ v MTT Maribor je pomenila osrednjo prireditev slovenskih sindikatov ob mednarodnem letu žensk, njen namen pa je bil ovrednotiti rezultate ankete „Položaj ženske v združenem delu“, ki bo – s prikazom razreševanja nekaterih aktualnih vprašanj v zvezi z družbenoekonomskim, samoupravnim in političnim položajem zaposlene ženske – naš prispevek na mednarodni konferenci žensk v Mehiki.

Ce pomislimo na „bilanco“ te javne tribune, torej na udeležbo več kot 200 delegatov in delegatov iz desetih industrijskih organizacij združenega dela, na štiri zanimive referate ter na razgibano in povsem sproščeno raz-

da bi strokovne službe teh organov pripravile izvlečke iz gradiv, vsako pomembnejšo odločitev pa predlagale v več variantah ter hkrati nakazale posledice take ali drugačne odločitve. V zvezi z dilemo, kako nagraditi delavce, ki so odsotni z dela zaradi opravljanja delegatskih funkcij, pa je opozorila na prakso njenega kolektiva, ko delegat ne sme biti prizadet in se mu za čas, ko opravlja delegatsko dolžnost, obračuna poprečni osebni dohodek, ki bi ga dosegel, če bi delal.

V razpravi o uveljavljanju delegatskega sistema je delegatka iz Iskre – Elektromehanika Kranj povedala, da skoraj polovico 9000-članskega kolektiva predstavljajo mladi, povezani v aktivih. Tako se lahko dokaj neposredno vklju-

ljevat šolanje na srednji tehniški šoli svoje stroke, vpisati v prvi razred, kakor da ne bi prav nič veljale njihove bogate praktično pridobljene izkušnje in znanje.

V razpravi je delegatka Iskre-Elektromehanika Kranj povedala, da v njenem kolektivu kar četrtina žensk ne dela v poklicu, za katerega je pravzaprav usposobljena.

Bolj prepričljiv dokaz o slabostih sistema poklicnega usmerjanja po njenem mnenju sploh ni potreben. Več delegatov in delegatov iz MTT je opozorilo, da skoraj polovica pri njih zaposlenih delavcev nima niti osnovnošolske izobrazbe. Razvijajo sicer dopolnilno izobraževanje, saj je več kot 300 njihovih delavcev le pridobilo vsaj osnovnošolsko izobrazbo. Vendar

otrok v času, ko so starši zaposleni. Otroci bi se v taki šoli več naučili in ne bi bili v številnih primerih prepuščeni ulici. Spet druga delegatka iz MTT, ki se ji je v razpravi pridružila še delegatka iz Mure Murska Sobota, pa je poudarila: „Res je vse iz dneva v dan dražje, ampak – vseeno premalo vemo, za kaj se porabi denar, ki ga prispevamo za potrebe otroškega varstva!“

„Ne smemo se sprijazniti s tem, da v vrtcu rečejo: niste še na vrsti! Naša dolžnost je storiti vse, da bi zainteresirani starši oziroma matere-samohranilke čim manjkrat slišale tak odgovor.“ je menila delegatka iz radovljiške Almire.

NE NA RAČUN ZDRAVJA!

Na temo: delovne razmere in varstvo pri delu je spregovorila LUČKA FLORJANČIČ iz MTT Maribor. Opozorila je na težke delovne razmere v tekstilni industriji, ki je morala v prvih po-vojnih letih svojo akumulacijo odstopati za industrializacijo naše države, zato pa je zaostala v lastnem razvoju. Med drugim se to odraža tudi v triizmenskem obratovanju, da bi kolektivi hitreje odplačali vsaj tiste drage stroje, ki so jih vendarle uspeli kupiti.

„V MTT sicer že izvajamo program postopnega ukinjanja nočnega dela, vendar pa to ne poteka brez problemov,“ je dejala Lučka Florjančič. „Poleg tehničnih in tehnoloških problemov so tudi človeški. Delavke, zlasti starejše, zavračajo premostitev na dvoizmensko delo, ker jim glede na zaslužek to nikakor ne ustreza. Nočni dodatek namreč v poprečju dosega 40 % osebnega dohodka. Iz tega sledi zaključek: naša delavka nosi večje breme zato, da si zagotovi višji dohodek, čeprav na račun svojega zdravja. Nosi ga tudi zato, da opravi vsa gospodinjska dela sama, da sama poskrbi za varstvo otrok in s tem spet prihrani...“

Cena takega „varčevanja“ pa je nadvse visoka. Čeprav imajo v MTT urejeno zdravstveno varstvo in, med drugim, tudi stalne sistematične preventivne preglede, je med petdeset let stariimi delavkami zdravih le 14,2 %. Le izjemoma se kakšna delavka, ki je ves čas delala ob stroju, upokoji s polno delovno dobo.

„Mislim, da nas take ugotovitve resno opozarjajo, da moramo poleg nočnega dela žensk rešiti še mnogo drugih problemov, zlasti pa bomo morale ženske spoznati, da svojih samoupravnih pravic iz varstva pri delu in delovnih razmer, ne smemo reševati tako, kot jih zdaj – na račun našega zdravja,“ je med drugim poudarila Lučka Florjančič in se pri tem zavzela, da ženske kot delegati v SIS zdravstvenega zavarovanja skupaj z drugimi delegati v čim krajšem času zagotove bolj pravične odnose tudi na področju nadomestil za čas bolezni ter bolniških izostankov zaradi nege otroka, tako da

Enakopravnost v boju, v miru in pri delu

pravo, pač lahko rečemo, da je tribuna uspela, kajti udeleženci so se razšli zadovoljni: slišali so za izkušnje drugih in povedali so lahko, kaj o vprašanih, ki so bila na dnevnem redu, sodijo pri njih: v tovarnah Labod Novo mesto, Mura Murska Sobota, ZP Iskra-Elektromehanika Kranj, Emo Celje, Gorenje Velenje, Peko Tržič, Planika Kranj in Tovarna usnja Kamnik.

Javno tribuno „Besedo ima proizvajalka“ je vodila Ivanka Vrhovčak, generalna sekretarka RS ZSS, ki je usmerjala tudi prvo tematsko razpravo o delovanju delegatskega sistema. Tematsko razpravo o zaposlovanju, izobraževanju in usposabljanju ob delu je usmerjala Tilka Blaha, sekretar sektorja RS ZSS za izobraževanje, znanost in kulturo. Razpravo na temo: družbeno varstvo otrok je usmerjala Majda Gaspari, članica IK predsedstva CK ZKS, razpravo na temo delovne razmere in varstvo pri delu pa je usmerjal Jože Sintič, sekretar RO sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije.

Ob koncu so se udeleženci javne tribune dogovorili, da bodo prihodnje leto ob 8. marcu vsak v svojem okolju pripravili temeljit obračun tega, kako so v letošnjem mednarodnem letu žensk na vseh področjih svoje organiziranosti zastavili in uresničevali akcijo za temeljno preobrazbo družbenoekonomskega položaja ženske proizvajalke. Sprejeli pa so tudi v razpravah večkrat izrečeno pobudo, da bodo občinskim in drugim dejavnikom predlagali, naj omenjena snovanja in prizadevanja ovrednotijo čimprej, da bi jih potem lahko vključili v svoje delovne programe in se zavzeli za njihovo uresničevanje v najširšem družbenem merilu.

O delovanju delegatskega sistema je uvodoma spregovorila LOJZKA POTRČ iz tovarne LABOD Novo mesto. Potem ko je predstavila svoj kolektiv (1250 zaposlenih, od tega 90 % žensk; 3 TOZD v treh občinah), je povedala, da je v delegatski sistem v kolektivu ali zunaj njega vključen vsak četrti delavec. Od vseh delegatov pa je tri četrtine žensk – neposrednih proizvajalk.

Ce pomislimo, da so se – zlasti neposredni proizvajalci, ženske pa še posebej – v preteklosti praviloma izogibali funkcij, ker so se zavedali dolžnosti, niso pa se čutili sposobne, da bi jih izpolnjevali, je nedvomno zanimiv odgovor na vprašanje, kako so v Labodu poskrbeli za njihovo usposabljanje, da so tudi dosegli omenjene, nadvse ugodne rezultate. Lojzka Potrč je o tem povedala naslednje:

„Zaradi prezaoplenosti v gospodinjstvu ženske nikoli niso imele takih možnosti lastnega izpopolnjevanja, kot to velja za moške. Naše družbenopolitične organizacije in strokovne službe so se tega zavedale, zato smo skupaj iskali najbolj ustrezno rešitev za izobraževanje ne le žensk, ampak vseh zaposlenih. Nismo čakali, da bi nam rešitev nakazal kdo od zunaj. Upoštevali smo naše specifičnosti in se odločili, predlagati proizvajalcem, da bodo delali štiri proste sobote na leto in si tako ustvarili fond ur za naše skupno izobraževanje po programu, ki smo ga pripravili vsi skupaj. Proizvajalci so se odločili za tak sistem in tako že od začetka leta 1973 teče program javnih tribun. To je dokaz, da se proizvajalci še kako želijo usposobiti za dobre samoupravljavce.“

Nato je Lojzka Potrč opozorila na problem „učeno pisanih gradiv“, ki jih delegatom pošiljajo organi zunaj podjetja. Zavzela se je za to,

čujejo v samoupravno delo in življenje vseh 19 TOZD.

Delegat iz MTT – TOZD Merinka se je zavzel za jasne, vsem razumljive informacije, z njim pa se je strinjala tudi delegatka iz Mure – Murska Sobota. Zanimiva je izkušnja tega kolektiva, ki si je čas za obojesmerno komuniciranje z delegati in delegacijami „našel“ tudi tako, da za to po potrebi porabi polovico časa, namenjenega za odmor med delom. Delegatka iz Almire Radovljica je med drugim govorila o solidarnosti njenega kolektiva, ki je prevzel – po burnih razpravah, v katerih je bilo treba marsikaj pojasniti do zadnjih podrobnosti – obveznost, da bo z vključitvijo enega izmed obratov konfekcije TIP-TOP pomagal pri premagovanju težav ob likvidaciji te tovarne. Delegatka iz Iskre EMO Celje pa je opozorila, da je treba tudi specifično ženska vprašanja najprej rešiti v lastni hiši. Pri njih so začeli tako, da je zdaj v samoupravnih organih že 290 žensk, še v prejšnji mandatni dobi pa ni bilo niti ene.

V IZOBRAŽEVANJU NIKAKOR NE DRUG MIMO DRUGEGA!

Tako IVAN KEPIC iz tovarne PLANIKA Kranj, ki je imel uvodni referat na temo: zaposlovanje, izobraževanje in usposabljanje ob delu, kot tudi razpravljavci so se zavzeli za to, da bi

pa so zaradi pomanjkanja delavcev prisiljeni sprejemati učence z nekončano osemletko, ki pa jih ob sprejemu v učno razmerje skušajo nagovoriti, da bi kasneje, ko se bodo izučili za poklic, le dokončali tudi osemletko. Rezultati pa vsaj za zdaj, niso najboljši. Delegatka iz Mure pa je posebej poudarila, da bi bilo primerno, če bi priučenim delavcem po desetih letih dela priznali njihovemu znanju in sposobnostim primeren poklic in naziv.

OTROK NAJ NE BO NADLOGA

O družbenem varstvu otrok je spregovorila DANIJELA LIPOVŠEK iz „Gorenja“ Velenje. V tej občini so imeli pred petimi leti v vzgojno-varstvenih zavodih zajetih 10 % vseh otrok, zdaj pa je družbenega varstva deležno že 22 % vseh otrok. Napredek je sicer očiten, vendar so zaradi hitrega razvoja gospodarstva v občini, velikega števila mladih družin in naglo naraščajočega števila zaposlenih žensk – potrebe po organiziranem varstvu večje od možnosti. Povečanih potreb tudi ni mogoče kriti z rednimi prispevki iz osebnih dohodkov. Zato so se občani Velenja že drugič odločili za samoprispevek, ki ga bodo plačevali naslednjih pet let. Tako bi imeli leta 1980 v organiziranem varstvu že 35 % vseh predšolskih otrok. Ker pa so z družbenim planom razvoja do leta 1980 predvideli, da bi moralo družbeno varstvo vključevati vsaj 39 %

naj izobraževalne ustanove prilagodile svoje delo potrebam in možnostim delovnih organizacij, namesto da so v kolektivih potrebne najrazličnejše „rošade“, da bi se – glede na izmensko delo in druge specifične razmere – sploh lahko dopolnilno izobraževali ali usposabljali tisti delavci, ki to želijo.

Sicer pa je Ivan Kepic v svojem referatu navedel zanimive izkušnje obutvene industrije, ki je bila – ob postopnem prehodu od obrtnega na industrijski način proizvodnje – vseskozi prisiljena bolj ali manj sama iskati in uveljavljati take oblike usposabljanja in izobraževanja delavcev, ki so bile sprejemljive za učence-delavce, obenem pa take, da je obutvena industrija sploh prihajala do potrebnih kadrov. Ta iskanja so bila, kot je očito zdaj, v duhu zasnove bodočih sprememb v celotnem šolskem sistemu. Uspeh pa je, za zdaj, le delen. Delen zato, ker so uspeli skrajšati čas izobraževanja, ne da bi to bilo v škodo kvalitete, pomanjkljivost pa je v tem, ker delavcem, ki se izobražujejo ob delu, nismo omogočili prestopa v nadaljnje oblike izobraževanja na tak način, da bi se jim upoštevalo poprejšnje izobraževanje. Ker torej internio izobraževanje družbeno še ni priznано, se morajo specializirani delavci, če želijo nada-

predšolskih otrok, jim „razlika“ nalaga dolžnost, da bi nudili večjo družbeno pomoč družinam, ki imajo svoje predšolske otroke v varstvu pri zasebnikih. Trenutno pripravljajo seminar za varuške, mislijo pa tudi na pomoč pri opremitvi primernih prostorov za varstvo teh otrok.

„V zadnjih petih letih smo tudi v kranjski občini povečali število otrok, vključenih v družbeno varstvo, od 9 na 23 %, v tem času pa se je – na osnovi programa za izboljšanje družbenega varstva, ki smo ga financirali tudi s samoprispevkom, število vrtcev povečalo od 9 na 26, je v razpravi povedala delegatka iz Iskre-Elektromehanika Kranj. „To pa je še vedno veliko premalo, ker se srečujemo z enakimi problemi, kot jih imajo v Velenju. Mislim, da se bodo razmere vsaj malo izboljšale zaradi tega, ker je zdaj porodniški dopust daljši in vsaj ne bo tolikšnih težav zaradi varstva dojenčkov. Sploh pa v našem kolektivu razmišljamo o gradnji tako imenovanega intervencijskega vrtca, v katerega bi sprejemali otroke naših delavk za toliko časa, da bi se našlo mesto zanje v vrtcih, ki jih gradimo ali še bodo zgrajeni v naši občini.“

Delegatka iz MTT se je zavzela za celodnevno šolo, kar tudi pomeni obliko družbenega varstva

materinstvo ne bi bilo več neposredno materialno prizadeto.

V razpravi na to temo so sodelovale predvsem delegatke iz MTT, ki so v celoti pritrdile uvodnim besedam Lučke Florjančič. Poudarile pa so tudi, da so v preteklosti, zlasti pa v prvih povojnih letih, delale tudi ob sobotah in nedeljah in v zelo slabih delovnih razmerah.

Tega njihovega minulega dela ne gre zapostavljati. Zato bi bila rešitev v beneficiranju najbolj ogroženih delovnih mest ter v izbiri krajšega poprečja osebnih dohodkov kot osnove za odmero pokojnine, kajti sedanji sistem je zanje izrazilo krivico, saj so imele v preteklosti zelo nizke zaslužke.

Razprava na javni tribuni pa vendarle ni izzvenela le v te zahteve. Tudi delegatke iz MTT so namreč priznale, da postopno izvajanje modernizacije in avtomatizacije že daje ugodne rezultate. Prav ti dosežki pa opravičujejo upanje, da bodo uspeli uskladiti navidezno nasprotujoče si zahteve: najmanj enake zaslužke, čeprav ne bi več delali ponoči; isto ali večjo proizvodnjo le ob dvoizmenskem obratovanju ter nova produktivna delovna mesta tudi za tiste člane kolektiva, ki bi zaradi ukinitve nočnega dela prišli ob sedanje delo. M. GOVEKAR

40-LET ŽIVIH SPOMINOV NA ZLET SVOBOD V CELJU LETA 1935

Veličastna delavska manifestacija

Po pripovedi tovariša Miha Marinka o tej prvi javni politični manifestaciji Komunistične partije v Sloveniji

POLITIČNA IZHODIŠČA ZA OSNOVANJE ENOTNE DELAVSKE STRANKE

Se istega leta je izšel proglas, ki je imel datum 19. september 1935 in ki je vseboval politična izhodišča za osnovanje enotne delavske stranke, pa tudi za ljudsko fronto svobode. Iz Slovenije smo bili na proglasu trije podpisniki: Tone Cufar, svobodaš, že uveljavljen pisec dramskih in drugih literarnih tekstov s socialno tematiko; drugi podpisnik sem bil jaz, ki pa sem bil ta čas že konfiniran v Trbovljah; in kot tretji podpisnik iz Slovenije je bil Franc Salamon, znani komunist vse od nastanka partije leta 1919.

Po volitvah sta režim in nova Stojadinovičeva vlada (v kateri pa so že nastopali tudi klerikalci in bosanski muslimani) obljubljala neko obnovo demokracije. In ker je bilo to komaj nepoln mesec pred celjskim Zletom Svobod, je Partija sklenila, da komunisti to obljubo demokratičnosti izkoristimo in da celjski Zlet, ki je bil sicer zamišljen kot delavska kulturna manifestacija, izkoristimo za naš nastop s političnimi izhodišči za osnovanje enotne delavske stranke. In ker je v pripravi na celjski Zlet Svobod padel tudi VII. kongres Kominterne, na katerem so odločili, da je treba osnovati antifašistično ljudsko fronto, smo v Partiji sklenili, da je tudi v ta namen potrebno izkoristiti Zlet v Celju.

Ustanovili smo iniciativne odbore in začeli s pripravi.

KOMUNISTI SO BILI V SVOBODAH DOBRO ZASIDRANI

Gorkičeva politika opozicije v sindikatih nas ni zavezovala za naše delovanje v društvi Svoboda. V društvi Svoboda, ki so bolj ali manj delovala ves čas šestojanuarske diktature, smo bili komunisti razmeroma zelo močno prisotni. Socialdemokrati so v teh društvi svoje pozicije precej zanemarili, saj jih ni zanimalo tisto drobno kulturno delo med ljudmi, zanimala jih je predvsem delavska zbornica in delovanje v režimu podrepiških sindikatov. In ker smo tako bili torej komunisti v društvi Svoboda dobro zasidrani, smo razmeroma lahko ustvarili takšno revolucionarno vzdušje, kakršno je prevladovalo na Zletu v Celju, ko smo po ularizirali naše zahteve za enotno delavsko stranko.

Seveda smo komunisti že prej poskušali sodelovati tudi z določenimi socialdemokrati, da bi jih pridobili za enotno delavsko stranko. Toda razpoloženje na njihovi strani ni obetalo nič kaj dobrega, razen pri redkih posameznikih (Franc Svetek, Lojze Sedej), ki niso tako ostro odbijali gesla enotne delavske zveze, ki jim je bilo konec koncev tudi težko nasprotovati. Izvedeli pa smo, da pripravljajo socialdemokrati samostojen nastop za lastno socialistično stranko. Očitno so računali s tem, da jim bo režim to stranko dovolil, če ne bodo sodelovali z nami. Mi nismo imeli takih iluzij, da bosta režim in vlada izpolnila svojo obljubo o povratku k demokraciji. Vsekakor pa smo komunisti hoteli izkoristiti celjski Zlet Svobod kot priložnost za javno afirmacijo.

KAKŠNA SO BILA NAŠA POLITIČNA IZHODIŠČA?

Tako je na celjskem Zletu Svobod tovariš Franc Leskošek kot predstavnik leveice prvič nastopil s političnimi izhodišči za osnovanje enotne delavske stranke. Jaka Žorga, ki je malo pred tem prišel iz zapora, mu je pomagal pri obrazložitvi naših stališč. In kakšna so bila ta stališča?

Prvič, borba za plače, za kolektivne pogodbe, za socialno zavarovanje delavcev, kajti v tistem času delavci v mnogih panogah niso bili zavarovani, za pomoč brezposelnim, borba za zahteve delovnih kmetov.

Drugič, popolna likvidacija fašističnega režima in to: amnestija političnih jetnikov, emigrantov, ukinitve zakona in sodišča za zaščito države. Svoboda zborovanja, dogovora, tiska, organiziranja štrajkov, svoboda za politične stranke ne glede na nacionalne in ozemeljske okvire, splošna in tajna enako proporcionalna volilna pravica, vstevši tudi ženske. Razpust parlamenta in razpis volitev. Odprava hegemonije in narodnostne enakosti, popolna ljudska svoboda in pravica naroda, da odloča o svoji usodi. (To zadnje je bila spretna formulacija, ki ni govorila o odcepitvi, marveč o tem, da vsak narod odloča o lastni usodi. To pa je stališče, ki smo ga uredniki šele v NOB.)

Tretjič, borba za ohranitev miru proti fašističnim in separatističnim izvajalcem vojne, za podpiranje politike miru Sovjetske zveze.

In četrtič, uveljavljanje načel mednarodne solidarnosti proletariata, aktivna udeležba v mednarodni borbi proti fašizmu in vojni, posebno proti vojnim provokacijam hitlerjevskega režima.

NAŠA TAKTIKA

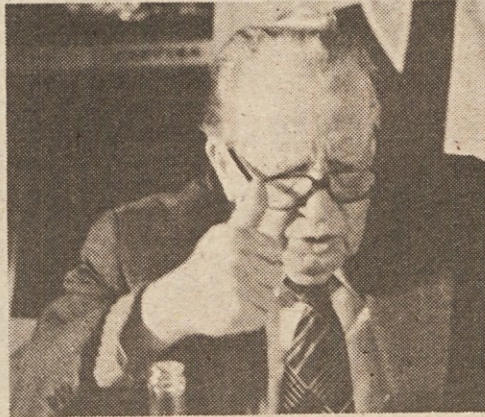
To je bilo zelo strnjeno povedano, toda zelo previdno formulirano. V teh stališčih ni bilo nič izrazito komunističnega, taka stališča so bila v skladu z zahtevami po demokraciji. Šlo je torej za skromnejši program, proti kateremu ne bi mogli kovati obožb po zakonu o zaščiti države, saj v teh zahtevah ni bilo nič protidržavnega. Zato tudi po celjskem Zletu Svobod ni bilo kakšnih večjih aretacij.

Ker pa so bili podpisniki proglasa s temi političnimi izhodišči za osnovanje enotne delavske stranke, kakršen je kasneje v septembru izšel, znani komunisti kot Pavle Pavlovič, Ljuba Radovanovič, Stjepan Maljković in nekateri drugi manj znani, je režimu bilo jasno, da za vsem tem stojijo seveda komunisti. Saj za začetek tudi nismo mogli najti takih ne-komunistov, ki bi upali to podpisati. Ko je ta proglas izšel, smo bili podpisniki sicer aretirani. Toda po nekaj tednih so nas morali izpustiti, ker ni bilo osnove, da bi nas obsodili.

Tako smo taktizirali tudi vsa kasnejša leta, da smo obšli zakon o zaščiti države. Ker pa se je naše gibanje v

Član Sveta federacije tovariš MIHA MARINKO je meseca marca obiskal slušatelje političnega tečaja v Jasnici. Zelo obširno in slikovito jim je opisoval politične razmere in razvoj dogodkov, ki so pripeljali do tega, da je postal Zlet Svobod v Celju 1935. leta veličastna delavska manifestacija in da se je od tedaj naprej Komunistična partija v Sloveniji vedno bolj povezovala z revolucionarnimi delavskimi množicami.

V preteklih dveh številkah smo objavili začetek in nadaljevanje teh spominov, danes sledi zaključno poglavje.

tistih letih široko razvilo, se je moral režim posluževati drugih sredstev. Kljub temu, da smo imeli strogo konspiracijo, je bilo aretiranih še veliko naših ljudi. Tako si je režim moral nazadnje izmisliti leta 1939 še taborišče v Bileci, kasneje, tik pred vojno, pa še taborišče za sumljive vojne obveznike v Ivanjci. No, kljub temu, da nas je policija kdaj pa kdaj tudi odkrila, pa moram povedati, da nam je v kasnejših letih bila naša šola ilegale v veliko pomoč, zlasti pri organiziranju OF leta 1941 in ko je bilo potrebno sposobiti ilegalne zveze in tiskarne. Naši zavezniki v NOB, Sokoli, krščanski socialisti in drugi, so nam bili hvaležni, da smo jih naučili, kako je treba zagotavljati konspiracijo in to nam je koristilo seveda ves čas narodnoosvobodilne borbe.

V SPREVED SE JE ZVRSTILO BORBENO DELAVSTVO IZ VSE SLOVENIJE

O tem, kako je bilo na Zletu Svobod v Celju, je napisal prispevek Viktor Godnič, očitno ob 30. obletnici tega dogodka. Godnič, ki še danes živi v Celju, je bil takrat predsednik celjskega društva Svoboda. Takole opisuje:

„Da je ravno Celje izbrano za kraj Zleta, ni slučaj. Celje je nekakšno geografsko središče tedanje Dravske banovine. Imelo pa je tudi močan vodilni kader v svojih delavskih in nameštenskih organizacijah. Iz tega kadra se je pod vodstvom Franca Svetka sestel zletni odbor. Ta je veliko prireditev do podrobnosti odlično organiziral kot nalogo, ki mu jo je poveril Glavni odbor Zveze Svobod v Ljubljani.

Na dan Zleta so se zvrstili sprejemi prihajajočega delavstva na kolodvoru, saj je dospelo šest posebnih vlakov, pa tudi vsi redni vlaki so bili pojačani. Mnogi udeleženci so prihajali še z avtobusi, kamioni, vozovi, kolesi in peš. Tako je močna kolona iz rudarskih revirjev prispela v Celje peš preko Mrzlice. Prišlo je 25 godb na pihala iz vse Slovenije, ki so dopoldan prirejale koncerte po raznih celjskih trgih. V zgodnjem popoldnevu pa se je po mestnih ulicah razvil mogočen slavnostni sprevod, kakršnega Celje še ni doživelo. V sprevod se je zvrstilo borbeno delavstvo iz vse Slovenije. Krepko so korakali jeseniški kovinarji, nato pa razni delavci iz Notranjske, tekstilci iz Trziča, Kranja, Maribora. Sledili so viničarji iz Haloz, Slovenskih goric. Tu so bili rudarji iz Hrastnika, Trbovelj, Zagorja, Mežiške doline. Pisani mn ožici slovenskih delavcev iz vseh naših krajev se je pridružila še bratska skupina Hrvatov iz Zagreba, Varaždina. Močni živi val se je v zglednem redu pomikal po glavnih celjskih ulicah. Medtem so nešteti pevski zbori peli borbene pesmi. Koračnice delavskih godb so prilivale še več ognjevitega navdušenja sprevodu, ki je bil ves kakor en sam pevski zbor. Delavci so dajali duška svojim čustvom z neprestanimi vzkliki o delavski kulturi, enotnosti, borbeni pripravljenosti delavskega razreda iz vse Jugoslavije.

Sprevod se je zaključil na Glaziji, na nogometnem igrišču, kjer je sledilo slavnostno zborovanje. Na njem so govorili predsednik Zveze Svobod profesor Teply, predsednik strokovne komisije Franc Leskošek in drugi. Zlasti Leskoškov govor je izbruhnil v množici v pravi vihar. V vodstvu so se oglašili klici proti fašizmu.

Po zborovanju se je razvilo prosto veselje, od katerega so se izletniki po določenem načrtu polagoma vračali v svoje kraje z lepimi spomini na mogočen potek tega Zleta v Celju. Velika manifestacija je potekala brez najmanjšega incidenta, tako da oblast ni imela nikjer povoda intervenirati. Bila bi pa tudi brez moči ob tej mogočni prireditvi.“

ČESA VSE VIKTOR GODNIČ NI VEDEL

Pisec omenjenega prispevka o celjskem Zletu Svobod ni bil komunist in tudi ni bil med organizatorji te politične manifestacije. Zato je pač v svojem opisu dajal pomen drugim vtisom in je na primer povsem pozabil na Topalovičev nastop na Zletu, ali pa nima ra tega ni videl.

Tisto jutro pred Zletom smo imeli člani Pokrajinskega komiteja KP sestanek nekje za Savinjo. Izvedeli smo, da imajo sestanek tudi socialdemokrati in da nameravajo propagirati na Zletu samostojno socialistično stranko. Po sestanku smo odhiteli v mesto, da bi še pravočasno obvestili naše ljudi, komuniste in naše simpatizerje, kakšno stališče naj zavzamejo ob Topalovičevem nastopu.

Naj najprej dopolnim sliko o vzdušju, ko so se v Celje zgrinjale delavske množice z neko nadobnostjo. Veliko ljudi je prišlo z vozovi iz Savinjske doline, kot opisuje tudi Godnič, na čelu te množice na vozovih pa je na konju prihajal Bratko Kreft. Kreft ta čas ni bil član

množici. V tej množici je bilo dvanajst tisoč ljudi, ki so z izrednim navdušenjem sprejeli Leskoškov govor. In ker je Topalovič čutil, da so simpatije množice na strani komunistov, je v svojem govoru rekel: „V naši socialistični stranki bo tudi prostora za naše brate z leveice.“ A čim je to izrekel, je nastal strahoten vik in krik, ki je trajal kakšnih deset minut, dokler niso navsezadnje Topaloviča dobesedno izrinili z govorniškega odra.

Očitno Godnič vsega tega ni videl in tudi ni vedel, ker tega v svojem opisovanju sploh ne omenja.

Nam komunistom je seveda šlo za to, da bi dosegli borbeno enotnost delavskega razreda, medtem ko so si socialdemokrati očitno prizadevali bolj za lasten privilegirani položaj, da bi bili in ostali, kot so bili že poprej desetletja, edini legalni predstavnik delavskega razreda.

KOMUNISTI SMO KONČNO VENDARLE PRIŠLI IZ ILEGALE V LEGALNO NASTOPANJE PRED DELAVSKIMI MNOŽICAMI

Poglavitna izkušnja komunistov po celjskem Zletu Svobod je bila ta, da moramo odslej hitreje navezovati stike z delavskimi množicami, z javnim mnenjem. S celjskim Zletom smo prešli komunisti končno iz ilegale v legalno delovanje. Z našim javnim nastopom v Celju smo šele začeli snovati enotno delavsko stranko, obenem pa smo že govorili o ljudski fronti svobode. V Celju smo spoznali, da so delavske množice še revolucionarne. To spoznanje je pomenilo za nas komuniste izredno moralno ohrabritev, kajti vse je že kazalo, da je uspel teror zatreti vso revolucionarnost. O tem pričajo omenjena gesla, ki niso bila v skladu z našo politično linijo tistega trenutka. Z ukinitvijo društev Svobod smo bili na izgubi. Istočasno pa se je režim s tem dejanjem tudi razkrinkal, razkrinkal je svoje lažne obljube o obnovi demokracije. Poslej so bili pred nami še težki časi. Toda prav razpoloženje množic na celjskem Zletu je bila za nas močna moralna hrabritev, da smo bodro nadaljevali v Celju začeto pot, se pripravljali in usposabljali za usodna dogajanja našega narodnoosvobodilnega boja.

KONEC

Po pripovedi zapisala: SONJA GASPERŠIČ

Leskoškov govor je izbruhnil v množici na Glaziji v pravi vihar navdušenja

ANICA JAGODIC, PRVOMAJSKA NAGRAJENKA IZ TRŽIČA

Delo — njeno edino bogastvo

Kdo bi vedel, koliko letal vsak dan odleti z letališča Brnik, prav gotovo pa tisti, ki vzdržujejo redno linijo z Beogradom. Tega dne je bila v letalu za Beograd med številnimi potniki tudi radovedno vznemirjena in malce preplašena drobna sivolasna ženička.

Ni treba posebej omenjati, da se je prvič odpravila na pot z letalom, čeprav jo je življenje znalo vreči tudi daleč, zelo daleč od rodnega Trziča.

„Kako so bili vsi v skrbeh zame,“ se je veselo spominjala, „ko sem se odpravljala na pot. Zasuli so me z nasveti, kaj vse moram storiti, če nas bo začelo premetavati in če mi bo slabo.“

In, veste, kaj se je zgodilo? Ko se mi je zdelo, da že nekam predolgo sedimo v letalu, sem le vprašala soseda, kdaj bomo pravzaprav vzleteli. To je bilo smešno! Bili smo namreč že nekje nad Zagrebom... In kje

Za spremembo ji je tokrat postregla z doživljajem, ki bo — o tem sploh ne more biti dvoma — ostal za vedno na častnem mestu v njenem spominu.

„Kdo bi si mislil, da se bodo v tovarni sploh še spomnili name. Saj je že petnajst let, kar sem šla v pokoj...“

Tovarna? Pod tem pojmom Jagodicova pozna samo sedanjo BPT (tržiško bombažno predilnico in tkalnico), ki ji je bila delovni dom, odkar pomni. In tudi njenim staršem in zdaj sinu...

Spomnili?

Mislila je seveda na to, da jo je skupina starejših delavk in delavcev v tovarni predlagala za podelitev prvomajske nagrade. V svojem predlogu so tudi zapisali:

„Tovarišica Anja Jagodic je bila rojena 10. 8. 1909. leta v Trziču. Izhaja iz delavske

Kje so časi udarništva?

motovilnih strojih v času od 10. 9. 1945. do 6. 8. 1959. leta, ko je odšla v pokoj.“

Kratka „zgodba“ je na videz suhoparna, vendar daje slutiti vse križe in težave, ki jih je moralo prestopiti njeno življenje. Šibkejšega bi morda celo zlo-milo...

vendar je, bil njihov ponos in dokaz trdožive upornosti. Samo da ga ne bi Nemci dobili v roke... da ne bi padel...

„Naposled ste se le vrnili v Trzič.“

Anica Jagodic se s komaj opazno trpkostjo na obrazu spominja, kako je bilo takrat:

„Ostali smo prav brez vsega. Kakor se čudno sliši, se še najbolj spominjam, kako so mi na rdečem križu dali nekakšno obleko za sina. Bila je raztrgana... Veste kaj sem jim dejala? Moj sin še v taborišču ni bil raztrgan in tudi doma ne bo! In obleke nisem vzela.“

„In potem ste šli takoj v službo v predilnico.“

„Človek pač živi od dela. In jaz drugega kot dela tako ali tako nisem poznala.“

„Ker ste visoko presegali norme, ste postali prva udarnica v BPT.“

„Res je! Teh časov ne bom nikoli pozabila. In čeprav smo živeli kar se da skromno in čeprav smo za dobro delo lahko računali le na častna priznanja. Udarnik! Kje je zdaj vse to... Po uradnih podatkih sem bila kasneje še osemnajstkrat proglašena za udarnico...“

Hudomušno se je nasmehnila, ko je od nekje privlekla na dan obledelo svetlozeleno knjižico:

„Tu je vse zapisano! Se vam zdi čudno, da jo še vedno hranim? Ta knjižica je moj najdražji spominek!“

„Kaj vas je držalo pokonci, kakor se reče?“

In še sedaj — po tolikih letih — ni mogla odgovoriti umirjeno in neprizadeto. Kar planilo je iz nje:

„Če sem že v taborišču morala delati za smrtnega sovražnika, kako ne bi delala doma. Zase in za svoje... Da,

tovarna! Veste, tistih strojev že zdavnaj nimajo več. Bili so stari in izrabljeni. In predivo je bilo največkrat bolj slabe kvalitete, tako da se je vse prerado trgalo. Norme so bile presneto napete. In ni bilo toplih malic in vseh ugodnosti, ki jih imajo v tovarni sedaj. Prav je, da se je življenje delavcem tako obrnilo na bolje. In da vladajo v tovarni bistveno boljše delovne razmere. Saj za to smo se vendar borili, mar ne?“

In čeprav se Anica Jagodic tako dobro spominja povojnih let, obnove, dela... nam še zdaleč ni povedala vsega. Morda nam ni pripovedovala zato, da ne bi zvenelo kot samohvala. Najbolj je pravzaprav presenetljivo to, da se njeno življenje, čeprav je bila mati — samohranilka, nikakor ni gibalo samo v običajnem krogu „delo — dom“. Tako smo na primer v utemeljitvi za prvomajsko nagrado tudi prebrali, da je bila več kot 15 let poverjenica v sindikalni organizaciji in da je bila tudi članica sindikalnega vodstva v podjetju in občinskega sindikalnega sveta. V letu 1950 je bila izvoljena v prvi delavski svet v BPT in v upravni odbor.

In še piše v tej utemeljitvi:

„S svojo naravno inteligenco in visoko delavsko zavestjo je bila pobudnik posluževanja razširjenega fronta dela v obratu predilnice in so organi upravljanja večkrat upoštevali njene spodbudne predloge in na osnovi njenih inovacij je bila znatno povečana proizvodnja preje. Z zglednim osebnim delom in izredno ročno spretnostjo je presegla takratne norme od 45 do 65%...“

„Ste sploh kdaj mirovali?“

„Nikoli! Človek ne sme nikoli mirovati pa gre! Ni ne dolgega časa in tudi bolezen se te ogiba. Veste, čeprav jih imam že petinšestdeset, skoraj ne mine dan, da ne bi šla na daljši sprehod v gozd. Kako zdaj rečejo temu? Rekreacija? In to v hude strmine, saj vidite, da imamo v Trziču samo hribovje.“

„Kako pa drugače, imate še kaj stikov s tovarno?“

„Sama ne, Tekstilca pa redno berem, tako da sem na tekočem z vsem dogajanjem. Sicer mi pa tudi sin kaj pove. Janko zdaj predstavlja tretji rod Jagodicov v BPT.“

In čeprav tega naravnost ne pove, ji je z obrzga videti, kako ponosna je na sina. Na tistega, ki v taborišču ni imel nobenega

Kaj pa vnuki?

otročstva in ki se ji je kasneje za trud in samoodpovedovanje oddolžil tako, da je uspešno končal šole, si pridobil poklic...

In potem smo naenkrat tam. Pri treh vnukih, enajstletnemu Rolandu in devetletnima dvojčkoma Matjažu in Alenki.

„Veste, čeprav sin z družino živi čisto na drugem koncu

Trziča v bloku — mimogrede, mene že ne bodo spravili iz starega dela mesta, ki sem ga navajena — se vidimo vsak dan. Ko sta sin in snaha v službi imam na skrbi svoje tri razbojnice. In potem se učimo in delamo naloge. Sicer bom pa kar po pravici povedala, da se na sedanjo šolo bolj malo razumem, na matematiko pa prav gotovo čisto nič. Sicer se pa vsi trije zelo dobro učijo...“

Lepo vas prosim, kaj bi vendar počela, če jih ne bi imela? Vse življenje sem bila navajena na delo, zdaj bi morala pa kar tako, po penzionistovski na lenarjenje na kakšno klopco in na klepet ali dva. Ne, ne, to bi bilo vse preveč dolgočasno...“

In tako Anica Jagodic z vsc prirojeno živahno in neposredno govorico in z nenarejeno skromnostjo pripoveduje o svojem življenju. Pripoveduje veselo in šegavo, čeprav se zaveda, da je življenje njej dalo manj, kakor pa ona njemu. In vendar ostane nepojasnjeno vprašanje, kje je ta drobna in na videz krhka ženička jemala moči, da še zdaj, čeprav je uradno že 16 let v pokoj, najraje in najbolj sproščeno govori prav o delu.

Grenki spomini?

Se pravi o nečem, kar ni zabava. Vendar je res, da ji je verjetno prav to delo vedno dajalo trdnost in občutek, da si je v življenju prav vse prigarala s svojimi rokami.

Za konec smo jo vendarle „speljali“ še v Beograd:

„Lepo se sliši prvomajska nagrada, ali ne? Povejte čisto po resnici, ste jo pričakovali?“

„Kako bi jo le, saj še vedela nisem zanj. Dajte no, kako bi lahko razmišljala o kakšni nagradi — ne samo o tako visoki, zvezni tudi o kakšni drugi ne. In vendar je lepo, da so se me po šestnajstih letih, kar ne delam več pri njih, spomnili. Ne gre toliko za nagrado, ampak da so se me spomnili. Navsezadnje je le bilo veliko predlaganih in iz vse Jugoslavije le trideset izbranih. Iz Slovenije nas je bilo 5 nagrajencev. Od peterice sem bila edina ženska. V Beogradu sem pa ugotovila, da sem od vseh nagrajencev najstarejša. Pa mi ni bilo prav nič nerodno, saj so bili vsi tako prijazni z menoj. Da, prvi maj v Beogradu! Nikoli si ne bi mislila, da bom prav jaz, nekdanja tekstilna delavka iz Trziča, kdaj na sprejemu v zveznem izvršnem svetu, da bom videla Donavo, Kalemegdan...“

Veste, še nekaj vam moram povedati: letos bo BPT praznovala devetdesetletnico. Enkrat jeseni, se mi zdi. Takrat nas bodo prav gotovo povabili na ogled v tovarno vse, ki smo kdaj delali v njej. In da se bomo prešteli, koliko nas je še ostalo. No, tistih starih predilnih strojev pa že zdavnaj ni več...“

IGO TRATNIK

Še kaj strahu pred letalom?

so vse strahote, ki so mi jih napovedovali, sem se vpraševala.

Tako sem pač na stara leta poletela tudi z letalom in si ogledala Beograd, ki sem ga poznala le s tiste slike ob koncu televizijskega sporeda...“

Po vsej verjetnosti Anica Jagodic, upokojenka iz Trziča, ne bi nikoli sedla v letalo in se tudi ne bi odpravila „na sprehod“ v Beograd, če ne bi usoda spet posegla z vso nepričakovanoostjo v njeno življenje.

družine. Že s štirinajstim letom starosti je začela delati v obratu predilnice, to je od 16. avgusta 1923. dalje do 8. julija 1942., ko je bila aretirana in skupaj z dveletnim sinom odpeljana v koncentracijsko taborišče Windsheim, kjer je bila do 14. julija 1945. leta.

Bolehna in do kraja izmučena se je vrnila v svobodno domovino in se z vsemi močmi vključila v proizvodnjo. Delala je na tri delovne izmene v obratu predilnice na krilnih strojih, na raztezalkah in na

„Vse so nas odpeljali v taborišče... Brate, sestre in starše... Vse, razen najstarejšega brata Francija, ki je bil prvoborec. Taboriščna leta so bila prav gotovo najhujša leta od vsega...“

Najbolj se je bala in skrbela za dveletnega sina Janka, za katerega je bila pripravljena žrtvovati vse, da bi dočakal „tisti dan“, ki bo prinesel svobodo. In ta svoboda je bila neločljivo povezana tudi z bratom, zaradi katerega je sicer morala vsa družina v taborišče,

PODELJENA ZLATA ODLIČJA SINDIKATOV SLOVENIJE — V prostorih Kluba poslancev v Ljubljani je bila minuli ponedeljek slovesnost, na kateri so podelili letošnja zlata odličja sindikatov Slovenije. Po sklepu odbora za podelitev zlatoga znaka sindikatov Slovenije so letos podelili šest zlatih znakov sindikalnim organizacijam ter 65 sindikalnim delavcem. Za večletno vzorno in učinkovito delovanje interesov članstva so prejele zlati znak naslednje sindikalne organizacije:

osnovne organizacije sindikata SGP „Sava“ Jesenice, osnovne organizacije sindikata tovarne „Sava“ Kranj, osnovna organizacija sindikata Kolodvorska restavracija Maribor, osnovna organizacija sindikata osnovne šole „Oskar Kovačič“ iz Skofij pri Kopru, osnovna organizacija sindikata tovarne „Sešir“ Škofja Loka in osnovna organizacija sindikata Rudnika lignita Velenje. Kdo so letošnji dobitniki zlatoga odličja, podrobneje poročamo v današnji posebni prilogi Delavske enotnosti.

POZIV KOMUNISTOM V SINDIKATIH

Odločen poseg v uresničevanje dogovorjene štipendijske politike

Pred desetimi dnevi je izvršni komite predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije obravnaval štipendijsko problematiko. Ob ocenjevanju uresničevanja dogovorjene štipendijske politike se je izvršni komite odločil za takojšen in odločen družbenopolitični poseg, kajti rezultati enoletne akcije družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja na tem področju so skrajno nezadovoljivi. Zbrali smo manj kot polovico predvidenega denarja za štipendije, posledice tega pa so take, da mnogi mladi ljudje opuščajo študij.

Zavoljo različnih negativnih odnosov do samoupravnega urejanja štipendijske politike in prakse, kot so malomarnost, nasprotovanje, zavlačevanje, birokratska malobrižnost in tehnokratski odpori, je izvršni komite sklenil skrajno zaostri politično in družbeno odgovornost vseh, ki so „prispevali“ k takšnim razmeram. Izvršni komite je tudi komunistom v sindikatih naročil, naj do 15. junija poročajo o opravljeni politični akciji. Politična ocena je namreč takšna, da ne gre le za neurejene razmere na področju štipendiranja, marveč za mnogo več, za odnos do urejanja družbenih zadev na nov način, za konkreten odnos do družbenega in samoupravnega sporazumevanja torej. Na odgovornost je treba poklicati politične organizacije tam, kjer se neodgovorno vedejo do družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja in kjer niso pravočasno poskrbele, da se določbe dogovorov in sporazumov tudi uresničujejo.

PREIZKUŠAMO NAŠO RESNIČNO SAMOUPRAVLJAVSKO VOLJO

Res je, da so družbeni dogovor in samoupravni sporazumi o štipendiranju tako rekoč prvi „čisti“ primer, ko preizkušamo našo resnično samoupravljaljsko voljo, da se o nečem ne le sporazumemo, temveč da dogovorjeno tudi izvedemo in da usposobimo celoten mehanizem, ki nam je za to potreben, od političnih, samoupravnih, strokovnih do kontrolnih organov. Pri samoupravnem urejanju štipendij namreč ni bilo več mogoče ukrepati tako, kot je to še mogoče pri družbenem dogovarjanju in samoupravnem sporazumevanju o skupni porabi. Za skupno porabo nam je še vedno preostala možnost sprejeti odlok o prispekih, če ni bil uveljavljen samoupravni sporazum. In še ena primerjava. Pri uresničevanju samoupravnih sporazumov o skupni porabi je Služba družbenega knjigovodstva takoj terjala od TOZD, da se prispevki za skupno porabo izločajo ob mesečnem izplačilu

osebni dohodkov. Pri izvajanju samoupravnih sporazumov o združevanju štipendijskih sredstev pa SDK ni uveljavila takega avtomatizma. Utemeljevali so, da za to niso zakonsko pooblašteni. Torej je bilo prepuščen volji delovnih organizacij (njihovim finančnim službam), ki so podpisale sporazum o štipendijah, da nakazujejo svoj denarni prispevek za solidarnostne štipendije ali pa tudi ne. Zato so se mnoge delovne organizacije vedle do solidarnostnih štipendijskih občinskih skladov tako, kot se po navadi vedejo do svojih dobaviteljev, ko odlagajo plačilo računov.

Posledice neizpolnjevanja samoupravnih obveznosti so se takoj pokazale v celotnem sistemu štipendiranja. Premostitvenih sredstev za izpad solidarnostnega prelijanja štipendijskih sredstev v nekatere občine ni bilo, zato so se neurejene razmere toliko hitreje in bolj zaostrele. Sledila so odprta pisma javnosti in zahteve, da se ugotovi odgovornost tistih, zaradi katerih dobro zasnovana družbena samoupravna akcija izgublja politični ugled in svoj družbenomoralni pomen, sledilo je delegatsko vprašanje v družbenopolitičnem zboru Skupščine SR Slovenije...

VSAK SVOJE OBVEZNOSTI

Izvršni komite predsedstva CK ZKS je zadolžil SDK, da takoj terjaja nakazilo prispevka za solidarnostne štipendije ob mesečnih izplačilih osebnih dohodkov v TOZD. Začasno je mogoče oprostiti rednega mesečnega plačila teh prispevkov le tiste delovne organizacije, ki so v posebno težkih poslovnih razmerah.

Izvršni komite je ugotovil, da so svoje naloge na tem področju zanemari tudi organi izvršnega sveta SRS. Zato terjaja od izvršnega sveta, da zaostri odgovornost tistih svojih organov, ki morajo skrbeti za izpolnjevanje družbenega dogovora o štipendiranju. Svoje obveznosti pa morajo izpolniti seveda tudi izvršni sveti občinskih skupščin, ki morajo predvsem urediti strokovno in operativno službo za izvajanje štipendijskega dogovora in sporazumov. Izvršni sveti občinskih skupščin so dolžni tudi ukrepati v primerih, ko posamezni podpisniki ne bi spoštovali določb sporazuma.

ZAMUDNIKOV VNDARLE VEDNO MANJ

Temeljnih in drugih organizacij združenega dela, ki se niso pristopile k samoupravnemu sporazumu o štipendiranju, je še malo. Izreden primer je bila ob koncu meseca aprila le še občina Ljubljana-Center, kjer do takrat še ni pristopilo k sporazumu 246 TOZD. Med temi zamudniki so bile predvsem

TOZD trgovine, gostinstva, državna uprava (dotlej ni sporazuma podpisala niti ena delovna skupnost republikih sekretariatov!), med zamudniki pa je bilo tudi več kot dvajset TOZD s področja zdravstva (so pa že bile vse šole, čeprav tudi oblikujejo svoj dohodek iz sredstev samoupravnih interesnih skupnosti!), bilo je enajst TOZD Železniškega gospodarstva, tri TOZD Metalke (z več kot 3.000 zaposlenimi!) itd.

Zdaj smo preverili te podatke in ugotovili, da so se v občini Ljubljana-Center razmere bistveno izboljšale, potem ko je izvršni odbor skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma občine 30. aprila znova pozval delovne organizacije, da pristopijo k sporazumu o štipendiranju. Danes lahko ugotovimo, da je do 15. maja k sporazumu pristopilo več kot 100 novih TOZD v občini Ljubljana-Center in da je zdaj že podpisalo sporazum 91,70% zaposlenih v tej občini. K sporazumu pa še vedno ni pristopila večina delovnih skupnosti republikih sekretariatov, delovna skupnost Gospodarske zbornice SR Slovenije, OZD Koteks-Tobus z več kot 650 zaposlenimi. Sicer pa v občini Ljubljana-Center zagotavljajo, da je dotok sredstev za štipendije zelo dober.

KAJ MORAJO NEM UDOMA STORITI SINDIKATI?

V tistih TOZD, kjer še niso pristopili k sporazumu, bi morali sindikati takoj zastaviti vprašanje, kje in zakaj se je zataknilo. Sindikati morajo angažirati organe delavskega nadzora, da pregledajo, kako poteka celotna akcija uresničevanja družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov o štipendiranju. Ugotoviti je treba ali delovne skupnosti redno plačujejo prispevek v višini 0,5% od bruto osebnih dohodkov v solidarnostni sklad, ali službe in samoupravni organi spoštujejo tista določila teh dveh aktov, ki veljajo za kadrovske štipendije. Sindikati, zlasti občinska vodstva, morajo tudi preveriti in oceniti, kako delujejo delegati v skupnih komisijah podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju, ali so javni podatki o tem, kdo dobiva štipendije iz združenih sredstev, kako se izplačujejo štipendije, ali so na voljo premostitvena sredstva oziroma kako bodo zagotovili, da bodo dobili štipendije vsi, ki imajo zanje odločbo.

Odločno stališče izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS, da se moramo te naloge lotiti s skrajno odgovornostjo, je torej tudi sindikatom naložilo nalogo, ki jo je treba opraviti hitro (poročali naj bi 15. junija!), resno, s polno politično odgovornostjo. SONJA GAŠPERŠIČ

DELOVNA USMERITEV IN NALOGE SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENJ GRADEC

Za učinkovito uresničevanje hotenj delavcev

Pri oblikovanju delovnih usmeritev so na občinskem svetu Zveze sindikatov Slovenj Gradec dosledno upoštevali naloge, zapisane v dokumentih VIII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije in VII. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije. Delovno usmeritev bodo med letom, če bo potrebno, dopolnjevali, da bi tako zagotovili kar najbolj uspešno delovanje sindikatov v Mislinjski dolini in učinkovito uresničevanje ustave ter kongresnih in drugih dokumentov pa tudi hotenj delavcev.

V središču pozornosti so naloge v zvezi z nadaljnjim razvijanjem samoupravljanja v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela. Tako bodo stalno spremljali in usmerjali razvoj samoupravnih odnosov, osnovnim organizacijam sindikata pa bodo pomagali pri nadaljnjem razvijanju samoupravljanja.

Potem ko so pripravili seminar za člane organov samoupravnega delavskega nadzora, bodo zdaj analizirali delo organov delavske kontrole. Analizirali pa bodo tudi učinkovitost delovanja delegatov in delegacij.

Kar zadeva razvijanje samoupravnih odnosov v integracijskih procesih v združenem delu, pa so si slovenjgraški sindikati zadali, da bodo sodelovali pri pripravljanju samoupravnih sporazumov in drugih osnov v združenem delu, že na začetku pogovorov o sodelovanju pa bodo zahtevali jasne programe razvoja. Pozabili ob tem ne bodo tudi na medsebojna razmerja delavcev v združenem delu, na uveljavljanje de-

legatskih odnosov in razmerij. Oblikovan in sprejet je že bil družbeni dogovor o razporejanju dohodka. V mesecu septembru pa bodo ocenili uresničevanje „Sindikalne liste 75“ ter pripravili javno razpravo o „Sindikalni listi 76“.

Predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenj Gradec bo ocenilo konkretne možnosti za ustanovitev novih temeljnih organizacij združenega dela in pomagalo osnovnim organizacijam sindikata pri naslednjem samoupravnem konstituiranju na novih ustavnih načelih povsod tam, kjer so na osnovi razvojnih programov nastali pogoji za ustanovitev več novih temeljnih organizacij združenega dela.

NALOGE S PODROČJA EKONOMSKE IN SOCIALNE POLITIKE

V pripravi je analiza o delovanju samoupravnih interesnih skupnosti, ki so jih bili ustanovili v Mislinjski dolini, prav tako pa tudi analiza uresničevanja v programih začrtane politike samoupravnih interesnih skupnosti.

Sicer bodo sindikati v Slovenjem Gradcu ocenili uresničevanje stabilizacijskih programov temeljnih in drugih organizacij združenega dela, preverili bodo uveljavljanje nalog, sprejetih na slovenskem sindikalnem kongresu, s področja medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu pa bodo proučili zdravstveno varstvo ter varstvo pri delu v temeljnih organizacijah združenega dela.

POUDARJENO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

V Mislinjski dolini si prizadevajo, da bi najpozneje do junija izpopolnili sistem izobraževanja tamkajšnje delavske univerze. Komisija za družbenoekonomsko in politično izobraževanje pri občinskem sindikalnem svetu bo skupaj z delavsko univerzo pripravila program izobraževanja poverjenikov, članov vodstev osnovnih organizacij sindikata ter članov občinskega sindikalnega sveta.

Kar zadeva štipendiranje bodo do začetka novega šolskega leta ocenili izvajanje družbenega dogovora o štipendijski politiki v občini, pregledali bodo porabo denarja, ki ga združujejo v občini za štipendiranje, ter oblikovali morebitne predloge za spremembo družbenega dogovora o štipendijski politiki v občini. Do konca leta pa bodo pregledali tudi uresničevanje dogovora o kadrovski politiki v občini Slovenj Gradec.

ZAHTEVNE TUDI DRUGE NALOGE

V letni delovni načrt je slovenjgraški občinski sindikalni svet zapisal tudi več drugih nalog, posebej še s področja kadrovske politike, rekreacije in oddiha, obveščanja, ljudske obrambe in družbene samozasčite ter sindikalne organiziranosti. Tako bodo stalno spremljali delo sindikalnih skupin in aktivov mladih delavcev, vse sile pa bodo zastavili za to, da bi bilo kar najboljše povezovanje sindikatov v organizacije socialistične zveze v krajevnih skupnostih in v občini.

(AN)

NOVO MESTO

Zaposlovanje Romov

Občinski svet Zveze sindikatov v Novem mestu se je v sodelovanju z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami lotil reševanja problematike Romov, ki je v novomeški občini izredno pereča. Tu namreč živi več kot 80 družin Romov, s skupno 485 člani, medtem ko je zaposlenih le 28. Da bi zaposlili čimveč za delo sposobnih Romov, so se v občini lotili načrtne akcije. Koordinacijski odbor za vprašanja Romov pri občinski konferenci SZDL je na zadnji seji ugotovil, da je večina delovnih organizacij pokazala razumevanje za zaposlovanje Romov. Tako so te dni že zaposlili 20 Romov, v kratkem pa bo začelo delati še 40 pripadnikov te etnične skupine. Zavedajo se namreč, da bo le tako možno postopoma urejati njihove življenjske razmere. V dosežani akciji je odbor še posebej pohvalil delovne organizacije IMV, KRKA, LABOD, NOVOTEKS, NO-

VOLES, INDUSTRIJA OBUTVE in še nekatere, ki so pokazale največ razumevanja za zaposlovanje Romov.

Koordinacijski odbor je na seji opozoril tudi na nesprijemljivo ravnanje posameznikov v nekaterih delovnih organizacijah, ki zaposlovanje Romov odklanjajo. Najbolj izrazit primer je bil v novomeški „ELI“, kjer je vodja kadrovske službe izjavil, da v njihovi tovarni ne bo Romov. Tako ravnanje, ki je na srečo osamljeno, je odbor ostro obsodil.

Odbor je sklenil, da je treba z zaposlovanjem Romov nadaljevati in v ta prizadevanja še bolj kot doslej pritegniti tudi zavod za zaposlovanje. Prav z zaposlovanjem za delo sposobnih Romov in z izobraževanjem njihovih otrok bo moč doseči hitrejšo preobrazbo teh ljudi. Uspeh je namreč že dosežen tudi pri

šolanju otrok, saj zdaj vsi šoloobvezni otroci iz največjega naselja Romov v Zabjaku, obiskujejo osnovno šolo v Bršljinu.

Poleg izobraževanja in zaposlovanja pa je zelo pomembna tudi ustreznost nastanitve Romov in razselitev njihovih družin. Zato je treba čimprej najti ustrezne lokacije za njih. Koordinacijski odbor se je zato odločil za poseben sestanek s predstavniki gozdnega gospodarstva in kmetijske zadruga ter zemljiške skupnosti in s predsedniki krajevnih skupnosti, da bi tako s skupnimi prizadevanji čimprej prišli do lokacij za razselitev Romov. V občinski skupščini pa bo treba sprejeti tudi poseben dokument, v katerem naj bi ugotovili širši družbeni interes za reševanje teh vprašanj in opredelili merila za ustreznost nastanitve družin Romov v bolj civilizirano okolje.

R. S.

CERKNICA

Podeljena sindikalna priznanja

Predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov občine Cerknica je na podlagi pravilnika o podeljevanju srebrnega znaka sindikatov Slovenije ter na osnovi predlogov osnovnih organizacij sindikata in organizacijsko-kadrovske komisije sklenilo podeliti to priznanje osemindvajsetim zaslužnim sindikalnim delavcem v občini.

Sindikalna priznanja in znaki so bili podeljeni na svečani proslavi v počastitev OF in praznika dela 1. maja, v nedeljo 27. 4. 1975 v Cerknici. Ob tej priložnosti so bila podeljena tudi priznanja OF za leto 1975.

Srebrni znak in priznanja so prejeli: Franc AVSEC, Jože BAVEC, Tone BAVDEK, Majda BAHUNEK, Štefan BOGOVČIČ, Stane CASERMAN, Pavla ČANČULA, Marija GRBEC, Alojz HUMAR, Drago JAKOPIN, Stanislav KOČEVAR, Janez KRANJC, Jože KOČEVAR, Darko KRANJC, Edo LENARČIČ, Milan MODIC, Janez MILAVEC, Alojz OTONIČAR, Viktor OGRINC, Janez PAKIŽ, Drago PONIKVAR, Valentin ŠUBIC, Ivan ŠKRABEC, Jože ŠRAJ, Miran TROŠT, Franc TURK, Vinko TONI in Lado ŽNIDARŠIČ.

ALOJZ OTONIČAR

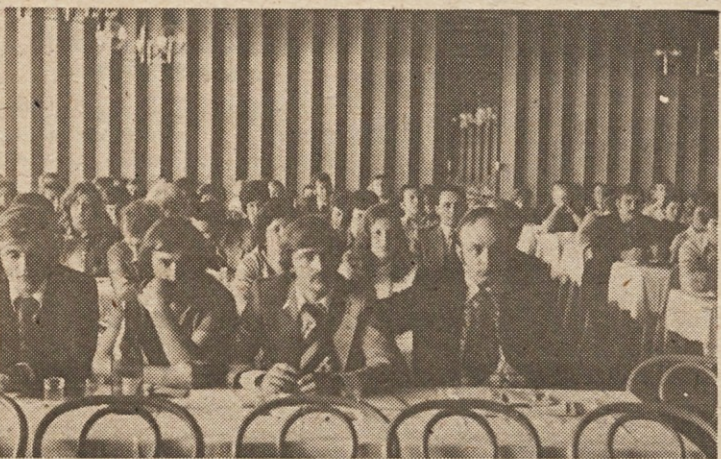
FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA

Dvodnevna posveta v Moravcih, ki je bil namenjen udeležencem dosedanjih dvomesečnih tečajev, sta se poleg 110 tečajnikov udeležila tudi France Popit, predsednik centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije in Ivanka Vrhovčak, generalna sekretarka republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. France Popit je udeležencem govoril o aktualnih političnih nalogah in problemih pri nas in o vlogi zveze komunistov ter o odnosih z našimi sosedi. Opozoril je na številne naloge, ki jih bomo morali še uresničiti, da bomo tudi v praksi spoštovali našo ustavo in

zabeležili hitrejši gospodarski napredek. Po besedah tovariša Popita izvirajo mnogi naši problemi iz dejstva, da temeljne organizacije združenega dela še vedno niso začele tako, kot bi morale, pa tudi iz neodgovornosti, predvsem pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi.

Generalna sekretarka republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Ivanka Vrhovčak pa je udeležencem seminarja v Moravcih spregovorila o sedanjih nalogah sindikatov kot politične organizacije delavskega razreda s poudarkom na delovanju osnovne organizacije sindikata. (Foto: A. Ul.)

VPRAŠANJE:

Zaradi prometne nesreče, ki se mi je pripetila kot poklicnemu vozniku, je delovna organizacija uvedla proti meni disciplinski postopek in me kaznovala z razporeditvijo na delovno mesto KV delavca, in sicer za dobo šestih mesecev. Na tem delovnem mestu bom prejemal nižji osebni dohodek. Zanima me, ali imam pravico obdržati prejšnji osebni dohodek in ali je takšna kazen sploh zakonita, saj predvideva zakon kot mi je znano, za disciplinske prekrške le opomin, javni opomin, zadnji opomin in izključitev.

P. L. - LJUBLJANA

ODGOVOR:

Najprej odgovor na drugo vprašanje: kazen oziroma disciplinski ukrep začasne razporeditve je zakonit ukrep, kajti zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu ga izrecno predvideva kot enega izmed petih ukrepov. Ukrepi, ki jih navajate v svojem vprašanju, so bili predpisani s prejšnjim temeljnim zakonom o delovnih razmerjih, ki pa ne velja več. Sedaj veljavni zakon namreč predvideva naslednje ukrepe: opomin, javni opomin, začasna razporeditev delavca na drugo delovno mesto, za katero se zahteva ista ali neposredno nižja stopnja strokovne izobrazbe, odstranitev

V CELJU SE DOBIMO

Druga največja letošnja proslava v Sloveniji poleg odkritja spomenika revoluciji v Ljubljani ob 30. obletnici osvoboditve bo proslava ob 40. obletnici celjskega Zleta Svobod. Prizorišče te proslave bo seveda prav tako Celje kot pred tistimi davnimi leti, leta 1935. Le dan velikega zborovanja delovnih ljudi bo letos drug, 14. junija, medtem ko je bil zlet 7. julija.

O tem, kaj je pomenila celjska manifestacija leta 1935, objavljamo obširna živa pričevanja tovariša Mihe Marinka. Zato o tem ne bi tokrat še posebej govorili. Tokrat vas bomo raje obširneje seznanili s tem, da bo pripravljani odbor te prireditve izdal posebno spominsko brošuro, ki jo je uredil Janko Liška.

V brošuri, ki bo ilustrirana z dokumentarnimi fotografijami, bodo objavljena živa pričevanja, spomini organizatorjev in udeležencev celjskega Zleta Svobod. Uvodnemu prispevku Janeza

Barboriča „Štiri obletnice“ sledijo prispevki: Miha Marinko „Komunistična partija v Sloveniji prva leta šestojanuarske diktature in Zlet Svobod v Celju“; Milan Apih „Iz spominov na robijo“; Franc Leskošek-Luka „Akcijska enotnost delavcev v Sloveniji (1933-1936)“; Alenke Nedog zgodovinske prispevek „Val stavk, protestov in demonstracij v letu 1935“; Bogo Teply „Nekaj spominov na Svobodo“ in njegov govor o pomenu delavske kulture, ki ga je imel na celjski Glaziji 7. julija 1935. leta: Vencelj Perko „Jeseniška Enotnost in zlet Svobode 1935“; dr. Bratko Kreft „Celje pred štiridesetimi leti“; Janka Liške zgodovinskega prispevek „Delo Svobod in zlet leta 1935 v spominih udeležencev“; Miha Berčič „Četrtoletja bojev in dela za cilje delavskega razreda“; Janez Mlakar „Delo ilegalcev za zlet v Celju dne 7. julija 1935“ ter spominsko pričevanje Zdenke Kidrič.

NAROČITE PRAVOČASNO

Ker naj bi to spominsko brošuro po mnenju pripravljalnega odbora za proslavo v Celju prejel vsak udeleženec letošnje proslave, naj nam občinski sveti Zveze sindikatov in občinski sveti ZKPO takoj sporočijo, koliko izvodov brošure bodo potrebovali. Seveda mora biti to naročilo opremljeno s pismeno naročilnico, ki jo pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, 61000 Ljubljana, Dal-

matinova 4. Cena izvoda brošure je 20,00 din.

Obenem svetujemo tudi vsem šolskim vodstvom, da si nabavijo to brošuro, ki bo primeren pripomoček za spoznavanje zgodovine delavskega gibanja, še posebej potreben učencem, ki se bodo v tekmovanju iz zgodovinskega morali podrobneje seznaniti tudi s tem mejnim dogodkom iz zgodovine KP.

Ne odlašajte torej z naročilom!

MEDOBČINSKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV ZDRAVSTVA IN SOCIALNEGA VARSTVA V NOVEM MESTU UGOTAVLJA

Tudi v zdravstvu prepočasi!

Medobčinski odbor sindikata delavcev zdravstva in socialnega varstva je pripravil v sodelovanju z republiškim odborom območno posvetovanje v Novem mestu o uveljavljanju samoupravne organiziranosti in o uresničevanju ustave v zdravstvu in socialnem varstvu na Dolenjskem. Posvet je pokazal, da so na tem področju že precej naredili, vendar pa z doseženim še niso zadovoljni. Delavci združenega zdravstvenega doma so organizirani v petih temeljnih organizacijah združenega dela, delavci novomeške bolnišnice pa so organizirani v enoviti delovni organizaciji. Prav tako delavci v lekarnah ter drugih zdravstvenih in socialnih zavodih, medtem ko so delavci zdravilišča Dolenjske Toplice in Šmarješke Toplice organizirani v temeljni organizaciji združenega dela v OZD „KRKA“.

Zdaj so na Dolenjskem v ospredju

razprave o tesnejšem povezovanju celotnega zdravstvenega varstva, ki naj bi zajelo osnovno zdravstveno in bolnišnično službo ter zavod za socialno medicino in higieno, lekarniško službo in del strokovnih služb regionalne zdravstvene skupnosti. Zavaljo različnih zamisli še niso prišli dlje od pripravljanja več različic tega povezovanja in osnutka samoupravnega sporazuma o združitvi v sestavljeno organizacijo združenega dela. Razprava je pokazala, da bo treba različne poglede posameznih zdravstvenih delovnih organizacij čimprej uskladiti, da bi tudi pri načrtovanju predvidenih naložb v gradnjo novih zdravstvenih objektov v Novem mestu izhajali iz potreb nove organizacijske podobe zdravstvenega varstva. Nedvomno pa bo treba s tem pohiteti, kajti potrebe po ustreznih delovnih prostorih so zlasti v novomeškem zdravstvenem domu že več kot kričeče.

Glede delegatskega sistema so ugotovili, da so delegati marsikje premalo povezani s samoupravno bazo in da pogosto nimajo možnosti sodelovati že pri pripravljanju posameznih dokumentov, ampak so pri odločanju postavljeni pred dejstvo, da je treba predložene dokumente sprejeti take, kot so, ker jih praktično ni mogoče spreminjati. Tak primer je bilo letošnje dogovarjanje in sporazumevanje o financiranju zdravstvenega varstva v Sloveniji, ko so bila sredstva že vnaprej razdeljena in omejena. V takih razmerah je uveljavljanje delegatskega sistema seveda težje, saj se delegati sprašujejo, čemu je sploh potrebno, da o tem razpravljajo in glasujejo, če je že vse vnaprej določeno. Zato so opozorili, da je treba v prihodnje pravočasno začeti s pripravami za družbeno dogovarjanje in vanje bolj kot doslej pritegniti tudi delegatsko bazo.

Na posvetu so spregovorili še o samoupravnem delavskem nadzoru, ki tudi v zdravstvu še ni dobro zaživel. Imajo pravilnike o delu teh organov, za njihove člane so bili organizirani seminarji, vendar se kljub temu v praksi še ne znajdejo. Glede obveščanja delovnih ljudi so povedali, da v novomeški bolnišnici izdajajo interna obvestila, v združenem zdravstvenem domu pa imajo zelo pogosto zborov delovnih ljudi, na katerih obravnavajo vsa pomembna vprašanja, nameravajo pa tudi izdajati tašno glasilo. Pri tem so poudarili, da so o notranjih in strokovnih zadevah razmeroma dobro obveščeni, da pa šepa obveščanje o delu samoupravnih interesnih skupnosti.

Prav tako so zdravstveni delavci na novomeškem območnem posvetovanju spregovorili še o neustreznem šolanju zdravstvenih kadrov, o pomanjkanju nekaterih profilov zdravstvenih delavcev, o solidarnosti na področju zdravstvenega varstva in o nekaterih drugih vprašanjih, ki jim bodo morali tudi sindikati v prihodnje posvetiti več pozornosti.

R. Š.

ZASAVSKI SINDIKATI OCENJUJEJO REZULTATE LETOŠNJEGA GOSPODARJENJA

Soočenje s stabilizacijskimi prizadevanji

Trimesečne bilance poslovanja v zasavskem gospodarstvu niso najbolj ugodne – Vzrokov za to je več: nadaljnji porast materialnih stroškov, vse večja nelikvidnost in pomanjkanje obratnih sredstev.

Osnovne organizacije sindikata v temeljnih organizacijah in organizacijah združenega dela pravkar pregledujejo uresničevanje proizvodnih in finančnih načrtov, v razpravo o tem pa se vključujejo tudi občinski sveti zveze sindikatov. Med prvimi v Zasavju je ocenil gibanje gospodarjenja trboveljski svet zveze sindikatov in sprejel v zvezi s tem nekaj stališč za nadaljnjo akcijo osnovnih organizacij sindikata. Sedanja razprava o četrletnem gospodarjenju v Zasavju pa je pomembna tudi zato, ker hkrati ocenjujejo izvajanje stabilizacijskih in akcijskih ter protiinflacijskih programov. Pri njihovem sestavljanju so namreč sodelovale številne osnovne organizacije sindikata, zato so zainteresirane, da zdaj ugotovijo, na katerih področjih se najbolj za-

tika in na katerih so dosegli prve uspehe.

Prve ocene med drugim kažejo, da v nekaterih delovnih organizacijah še niso dovolj naredili za to, da bi odpravili vzroke, ki onemogočajo večjo storilnost in zmanjšanje proizvodnih in vseh drugih stroškov, ponekod pa ugotavljajo, da še niso dovolj razvili spodbudnejše nagrajevanje, ki bi imelo večji vpliv na povečanje obsega gospodarjenja. Najbolj pa osnovne organizacije sindikata in njihova vodstva skrbijo nadaljnje zmanjševanje plačilne sposobnosti, podražitev opreme in materiala, zato so tudi v Zasavju prisiljeni oceniti ali bodo sploh lahko uresničili že sprejete investicijske programe. Najnovejši ukrepi zveznih organov bodo zagotovo prizadeli tudi del zasavskega gospodarstva, ker bodo morali zmanjšati obseg investicijskih naložb, to pa je zavoljo zastarelih naprav v nekaterih delovnih organizacijah težava več, ki je niso predvidevali. Vsekakor bodo sedanje ocene letošnjega gospodarjenja usmerile pozornost osnovnih organizacij sindikata na temeljna vprašanja poslovanja.

-m

NA LINIJI
323-554

VELENJE:

Predsedstvo Občinskega sveta Zveze sindikatov Velenje je na zadnji seji, ki je bila v ponedeljek, 19. maja, obravnavalo poročilo o delu Službe pravne pomoči, ki so jo velenjski sindikati ustanovili 1966. leta. Ugotovljeno je bilo, da je pravna posvetovalnica opravila pomembno delo.

V občinsko konferenco Socialistične zveze delovnega ljudstva Velenje je imenovalo predsedstvo občinskega sindikalnega sveta 10 delegatov. Obravnavali pa so še „Družbeni dogovor o osnovah in merilih za določanje osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov delegatom in voljenim ali imenovanim funkcionarjem v celjski regiji“ ter nekatera tekoča vprašanja.

ŠALEŠKA DOLINA:

Občinski svet Zveze sindikatov Velenje začenja skupaj z velenjsko Delavsko univerzo uresničevati program izobraževanja in usposabljanja poverjenikov sindikalnih skupin in članov izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata. Prvi del seminarja so opravili v dneh od 19. do 23. maja letos, udeleženci seminarja pa bodo razdeljeni v tri skupine (2 v Velenju, 1 pa v Šoštanju).

V prvem delu seminarja za del poverjenikov sindikalnih skupin in članov izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata bodo obravnavali naslednje teme: sindikat – organizacija delavskega razreda, organiziranost sindikatov, poverjenik in člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, oblike dela osnovne organizacije sindikata in ljudska obramba in samozaščita.

(vš)

DE pravna posvetovalnica
kupon

IZ DEJAVNOSTI SKLADA UNICEF

Ogrožena prihodnost milijarde otrok

Po podatkih UNICEF je bilo leta 1970 na svetu 1,42 milijarde otrok ali dve tretjini svetovnega prebivalstva. V letu 1980 se bo število otrok v svetovnem merilu povečalo na 1,72 milijarde.

Več kot 1,1 milijarde otrok je rojenih v manj razvitih območjih sveta. Več kot tri četrt milijarde otrok živi v deželah, kjer je letni dohodek na prebivalca nižji kot 100 dolarjev, 210 milijonov pa jih živi v državah z dohodkom od 100 do 300 dolarjev na prebivalca.

Kakšno je in bo življenje teh otrok? Kaj storiti, da ti otroci ne bodo gladovali in kako ukrepati, da bodo živeli v ustrežnejših higienskih razmerah?

Usodo teh otrok skuša izboljšati sklad UNICEF, ki je bil

ustanovljen v letu 1946, da bi pomagal evropskim otrokom – žrtvam vojne, od leta 1953 dalje pa se ukvarja s problemi otrok tako imenovanega tretjega sveta in si prizadeva uresničevati načela deklaracije OZN o pravicah otrok, to je o posebni zakonski zaščiti pri fizičnem in moralnem razvoju, o pravicah, povezanih z imenom, državljanstvom, socialno varnostjo, vzgojo in izobraževanjem ter pravicah do zaščite pred izkoriščanjem in rasno diskriminacijo.

V letu 1972 so za to, da bi se uresničevala ta načela v zvezi z zaščito otrok, vlade 110 držav sveta vplačale v sklad UNICEF skupno 55 milijard dolarjev. S temi prispevki je UNICEF izvedel različne programe, med drugim tudi načrtovanje družin,

prehranjevanje in higieno, vzgojo in šolanje otrok v starosti do 15 let.

Seveda ta sredstva kljub navidezno visokim zneskom ne zadostajo, kajti potrebe po varstvu otrok zlasti v deželah nerazvitega sveta so dejansko neizčrpne in zdaleč večje od možnosti. Res pa je, da bi zlasti industrijsko razvite države, ki imajo bolj ali manj urejeno varstvo otrok, lahko prispevale več za odpravljanje lakote, bede in kritičnih gospodarskih ter socialnih razmer, v katerih žive in zavoljo katerih umirajo otroci iz revnih dežel.

nž.

VELIKA BRITANIJA

Nadaljnja rast zaslužkov

V Veliki Britaniji se je pred nedavnim zaključila nadaljnja „tarifna runda“, katere posledica so višji zaslužki kakih 500.000 državnih nameščencev. Le tem so se zaslužki zvišali za 32 % na osnovno, ki je ostala nespremenjena polnih 15 mesecev. Potemtakem gre za letni porast zaslužkov omenjene skupine zaposlenih v višini 26 %, kar za 6 % presega letno stopnjo rasti življenjskih stroškov, ki naj bi bila po socialni pogodbi regulator zaslužkov delavcev.

Odkar so bila končana tarifna pogajanja z rudarji, je predvsem v javnem sektorju gospodarstva postalo zviševanje zaslužkov ustaljen pojav, pri čemer te postopke utemeljujejo kot „posebne primere“ in „upravičene zahteve“.

Ob zvišanju zaslužkov državnih nameščencev je vlada pripomnila, da je to zvišanje v skladu z mezdnimi političnimi smernicami ter v skladu s socialno pogodbo. Dejansko pa se državni nameščenci niso ravnali po socialni pogodbi, temveč so se zgleovali po rasti zaslužkov kategorij zaposlenih zunaj državnega aparata. V zadnjih letih so se državni uradniki vse česče pritoževali, da se njihovi zaslužki prepočasno prilagajajo rasti cen.

Rečeno pa je bilo, da zahtevam drugih skupin zaposlenih ne bodo ugodili tako, kot so zahtevam državnih nameščencev. To opozorilo pa očitno ni zaleglo, saj se drugi delavci zdaj potegujejo za podobna zvišanja zaslužkov. Ta ko je zglede državnih nameščencev med drugimi opogumil blizu 400.000 nameščencev lokalnih oblasti, ki se potegujejo, da bi jim zvišali zaslužke za 35 %. Vse kaže, da bo vlada morala privoliti tudi v izboljšanje plač zdravnikom za 30 %, če naj bi se izognila delovnim konfliktom na področju zdravstva. O zahtevi treh velikih železniških sindikatov za zvišanje zaslužkov za 31 % pa so pogajanja v teku.

nž.

IZ ZVEZNE REPUBLIKE NEMČIJE

Rekord v povojnem obdobju

Še visoka nezaposlenost ob nizki stopnji inflacije

Posledica sanacijskih ukrepov, ki jih izvaja uprava koncerna VW pod vodstvom novega generalnega direktorja Schmueckerja, je tudi odločno krčenje osebja. V šestih tovarnah VW v ZR Nemčiji se je število zaposlenih zmanjšalo od 111.527 v začetku tega leta na sedanjih 103.268. Od letošnjega prvega januarja je zapustilo podjetje ali pa je zaprosilo za upokožitev kakih 6.000 delavcev in uslužbencev. Šele po 31. maju bo uprava koncerna lahko odločila, koliko delavcev bo treba še odpustiti. Kot navaja Schmuecker, bodo dejansko odpustili manj kot 10.000 zaposlenih, vendar pa se utegne njihovo število povečati, če se položaj na trgu ne bo izboljšal.

Takšnih znamenj za zdaj še ni. Nasprotno: v aprilu se je število nezaposlenih v ZR Nemčiji sicer zmanjšalo za kakih 27.000, vendar pa se je zato povečalo število delavcev, ki prejemajo socialno podporo zaradi skrajševanja delovnega časa. Število delavcev s skrajšanim delovnikom se je namreč v aprilu povečalo za 87.000, tako da jih je zdaj skupno blizu

900.000; to je največ, kar so jih v zvezni republiki registrirali v povojnem času. Ta podatek o številu delno zaposlenih delavcev je bil omenjen v kampanji pred volitvami v Posarju in Porenju–Vestfaliji. V tej pokrajini je nezaposlenost v zadnjih tednih celo narasla, medtem ko v ZR Nemčiji nasploh rahlo nazaduje.

Največ nezaposlenih v ZR Nemčiji je v kovinsko–predelovalnem sektorju (210.000) in kot navaja nemška sindikalna federacija, je verjetno, da bodo v tem sektorju in tudi v drugih regionalnih sektorjih strukturni dejavniki dolgoročno negativno vplivali na obseg zaposlenosti. Sindikat IG–Metall je nenavadno ostro reagiral na tezo iz zadnjega poročila Bundesbanke, češ da je porast nezaposlenosti ob koncu lanskega in v začetku letošnjega leta med drugim posledica politike, ki jo na področju zaslužkov vodijo sindikati. Recesija je, kot poudarja omenjeni sindikat, povzročila krizo v gradbenem in avtomobilskem sektorju, ki pa se je razširila še na druge sektorje potrošnih dobrin. Kot poudarja

IG–Metall, je monetarna politika zvezne banke v letu 1975 privedla do poslabšanja konjunkturnega položaja ter povzročila trajnejšo krizo.

Gre za hude obtožbe, vendar za obtožbe, ki niso brez osnove, če upoštevamo, da je zvezna banka popustila zavore v kreditni politiki z zamudo in ob mnogih negotovostih. Vsekakor pa ob tem ne kaže spregledati druge pozitivne plati te medalje, namreč dejstva, da je stopnja inflacije v marcu porasla le za 5,9 %, kar je zdaleč najnižji odstotek v vseh državah zahodnega industrijskega sveta. Nemški potrošnik lahko potemtakem kljub konjunkturnim problemom z večjim optimizmom presoja gibanja cen, ki se bodo letos, kot napovedujejo, zvišale poprečno le za kakih 5 %.

Kar zadeva plačilno bilanco, je Bundesbank pred nedavnim objavila podatek za marec, po katerem znaša bilančni presežek 514 milijonov mark v primerjavi z 928 milijoni DM ob koncu februarja. Osnovna plačilna bilanca ZR Nemčije zajema le tekoče postavke in dolgoročna kapitalna gibanja. Upo-

števa vse transakcije dobrin in kapitala, je bilančna aktivna znašala 941 milijonov v primerjavi z 2,41 milijarde DM v februarju.

N. Ž.

Rast družbenega proizvoda

ZDA, Japonska in Velika Britanija so zaključile leto 1974 s pasivo. OCSE (Skupna evropska organizacija za statistiko) navaja za te tri države padeč narodnega bruto dohodka v minulem letu za 1,75 %, 3,25 % in 0,50 %. Druge države OCSE naj bi dosegle porast družbenega bruto proizvoda, izvzemši manjše države, kot so Grčija, Islandija, Portugalska in Turčija, za katere ni na voljo ustreznih podatkov.

Porast narodnega bruto proizvoda (v realnem in ne monetarnem smislu) je znašal 4,5 % v Kanadi, 2,25 % v Avstraliji, 4,5 % v Belgiji, 1,5 % na Danskem, 3,25 % na Finskem, 4,75 % v Franciji in 1 % v ZR Nemčiji. Narodni bruto proizvod pa je realno narasel za 2,5 % tudi na Irskem, za 4,75 % v Italiji, za 3 % v Nizozemski in za 4 % v Norveški. Sledijo Španija, Švedska in Švica s porastom realnega družbenega bruto proizvoda za 5,5 %, 3 % in 1,5 %.

nž.

DARUJTE KRI – REŠUJTE ŽIVLJENJA SAMO KRI – NADOMESTI KRI

Objavljamo seznam krvodajalskih akcij v JUNIJU 1975, da bi se občani navedenih občin in krajev lahko čimprej prijavili občinskemu odboru Rdečega križa, kateri dan želijo priti na odvzem krvi. Ker samo kri nadomesti kri, je razumljivo, da si jo z darovanjem zagotovimo tudi sebi in svojim najbližjim, če bi jo potrebovali. Dolžnost zdravih prebivalcev je, da kri darujejo vsaj nekajkrat v življenju, saj je nehumano zanašati se samo na solidarnost drugih. Dajanje krvi je odraz človečnosti, zato Rdeči križ priča kuje na odvzem krvi vse zdrave občane.

JUNIJ 1975	Krško	3., 4.
	Pesnica	5.
	Krško	5., 6.
	Šentjur	9., 10.
	Ljubljana	11., 12.
	Radlje	13., 14.
	Sevnica	17., 18., 19.
	Cerknica	20.
	Ildrija	24., 25.
	Jarenina	26.
	Ildrija	26., 27.

REPUBLIŠKI ODBOR RKS
OBČINSKI ODBORI RK

REKORDNI DOBIČKI AMERIŠKIH
NAFTNIH KONCERNOV

POSILI CVETIJO

Leto 1974 je bilo za ameriške naftne koncerne kljub mednarodni energetski krizi rekordno leto. Opazovalci ugotavljajo, da so se mednarodni veliki koncerni „nespodobno okoristili“ z eksplozijo naftnih cen. Predstavniki koncerna Exxon pa trdijo, da sedanje cene niso visoke, ker da naftne družbe potrebujejo veliko kapitala za čedalje težavnejše odkrivanje ležišč nafte in zemeljskega plina.

Po nekaterih podatkih je lani Exxon povečal dobiček za 28,5 %, torej na 3,14 milijarde dolarjev, medtem ko je dobiček te ameriške naftne družbe znašal predlani 2,44 milijarde dolarjev. Dohodek tega svetovnega naftnega bogataša je narasel še bolj, in to na 45,84 milijarde dolarjev, medtem ko je v letu 1973 znašal 28,51 milijarde.

Texaco Inc je lani dosegel čisti dobiček v višini 1,586 milijarde (predlanskim 1,292 milijarde) dolarjev. Letni dohodek tega koncerna je narasel od 11,8 milijarde na 24 milijard dolarjev, pri čemer pa bo Texaco Inc. naložbe v letošnjem letu zmanjšal od lanskih 2,1 milijarde na 1,8 milijarde dolarjev.

Exxon sicer ugotavlja, da se je znižal njegov dobiček v četrtem tromesečju lani, vendar pa poznavalci razmer trdijo, da je bila v resnici dosežena maksimalna raven, nad katero dobička ni več možno zviševati. Exxonu štejejo v prid, da je povečal naložbe od 700 milijonov na 3,61 milijarde dolarjev. Kako velik je ta koncern, priča podatek, da je prodajal lani dnevno po 5,5 mili-

jona, predlani pa celo 6,2 milijona sodčkov nafte, kar ustreza skoraj tretjini ameriških potreb.

Pred nedavnim je Standard Oil of Indiana prevzel koncern Occidental Petroleum. Vendar pa kartelni oddelek ministrstva za pravosodje in za protimonopolna vprašanja ter pristojni odbor ameriškega senata odločno nasprotujeta združitvi obeh koncernov. Prav tako je predstojnik upravnega sveta Occidental Petroleum prevzemno ponudbo delnic po 17 dolarjev označil kot nedopustno ter je javnost posvaril pred nevarnostjo nadaljnje koncentracije ameriškega naftnega gospodarstva.

Kot kažejo podatki, je lani nastal nov naftni gigant, Indiana Standard, ki je povečal dohodek od 6,5 milijarde na 10,2 milijarde dolarjev, dobiček pa od 511 milijonov na 970 milijonov dolarjev. Uspesna združitve dveh koncernov (drugi koncern je Oxy) je omogočila, da je novi naftni gigant lani ustvaril skupno 16 milijard dolarjev dohodka ter dobro milijardo dolarjev dobička.

N. Ž.

BRAZILIJA: ODPADLA VEZAVA ZASLUŽKOV
Z VREDNOSTJO DENARJA

K PRAVIČNEJŠI DELITVI

Minimalni zaslužek, ki ga brazilska vlada določi vsako leto ob 1. maju, prazniku dela, je brez dvoma posebnost, ki je nastala kot posledica monetarnih korektur, s katerimi skuša Brazilija bolj ali manj uspešno brzdati inflacijo.

Doslej letno zviševanje minimalnih zaslužkov, ki je približno ustrezalo indeksom rasti življenjskih stroškov, delavcem ni omogočalo, da bi si bistveno izboljšali svoj položaj, niti ni pripomoglo k temu, da bi delavski zaslužki dosegli kupno moč iz leta 1963, to je leta pred preobratom, čeprav večina delavcev zasluži več, kot znaša minimalni osebni dohodek v Braziliji.

Nekateri trdijo, da drugače ni moglo biti, ker sicer Bra-

zilija ne bi dosegla tolikšnega gospodarskega napredka. Vendar delavstvo upravičeno ugotavlja, da je „brazilski“ gospodarski čudež nastal na njegovih plečih oziroma, če hočemo biti objektivni, se je ta čudež dogodil tudi z dokajšnjimi žrtvami delovnih ljudi.

Letos pa so v Braziliji opustili sistem vezave vrednosti denarja z minimalnimi zaslužki, ki so se ob porastu življenjskih stroškov za približno 26 % zvišali kar za 41,4 %. S tem zaslužki sicer še niso dosegli kupne moči iz leta 1963, vendar so se tej precej približali.

Toliko zvišanje zaslužkov bodo podjetja prenesla tem laže, ker je vlada hkrati predvidela nekatere finančne olajšave, v številnih sektorjih pa bo znižala tudi davek na industrijske izdelke.

Geiselova vlada s tem izpolnjuje del svojih obljub, ki se nanašajo na pravičnejšo delitev dohodka. Vendar kritični opazovalci sodijo, da vlada s tem ne bo utišala nezadovoljstva množic zavoljo nizke kupne moči brazilskega prebivalstva.

Ob stopnji rasti prebivalstva 2,7 % letno je Brazilija primorana dosežati dovolj visoko rast narodnega bruto proizvoda, v ta namen pa mora seveda skrbeti za ustrezen obseg investicijskih naložb. Prizadevati pa si mora hkrati ne le za kvantitativni, temveč tudi za kakovostni napredek, to je za družbeno blagostanje, za graditev šol, bolnišnic in stanovaljskih naselij ter prav tako nujno graditev industrije, cest in drugih javnih del, brez katerih tudi investicije za socialne in kulturne namene niso uresničljive.

nž

DOKLEJ VSAK PO SVOJE

V srednjeročnem načrtu razvoja zavoda Crvena zastava je predvideno postopno povečevanje proizvodnje, tako da bi leta 1980 zapustilo tovarno 250.000 avtomobilov. Glede na proizvodnjo v prvem letu uresničevanja načrta, torej prihodnje leto, naj bi se proizvodnja do leta 1980 povečala za 60%. Hkrati predvidevajo nekoliko hitrejšo naraščanje proizvodnje gospodarskih vozil. Od letošnjih 8.600 vozil naj bi se do leta 1980 povečala na 20.000.

Tudi drugi jugoslovanski proizvajalci avtomobilov imajo precej ambiciozne načrte. IMV iz Novega mesta načrtuje v letu 1980 proizvodnjo 100.000 avtomobilov. Tovarna avtomobilov Sarajevo pa 76.000 vozil. V prvi tovarni naj bi proizvedli 16-krat več, v drugi pa kar za 20-krat več avtomobilov, kot jih proizvajajo danes.

Celotna letna proizvodnja v Jugoslaviji naj bi torej znašala leta 1980 kakih 440.000 avtomobilov, raziskave pa kažejo, da bo v tem času možno pri nas prodati le 370.000 potniških vozil.

Veliko se govori o potrebi po hitrejšem usklajevanju programov teh tovarn. Razgovori so se sicer začeli, nihče pa se noče odreči ambicijam, ki bodo lahko škodile domači avtomobilski industriji v celoti.

Izid nagradne križanke ob 30. obletnici osvoboditve

Prva nagrada ostane v LJUBLJANI

Dragi reševalci nagradne križanke! Naše uredništvo je imelo tokrat pri zrebanju nemalo težav, saj ga je moralo večkrat ponoviti. Večina reševalcev je namreč napisalo pod „Velika Britanija“ GB namesto VB in pod „Radijska postaja Z. Berlina“ Rias, namesto Riaz. Vsem bralcem – reševalcem naših križank, ki tokrat niso bili izžrebani, želimo zato v prihodnje več sreče.

1. nagrado 200 din prejme Pavla KLEMENCIC, Poljanska 1, 61000 Ljubljana

2. nagrado 100 din prejme Franc CIBEJ, 68350 Dolenjske Toplice, št. 125

3. nagrado 50 din prejme Tone RIHTER, Sremska 1, 68270 Krško

4. nagrado 30 din pa prejme Anica BRUMEC, Kmetijski kombinat Ptuj, DE Starše, 62205 Starše. Po 10 din pa prejmejo: Vera OJACIC, Linhartova 60, 61000 Ljubljana, Vida DORNIK, Bistrica 43, 64290 Bistrica pri Trziču, Stojan TROŠT, Cesta JLA 6, 64000 Kranj, Bogdan FLUHER, Slandrova 19, 62310 Slovenska Bistrica, Lesa POSEGA, Podzavretnica 8, 66257 Pivka in Maks MOCNIK, Kovinarska 8 d, 61240 Kamnik.

Pravilna rešitev:

VODORAVNO: trideset let, kajuha, osvoboditve, opera, oer, mandat, karel, rom, mt, rapid, rida, kritik, ana, alemami, micelji, ist, osat, ta, lk, ajaja, rovti, red, jimenez, anet, reunion, ava, upadanje, vakuum, eveki, bireta, pik, paravan, anam, llano, niko, nona, indigo, jet, vladkov, dp, loka, era, ag, sabor, ič, raa, vr, pare, namen, nn, rina, narval, sm, aleksandrija, riaz, ikaria, cita, potokar, jugoslavija, ara, al, viža, avarka, agar

inles

ENAKE MOŽNOSTI ZA VSE DELAVCE

Naša republika je predlagala, naj bi še letos sklenili medrepubliški sporazum, v katerem bi enotno za vso državo določili minimalne življenjske razmere, ki bi jih morala zagotoviti vsaka OZD za novo zaposlene delavce oziroma za tiste, ki prihajajo iz drugih republik in pokrajin. Predlagatelj sporazuma poudarjajo, da bi tako praktično zaostri tudi pogoje za zaposlovanje in preprečili ekstenzivno zaposlovanje, ki je prav v Sloveniji zelo naraslo. Sporazum pa ne bi le zboljšal življenjskih ter delovnih možnosti novih delavcev, ki bi prišli od drugod, marveč bi omogočil tudi boljše nagrajevanje resničnega dela, večjo produktivnost in večje dohodke. Presežka delovne sile praktično ne bi bilo, ker bi organizacije združenega dela sprejemale samo resnično potrebne delavce.

Po predlogu sindikatov pa naj bi poleg kriterijev za opredelitev minimalnih življenjskih razmer poenotili tudi merila za izplačila denarnih nadomestil za topli obrok, letni dopust, odpravnino, različna darila in podobno, in to že od začetka junija dalje.

O teh vprašanjih je slišati v razpravi že več predlogov. Po enem izmed njih naj bi najnižji osebni dohodek znašal samo 60% povprečja republik, slišati pa je tudi predloge, naj bi bilo to občinsko povprečje. Za najvišji osebni dohodek tistih kategorij zaposlenih, ki ne ustvarjajo dohodka neposredno, predlagajo, da bi bil petkrat večji od povprečnega jugoslovanskega, čeprav je tudi v tem primeru več variant.

Iz sredstev, ki bremenijo osebne dohodke, naj bi v prihodnje krili več izdatkov kot doslej. Nadurno delo naj bi bilo za 50% više ovrednoteno kot redno delo, prav tako tudi delo na praznike. Glede nadomestila za nočno delo pa nekateri predlagajo 12-odstotno povečanje,

največ jih je za 35-odstotno povečevanje, so pa predlogi za 50-odstotno povečanje. Ni pa še skupnega stališča republik niti o dodatkih za stalnost pri delu, niti za višino boleznin in za delovni staž.

Med izdatki, ki bremenijo materialne stroške, naj bi po medrepubliškem dogovoru, znašala višina dnevnic 10% poprečnega osebnega dohodka republik, nadomestilo za prenočišče največ do 160 dinarjev, za uporabo lastnega avtomobila v službene namene 1,30%, medtem ko o terenskih dodatkih, nadomestilu za ločeno življenje, potnih in selitvenih stroških še ni soglasja.

Največ razprav je bilo doslej v zvezi s toplim obrokom. Prevladalo je stališče, da obrok ne more biti popolnoma brezplačen. Delavec mora sodelovati vsaj z minimalnimi sredstvi, večjo dotacijo za prehrano pa morajo dobiti delavci, ki opravljajo težko delo.

Dokaj zapleteno je tudi vprašanje, kako urediti plačevanje nadomestila za prevoz do delovnega mesta. Večina kolektivov plačuje sedaj te stroške, če presegajo 30 dinarjev mesečno. Sedaj pa predlagajo, da bi krili celotne stroške prevoza, s čimer naj bi spodbujali delavce, da bi še naprej stanovali v predmestnih naseljih.

Predlagajo tudi, naj bi bil najnižji regres za dopust 25%, najvišji pa 60% mesečnega osebnega dohodka. Prevladuje stališče, da bi v ta regres vključili sredstva, izplačana na roke, kot tudi sredstva, izločena v obliki dotacije za objekte oddiha.

Glede poenotenja solidarnostne pomoči, odpravnin, jubilejnih nagrad, dotacij za skupne izlete in reprezentančnih stroškov, ki so bili na prvotni delni „sindikalni listi“, pa se v sindikatih še niso dokončno dogovorili.

V. B.

OD BEOGRAJSKEGA DOPISNIKA

KROGI SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMEVANJA

Družbeni dogovor o ustvarjanju in delitvi dohodka, ki so ga podpisali predstavniki pokrajin, republik in federacije, je postal zakon za uresničevanje dogovorjene politike, toda po republikah še nimajo svojih družbenih dogovorov. – z izjemo Slovenije in BiH. Težko je reči, ali je to prednost ali ovira, kajti sprejete družbene dogovore omenjenih dveh republik je treba vsekakor uskladiti z medrepubliškimi družbenimi dogovori, medtem ko je treba v drugih republikah vplivati na oblikovanje družbenih dogovorov, ki naj ne bodo pozneje potrebni usklajevanja.

Načelni pristop urejanju dohodka po medrepubliškem družbenem dogovoru zahteva dograjevanje vsega sistema dohodka iz temeljnih organizacij združenega dela, torej iz samoupravnega sporazumevanja, ki nastaja med TOZD in se širi skladno z nadaljnjim samoupravnim izgrajevanjem združenega dela. V praksi pa je, kajpak, nekoliko drugače, marsikje že imajo izoblikovane sisteme

delitve dohodka, zato so že tudi naznačeni krogi sporazumov in dogovorov, ki se medsebojno sekajo, zlivajo, dopolnjujejo ali izključujejo. Zdaj je čas, da čim prej razčistimo mnoge nespornosti s področja delitve in ustvarjanja dohodka. Ni jih potrebno naštevati, ker jih poznamo, težava je le v tem, da so ponekod spoznanja o gospodarjenju z dohodkom globlja, ponekod bolj plitka, nekeje povsem zanemarjena, drugod prestrogo uporabljena.

Sindikalni sveti pokrajin in republik in zvezni odbori sindikatov bodo morali čim bolj odločno razčlenjevati protislovja različnih interesov na mejah teh krogov sporazumevanja in dogovarjanja in opredeliti, kaj je pri tem samoupravno sporazumevanje in kaj je nadgradnja samoupravnega sporazumevanja pa zato že sodi v družbeno dogovarjanje. Zdaj namreč zvezni odbori z drugimi dejavniki že razčlenjujejo, kaj sodi v zvezno samoupravno sporazumevanje, kaj v republiško in ožje regionalno in kaj je tisto izvorno neposredno samoupravno sporazumevanje o dohodku.

Krog zveznih samoupravnih sporazumov naj bi na primer zajemal ladjedelništvo, letalstvo in podobne dejavnosti, medtem ko bi železnice in podobne organizacije bile zajete hkrati v zveznem in v republiških krogih samoupravnega sporazumevanja. Pri tem nastaja zadržka, kam z bankami, zavarovalnicami in drugimi organizacijami? Tako nastaja mešanica panog in dejavnosti in interesov, ki se ne bistrijo z vzpostavljanjem najboljših odnosov med samimi temeljnimi organizacijami združenega dela in povzročajo kompromisne rešitve, ki očitno ne bodo mogle biti dolgotrajne. To pa utegne delovati na samoupravno sporazumevanje zavlačevalno, kajti že zdaj čutimo, da smo v samoupravnem sporazumevanju o dohodku bliže oblikam kot pa vsebini, čeprav komisija za dohodek in samoupravljanje pri svetu ZSJ poudarja pomen takega sporazumevanja, ki pomeni spreminjanje družbenoekonomskih odnosov.

Toda počakajmo, da zvezni in republiški odbori sindikatov pripravijo predlog krogov samoupravnega sporazumevanja, da bo uresničena pobuda medgrupacijskih odborov sindikatov. Torej počakajmo tudi na dogovor o vprašanjih, ki jih bomo reševali s samoupravnim sporazumom ali družbenim dogovorom za občino ali regijo. Prve predloge naj

bi dobili že v začetku prihodnjega meseca, vsaj za sporazume na ravni države, kar pomeni, da bo o njih razpravljaj tudi Svet ZSJ.

Medrepubliški družbeni dogovor pa je tudi sicer zelo zahteven, kajti do konca leta zahteva tudi definicijo kategorije dohodka in njeno uveljavitev v ustreznih predpisih s področja dohodka in osebnih dohodkov, obdelavo načela o minulem delu za samoupravne sporazume, definicijo dohodka, ki je rezultat izrednih ugodnosti (zaradi sprejemanja novih predpisov), sprejetje skupne (sindikalne) liste, katere predlog je zasnovan na slovenski praksi, ugotovitev enotnih kazalcev pridobivanja in delitve dohodka, družbene produktivnosti, meril za vrednotenje rezultatov dela in stimulacije inventivnega dela.

Vse to so že dlje znane sporne zadeve, kajti administrativna pot še zdaleč ne ustreza samoupravnemu urejanju zadev. Vendar, v večini primerov gre le za kritiko pomanjkljivosti merjenja tega ali onega dela dohodka in dela, ni pa še ustreznih predlogov za drugačno ravnanje. Zaradi tega so že ali bodo izbrani odbori in celo tudi koordinacijska telesa, ki naj bi na ravni federacije in s pomočjo sodelovanja republik in

pokrajin in njihovih znanstvenih institucij čim prej prišli do ugotovitev, ki bodo lahko osnova za delegatsko samoupravno odločanje o predpisih in zakonih in za praktično rabo v vseh samoupravnih organizacijah.

Ker pa je čas za usklajevanje zakonov z ustavo že podaljšan za leto dni, je povsem realno pričakovati, da bodo tudi vse našteje naloge uresničene z vsaj takšno, če ne še večjo zamudo. To pa seveda ne zmanjšuje odgovornosti komisije za dohodek in samoupravljanje Sveta ZSJ za stalno usklajevanje in spodbujanje prizadevanj za bolj temeljito in dosledno uresničevanje zastavljenih nalog.

OREC

te dni so rekli

FRANCE POPIT, predsednik CK ZKS, na seminarju sindikalnih delavcev v Moravskih Toplicah.

Z zadovoljstvom lahko ugotavljamo, da uresničujemo z novo ustavo zasnovane naloge pri nadaljnji graditvi našega samoupravnega socializma enotni, ker smo uspešno rešili tudi nacionalno vprašanje oziroma sproti rešujemo vse tisto, kar bi lahko kakorkoli obremenjevalo naše mednacionalne odnose. Zato se tudi vse spekulacije na račun Jugoslavije in njene samoupravne ureditve ponekod v tujini razblinijo ob čvrsti in vsestranski povezanosti naših narodov.

To pa je za Jugoslavijo, ki ima značilno vlogo v svetu tudi zategadelj, ker se vselej in odločno postavi na stran narodov in ljudstev, ki se bojujejo za svoje pravice in neodvisnost, še kako velikega pomena. Tedaj je razumljivo, da v svetu narašča ugled Jugoslavije kot neuvrščene socialistične dežele z jasno usmeritvijo tudi pri osvoboditvi sveta pred vsemi oblikami kolonializma ter v prizadevanjih za zmanjševanje razlik med razvitimi in nerazvitimi. Naša ZK je prej 'ko slej pobudnik tako zasnovane zunanje politike Jugoslavije.

SVETOZAR PEPOVSKI, predsednik zveznega komiteja za delo in zaposlovanje, na tiskovni konferenci:

Predvsem je treba odgovoriti na vprašanje, kako povečati produktivnost dela in socialno varnost delavcev. Socialne varnosti delavcev ni mogoče reševati v zaprtih krogih organizacij združenega dela. Prav gospodarsko sodelovanje je bistvena pomena za reševanje problemov zaposlovanja. V srednjeročnih načrtih razvoja je še naprej predvidena rast zaposlenosti po stopnji 3,5 odstotka, kar pa ne pomeni, da si ne želimo hitreje rasti. Letno naj bi torej zaposlili 180.000 novih delavcev, v desetih letih bi to bilo 1.800.000 zaposlenih – na novo ali zdomec doma.

Po sedanjih predvidevanjih naj bi polovico zdomecev – torej kakih 500.000 – zaposlili doma, poleg tega pa še 250.000 šolanov in kvalificiranih delavcev, ki to želijo, niso pa vpisani v seznam nezaposlenih. Zaposliti je treba še kakih 500.000 nezaposlenih, ki jih statistika sicer vodi pod „vzdrževanimi“, in tiste, ki se prijavljajo kot usposobljeni za zaposlitev prvič.

FRANC ŠETINC, sekretar IK predsedstva CK ZKS, v govoru ob dnevu varnostne službe na Livnu:

Smo šele na začetku uvažanja koncepta družbene samozaščite. Ponosni smo lahko, da tak sistem ustvarjamo. Naši sovražniki bi radi ta naš sistem proglasili za neke vrste sistem policijske države, čeprav je družbena samozaščita prav njegovo bistveno nasprotje. V njem se kaže visoka zavest našega delovnega človeka, da zavaruje premoženje, življenje in pridobitve revolucije. To je sistem neomajnega zaupanja v našega človeka. Naša družba je ena redkih, kjer je zaprtih zelo malo ljudi zaradi političnih dejanj. Nekateri nam očitajo, da delamo preveč v rokavicah. Mi pa mislimo, da je zelo pomembna velika prednost našega sistema, da lahko delamo v okviru preventivnega delovanja, z metodami političnega razčiščenja.

30 LET TITOVE ŠTAFETE

Simbol bratstva in enotnosti

Svojo veliko ljubezen do tovariša Tita, svojo hvaležnost, ker je njihovo življenje postalo resnično lepo in človeka vredno, naša mladina in vsi naši narodi že več kot 30 let izražajo na poseben način. Štafeta mladosti je najboljši primer globokega spoštovanja do tovariša Tita, je priznanje njemu za vse, kar smo doslej dosegli pri graditvi našega samoupravnega socializma. V štafeti mladosti je v vseh teh tridesetih letih sodelovalo več kot 20 milijonov ljudi – torej skoraj sleherni državljan Jugoslavije! Skozi desetletja so no-

sili štafeto palico s pozdravi in najlepšimi željami tovarišu Titu in pri tem na simboličen način povezovali kraje našega herojskega boja in delovnih zmag po vsej naši domovini. Ta najbolj množična in najlepša manifestacija ob Dnevu mladosti hkrati pomeni tudi najboljšo potrditev bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, ki je bilo in ostaja naše najmočnejše orožje in temeljni kamen, na katerem gradimo svojo svetlejšo bodočnost.

KAKO JE NASTALA ŠTAFETA

V Sremu je bila fronta prebita. Enote naše armade so se čedalje bolj približale proti severu in osvobajale severne predele domovine. Tedaj, bilo je v aprilu leta 1945, se je porodila ideja o štafeti v počastitev rojstnega dneva tovariša Tita. Njen organizator je bila Enota zveza protifašistične mladine Jugoslavije (USAOJ).

Iz osvobojenega Beograda je centralni odbor USAOJ poslal 10. aprila 1945 dopis, v katerem govori o mladinski štafeti. Ta dan torej lahko označimo kot rojstni dan Titove štafete. Eden od teh dopisov, ki ga je podpisal Slavko Komar, je prispel tudi na Enoto zvezo protifašistične mladine Hrvaške (USAOH) v Šibeniku (Zagreb tedaj še ni bil osvobojen). Ta dopis se dandanes hranijo v arhivu „Partizana“ Hrvaške v Zagrebu kot edini in zatorej izredno dragocen dokument o nastanku Titove štafete.

V uvodu tega dopisa je rečeno: „Ob 53. rojstnem dnevu tovariša Tita bo naš oddelek za šport in fizikulturo organiziral množični mladinski štafetni tek po Jugoslaviji. Mladi tekači bodo nosili lepo izdelane palice, v njih pa pismeno čestitko ob rojstnem dnevu našega maršala; s seboj bodo ponesli v Beograd pozdrave ljudstva, ki jih bo pričakalo ob poti.“

Dopis v nadaljevanju govori o načinu organizacije štafete, o porazdelitvi tekačev in o drugih organizacijskih nalozah. Iz dopisa so razvidne tudi prve smeri štafete. Iz Hrvaške bi morala štafeta kreniti s fronte in nato prek Šida v Beograd, nosili pa naj bi jo mladinci iz vojske.

IDEJA SE JE PORODILA V KRAGUJEVCU

V centralnem odboru USAOJ so torej v podrobnosti izdelali plan za organizacijo prve Titove štafete. Toda po čigavi zamisli? Kdo je dal pobudo?

Neposredni pobudniki štafete so bili pravzaprav mladinci iz Kragujevca. Na njihov predlog je centralni odbor USAOJ organiziral Titovo štafeto. Zato je bila kragujevskim mladincem dodeljena čast, da s štafetami naših pokrajini, se pravi nacionalnih ekip in ob posebni štafeti Vojvodine in Beograda kot glavnega mesta, prvi prinesejo čestitke ljubljenu maršalu Titu.

Tako je delegacija, ki jo je sestavljalo 12 deklet in mladincev iz Kragujevca, 24. maja krenila na pot proti Beogradu na dveh vojaških kamionih – toda brez štafetne palice. Namesto palice so nosili veliko modro knjigo s podpisami mladincev iz Kragujevca in okolice. Ljudje, ki so jih pričakali na poti, so jih pogosto zadržali, da bi jih pogostili in ker so bile tudi okvare na kamionih pogoste, je pretilo, da bodo zamudili...

Mladinci iz Kragujevca so res med zadnjimi prišli na častno tribuno, ki je bila na Slaviji v Beogradu. Bilo je 24. maja ob petih popoldne. Na tribuni so bile postrojene že vse druge štafete. Vsak tekač je stal pred svojo nacionalno zastavo, med zastavami, ki so plapolale na visokih drogovi, pa je bila velika slika tovariša Tita. Toda kragujevski mladinci so vendarle poskrbeli za atrakcijo – ne samo zato, ker so prišli v Beograd zadnji, temveč predvsem zato, ker

jih je bilo 12 in ker je vsak od njih nosil na prsih po eno črko pozdrava „Sumadija Titu“.

Po mitingu so vse štafete krenile po beograjskih ulicah in približno ob šestih popoldne pritekale pred hišo, v kateri je prebival tovariš Tito, v Uziški ulici 15. Na veliko presenečenje in še na večje razočaranje pa jih je tu pričakal le Mitar Bakić, tedaj generalni sekretar jugoslovske vlade.

NAMESTO V BEOGRADU – V ZAGREBU

Tovariša Tita ni bilo doma. Zavaljo vojaških nalog je hujno moral v Zagreb.

Nosilci prve štafete pa so kljub vsemu osebno čestitali tovarišu Titu za njegov 53. rojstni dan – toda šele 26. maja v Zagrebu. Ko je namreč tovariš Tito zvedel, da so prišle štafete v Beograd, je povabil nosilce štafetnih palic, naj pridejo v Zagreb. Mladinci so odpotovali v Zagreb z vojaškim letalom – vendar niso bili prvi, ki so čestitali maršalu v imenu mladih za njegov rojstni dan. Pred njimi je namreč tovariš Tito že sprejel delegacijo zagrebskih pionirjev, ki so mu v imenu mlade generacije čestitali za rojstni dan v komajda osvobojeni Jugoslaviji.

Tovariš Tito je slehernemu nosilcu štafete segel v roko in ga poljubil. Očitno ganjen nad pozornostjo, vesel in razpoložen jih je nato skromno pogostil ter jim v kratkem improviziranem govoru dejal, da je mladina njegov veliki up in da mora biti vztrajen varuh bratstva in enotnosti vseh narodov Jugoslavije.

DVAJSET LET TITOVE ŠTAFETE

Od 1946. leta je tovariš Tito redno pričakal nosilce štafete v Beogradu. V prvih dvanajstih letih štafeta ni bila enotna, temveč je vsaka republika določila svojega predstavnika, ki je izročil tovarišu Titu štafeto palico, prav tako pa je organizirala svojo štafeto tudi jugoslovska armada. Tako so bili, na primer, leta 1947 postrojeni pred tovarišem Titom v Belem dvoru predstavniki vseh šestih republik, predstavnik armade, predstavnik Trsta pa tudi predstavnik prve mladinske delovne akcije – proge Brčko-Banovići.

Z leti je čedalje bolj naraščalo število udeležencev v štafeti. Čedalje več je bilo tako imenovanih glavnih pa tudi posebnih štafet. Tako so poleg republiških štafet z leti nastale posebne štafete kopenskih sil naše armade, vojnega letalstva, vojne mornarice, graničarjev, brigadirjev na delovnih akcijah, kmetijskih delovnih združenj, zveze borcev, prebivalcev Trsta, Julijske krajine, Beograda, PAZ, „Pozdrav Jadrana“... pa tudi številne štafete mnogih športnih organizacij.

Vendar pa so osnove vseh dvanajstih poveljnih Titovih štafet pomenile štafete naših republik. Te štafete so bile simbol bratstva in enotnosti vseh naših narodov in vsaka zase je opozarjala na slavne dni revolucije lastnega naroda. Naj navedemo nekaj statističnih podatkov:

Štafeta SRBIJE je štirikrat zapored krenila na pot iz Bele crkve, kraja, kjer je zaplamtela iskra vstaje, nato iz Bora, Malega Zvornika, iz Vlasine, iz Titovega Užica, s Kosmaja, iz Trebče. Štafeta HRVAŠKE je sedemkrat zapored krenila iz Podgore, zibelke naše vojne mornarice, nato pa iz Dubrovnika, Visa, Splita. Štafeta SLOVENIJE je 1946. leta prvič krenila na pot iz Črnomlja, v letu 1947 iz Ljubljane, nato sedemkrat zapored s Triglava in 1955. leta spet iz Ljubljane. Štafeto palico so izročili tovarišu Titu: Rudi Finžgar,

Tone Cerer, Ivo Krevs, Valjka Močnik, Janez Pold, Sonja Rozman, Vida Gerbec, Marino Urbanc, Marija Skarabot in Milan Smerdu. Prva štafeta BOSNE IN HERCEGOVINE je šla na pot iz Bihaća, nato pa so štiri zaporedoma odšle iz Drvarja, zatem iz Jablanice, Jajca, pa spet iz Bihaća in iz Sarajeva. Štafeta MAKEDONIJE je štirikrat krenila na pot iz Kruševa, 1950. leta iz Podnisa, zatem iz Šekova, iz Mavrova pa spet iz Kruševa; nato iz Prohora Pčinjskog in iz Jegunovca. Štafeta CRNE GORE je v letih 1946, 1947 in 1953 krenila iz Zabljaka, 1948 iz Plevlja, 1949 iz Virpazara, 1950 iz Suplje stijene, 1951 s Čeva, 1954. leta pa s proge Nikšić – Titograd in iz Titograda.

NASLEDNJIH OSEMNAJST LET ŠTAFETE MLADOSTI

V vsesplošnem prizadevanju in tekmovanju, da bi vsakdo na poseben način izrazil svoje čestitke in posebne želje ljubljenu maršalu, se je število štafet sčasoma tako povečalo, da je bilo treba nekaj ukreniti. Pri tem je spet pomagal tovariš Tito. Na njegov predlog smo 25. maj 1957. leta prvič proslavili kot Dan mladosti, vse štafete pa so se zlepe v eno samo, enotno, ki zdaj predstavlja vse naše narode in ki jo imenujemo Štafeta mladosti. Od tega leta dalje tovariš Tito ne sprejema več štafete v Belem dvoru, temveč na stadionu JLA v Beogradu, med prireditelji, ki je posvečena njemu in naši mladini.

Mladina Jugoslavije je v bistvu že od nekdanje praznovanja Titov rojstni dan tudi kot svoj praznik. Tako je razglasitev rojstnega dneva tovariša Tita za Dan mladosti 1957. leta pomenila samo simbolično potrditev neločljive povezanosti mlade generacije s Titovo življenjsko potjo, pomenila je izraz večne hvaležnosti za tisto, kar je Tito storil za mladino. Storil pa je resnično vse, kar je mogel: samoupravni socializem je dandanes za mlade Jugoslovane stvarnost, ki jo gradi s svojim delom v tovarnah, na poljih, v šolskih klopeh, s svojim sodelovanjem v samoupravnih organih in delegacijah.

POMEN IN SIMBOLIKA

Po svojem osnovnem pomeni in značilnosti je Štafeta mladosti ena največjih množičnih manifestacij ljubezni in vdanosti naših ljudi do tovariša Tita. To je spontan izraz globokih občutkov, ki so vodili našega človeka skozi narodno-osvobodilni boj in skozi povojna leta graditve.

Štafeta mladosti pa ima tudi svoj simbolični pomen. Kraji, od koder odhaja na pot, in njena pota povezujejo vso našo deželo, našo bližnjo preteklost in sedanjost. Štafete palice potujejo po kopnem in morju, po naših mejah, mimo grobov herojev in mimo naših največjih gradbišč. Štafeto mladosti spremljajo častne salve, oznanjajo jo kresovi po hribovih, ljudstvo jo pričakuje in spremlja na poti z najboljšimi željami, srčno, ker živi v svobodi, ki jo je dal tovariš Tito.

FEDOR STANIĆ

8. FESTIVAL DELA MLADINE JUGOSLAVIJE V BANJALUKI

Poroštvo za bodočnost

Odposlanec predsednika republike, pokrovitelj festivala, predsednik Sveta ZSJ Mika Špiljak je izročil zmagovalcu tekmovanja, banjaluškem tehničnemu šolskemu centru prehodni pokal, najboljšim posameznikom – Milenku Vukoviću, Slavku Živkoviću, Ljubišu Penovu pa ročne ure, darilo predsednika Tita. Ko je pozdravil udeležence festivala, je Mika Špiljak poudaril, da je ta enkratni prikaz delavskega podmladka tudi prikaz znanja in nezlomljivega bratstva in enotnosti.

Banjaluko je v dneh od 15. do 18. maja preplavila mladost. Mesto, ki je bilo gostitelj osmega festivala dela mladine Jugoslavije, katerega pokrovitelj je predsednik republike, tovariš Tito, je nadvse toplo sprejelo kakih 2.000 bodočih delavcev, tekmovalcev iz 144 šol delavskih poklicev iz vseh predelov države. V štirih sončnih majskih dnevih, kolikor je trajal ta enkratni prikaz znanja in veščin mladih, je mesto ob Vrbašu utripalo v svojevrstnem temperamtu mladosti in v vzdušju tekmovanja pa tudi izrednega zblizanja mladih iz vseh krajev države.

Od tedaj dalje, ko je predsednik zvezne konference Socialistične mladine Jugoslavije Azem Vlasi v svečano okrašeni športni hali „Borik“ otvoril festival, je bila želja vseh udeležencev ena sama: pokazati svojo delovno sposobnost, opravičiti zaupanje pokrovitelja festivala in največjega prijatelja mladih tovariša Tita, da te marljive mlade roke zagotavljajo bodočnost naše samoupravne socialistične izgradnje. V naslednjih dnevih so mladi lahko to svojo željo v polni meri uresnili in hkrati s svojim izrednim mladostnim navdušenjem dokazali, da je bratstvo in enotnost tisti kamen, na katerem grade svojo bodočnost.

Tekmovanje je potekalo v 48 poklicih kovinske, elektro-tehnične, gradbeniške, lesno predelovalne, tekstilne, gostinske, trgovske, grafične stroke in dejavnosti osebnih storitev. Boj za točke, za prehodni pokal tovariša Tita, je bil v bistvu celovit prikaz znanja in veščin. Prehodni pokal je bil en sam – toda vsak mladinec je želel s svojim znanjem pripomoči k temu, da bi to dragoceno Titovo priznanje dobila prav njegova šola. Tekmovanje je bilo najbolj zanimivo in najbolj borbeno v kovinski stroki. V rekordnem času je bilo treba izdelati zahtevne predmete, in to natančno, kvalitetno in ekonomično, kot lahko store samo največji mojstri.

Lepota tega festivala pa je tudi v tem, da so na njem zmagovalci, ni pa premagancev. Trije tekmovalni dnevi, v katerih je bilo prelitega veliko znoj, so se vselej končali s pesmijo, plesom, izzveneli so v tovarištvo, pomenili so zblizanje mladih. To se je še posebej pokazalo na zaključni slovesnosti na Mrakovici, na legendarni Kozari. Odposlanec predsednika republike Mika Špiljak, je takole ocenil festival mladosti:

Vsakdo med vami si je prizadeval, da bi bil kar najboljši. Med dobrimi so zmagali najboljši. Toda prepričan sem, da po takšnem tekmovanju nihče ne more biti nezadovoljen. Tudi na festivalu, ki je bil doslej najbolj množičen, ste si prizadevali pokazati, kaj znate. Vaše šole in vaši vzgojitelji so lahko zadovoljni s tem, kar ste pokazali tu, v Banjaluki. Vsakdo med vami – in to sem globoko prepričan – pa je na festivalu občutil tudi tisto silno moč prijateljstva, ki vlada med našimi ljudmi. Pokazali ste, kako zelo gradite na tisti veliki pridobitvi naše revolucije, bratstvu in enotnosti, kako zelo ste pripravljeni, da ga še krepite in se zanj borite. Ta festival delavskega podmladka Jugoslavije je hkrati prikaz tega, v kolikšni meri obvlada mladi delavski razred nova znanja, je dokaz, kolikšna je moč mladih, na katero lahko računa delavski razred Jugoslavije in naša celotna družba.“

M. NIKOLIĆ

VERJAMEM V SVOJO GENERACIJO

(Nadaljevanje s I. strani)

Pri tem pa se zastavlja načelno vprašanje: zakaj smo bili v določnem obdobju tako zelo pasivni in zakaj je tudi dandanes to še vedno značilno za del mladine?

Res je, nismo bili organizirani in smo zato sami sebe izločili iz akcije. Dva sta delala za deseterico, deseterica za sto drugih. Preveč smo zagazili v forumsko delo in v formalizem. Vse to je demobiliziralo mlade, jih potisnilo na obrobje dogajanja. Toda človek že po svoji naravi noče biti objekt: hoče osmega sebe potrditi, se pokazati, hoče sodelovati...

Z mladinskim kongresom in na opozorilo ter kritične pripombe tovariša Tita smo prekinili s tem, se otrešli inercije in malodušja. Nove mladinske organizacije živijo novo življenje. V njih more in mora sleherni mlad človek povedati, kaj je dobro, kaj ni dobro, lahko se angažira. To je tista odločilna sprememba, ki omogoča mlademu človeku, da uveljavi vse svoje ustvarjalne sposobnosti in, če hočete, tudi tisto ustvarjalno nezadovoljstvo, ki vleče naprej.

Vsi se seveda še ne znajdejo v novih razmerah, ne vidijo samega sebe v središču dogajanja. Te bo treba spodbuditi, v njih bo treba razbiti dvome, te gnile plodove preteklosti.

Pa še nekaj: veliko je odvisno od razmer in od priložnosti, da bi ponudili mlademu človeku roko. Nisem slepo prepričan v to, da so tuje izkušnje odločilnega pomena, vendar sodim, da je treba mlade, seveda pogojno rečeno, do določenega obdobja voditi, jih usmerjati na pravilno življenjsko pot z nasveti, z razumevanjem, s podporo... Spodbuda in opozorilo mlademu človeku, ki se včasih znajde pred navidez nerešljivim problemom, sta lahko odločilni.

Po naravi sem optimist. Verjamem vase in v svojo generacijo. Ponosna sem na to, da sem njen del, saj njeno bistvo skriva v sebi pravcati splet draguljev, od katerih je, po mojem mnenju, najbolj svetel tale: nenehna težnja po napredku, po humanosti.

RAD ZA DE

DELO REPUBLIŠKEGA SVETA ZA PREVENTIVO IN VZGOJO V CESTNEM PROMETU

Sestavina družbene samozaščite

Novi družbeni organi za prometno preventivo in vzgojo ustanovljeni že v večini slovenskih občin

Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem zbora občin republiške skupščine je na svoji seji minulo sredo med drugim razpravljala o poročilu republiškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu za 1974. leto. Potem ko so potrdili poročilo, so člani odbora dali podporo prizadevanjem in sklepom sveta, hkrati pa izrazili svojo pripravljenost za pomoč pri skorajšnjem sprejetju republiškega zakona o varnosti v cestnem prometu.

Vlogo in mesto republiškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, kot organa IS — je doslej urejal republiški zakon o varnosti cestnega prometa. Tudi v bodoče naj bi bila dana zakonita podlaga za delovanje tega organa v novem republiškem zakonu o varnosti v cestnem prometu. Pri tem naj bi republiški svet v prihodnje sestavljali predvsem delegati organov in organizacij, katerih dejavnost je pomembna za preventivo in vzgojno delovanje v cestnem prometu. Tako sestavljeni svet bi bil, v skladu z vlogo družbene samozaščite, usmerjevalec in koordinator vseh prizadevanj za varstvo občana v prometu.

Lani je republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu usmeril domala vso svojo dejavnost v pomoč občinskimi skupščinam pri razreševanju dilem o tem, kako naj se občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu opredelijo v statutih svojih občin do družbene samozaščite te vrste. V občinskih statutih je bilo namreč treba opredeliti odnos občin do zaščite občana v prometu, hkrati pa predvideti potrebne družbene organe, kar je veljalo tudi za statute krajevnih skupnosti in delovnih organizacij. V praksi niso bila osamljena stališča, da po novi statutarni ureditvi občin ne bo več organov za prometno preventivo, ker zaradi ustanovitve izvršnih svetov prenehajo delovati sveti kot politično izvršilni organi. Šele kasneje so na posvetu predsednikov občinskih skupščin in predsednikov statutarnih komisij sprejeli stališča in predloge republiškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, da morajo biti družbeni organi za

prometno preventivo in vzgojo v občinah organi občinskih skupščin in da se zaradi praktičnih razlogov, predvsem za učinkovito zaščito občana v prometu imenujejo sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.

Nova statutarna ureditev občin, s katero so prenehali z delom prejšnji politično izvršilni organi občinskih skupščin, je povzročila v večini slovenskih občin velike zastoje, pa tudi prenehanje dela nekdanjih svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Zato je takšno stanje po sprejetju občinskih statutov terjalo lani od republiškega sveta mnogo naporov za ponovno ustanov-

ljanje in oživitve dela občinskih organov za prometno preventivo in vzgojo.

Republiški svet je sodeloval tudi pri izdelavi analize statutov občin, ki jo je pripravila skupnost slovenskih občin. V priporočilih za dopolnitev občinskih statutov je bilo občinskim skupščinam predlagano, da dopolnijo svoje statute s posebnimi določili o družbeni samozaščiti občana v prometu in zato predvidijo posebne organizacijske oblike.

Tako so bili v letu 1974 in v začetku letošnjega leta v 51 občinah ustanovljeni družbeni organi za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. V ostalih 10 občinah doslej še niso ustanov-

vili občinskih organov za prometno preventivo in vzgojo, vendar pa so priprave na njihovo ustanovitev v polnem teku.

Z akcijo za ustanavljanje družbenih organov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v občinah smo tudi v Sloveniji v praksi potrdili, da je družbena samozaščita po ustavi dolžnost in pravica vseh občanov, organizacij in skupnosti, prometna preventiva in vzgoja pa eden izmed pomembnih delov te zaščite. Seveda za to vrsto zaščite niso „zadolžene“ samo organizacije in institucije, ki skrbijo za varnost in vzgojo v cestnem prometu, marveč vsi občani, ki so kot pešci, kolesarji, avtomobilisti in na druge načine, udeleženci v prometu.

URESNIČEVANJE AKCIJSKEGA PROGRAMA

BOJA PROTI ALKOHOLIZMU V SLOVENIJI

Nevarnost prihaja iz kozarcev

Alkoholizem je pri nas pereč zdravstveni in družbeni problem. Kaže se med vsemi sloji občanov in v vseh starostnih skupinah odraslega prebivalstva, zadnja leta pa močno, kar je še posebno vznemirljivo, tudi med mladino. Alkoholiki so pogosto nesposobni za delo v svoji najbolj produktivni dobi, med 30. in 50. letom življenja. Izkušnje zdravstvene službe tudi kažejo, da so zaradi zasvojenosti od alkohola na leto poprečno dva meseca odsotni z delovnih mest. Pri tem bržčas ne kaže posebej omenjati precejšnjega odstotka delovnih invalidov zaradi alkoholizma, številnih prometnih nesreč, ki jim botruje alkohol, predvsem pa dejstvo, da otroci alkoholikov pogosto kažejo vedenjske motnje, slabo napredujejo v šoli in so v velikem številu kandidati za alkoholike.

Ni dvoma, da je alkoholizem, seveda v svoji zgodnji fazi, ozdravljiv, vendar pri tem ne gre prezreti spoznanja, da je zdravljenje alkoholikov dolgotrajno in precej težavno, saj terja vključitev in sodelovanje zdravstvenih, socialnih in drugih služb, zlasti pa alkoholika samega. V Sloveniji so zadnja leta vključeni v zdravljenje alkoholikov pomembni preventivni ukrepi boja proti alkoholi-

lizmu, tako da se proces zdravljenja prepleta in dopolnjuje s preventivo. Potemtakem zdravljenje ni uspešno brez sočasnih preventivnih ukrepov. Ta medsebojna odvisnost zdravljenja alkoholikov in preventive alkoholizma je izredno pomembno dejstvo boja proti alkoholizmu. Seveda pa je ne moremo poenostaviti, češ — da je edino veljavni in uspešen ukrep v boju proti alkoholizmu sodobno zdravljenje alkoholikov, ker vključuje uspešno in racionalno preventivo alkoholizma. Za učinkovito preventivo alkoholizma je poleg zdravljenja alkoholikov nujno potrebna najširša in stalna družbena akcija na vseh ravneh in področjih družbenega življenja.

OSNOVA ZA DRUŽBENO DOGOVARJANJE IN SAMOUPRavno SPORAZUMEVANJE

Najpomembnejši rezultat dvoletnega organiziranega dela in prizadevanja na tem področju je sprejem akcijskega programa boja proti alkoholizmu v Sloveniji. Prav tako smo z izpolnitvijo sklepov prve slovenske konference o alkoholizmu in z uresničevanjem republiškega akcijskega programa v začetku letošnjega leta uspešno sklenili plodno obdobje postopnega reševanja problemov alkoholizma. Zlasti je razveseljivo dejstvo, da je postal boj proti alkoholizmu v naši republici v zadnjih dveh letih pomembna družbena akcija, ki jo glede na znanstvena spoznanja spreminjajo in dopolnjujejo naloge, pogoji, načini dela in organizacijske oblike tega boja.

Akcijski program predstavlja osnovo za sklepanje družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov za organiziranje in celovit boj proti alkoholizmu na Slovenskem. Gre za vsebinski in glede posameznih nalog in ukrepov zelo pomemben družbeni dokument, ki bo, seveda če se bodo izvajala njegova priporočila, že v najbližji prihodnosti veliko prispeval k uspešnejšemu boju proti alkoholizmu in k bistvenemu zmanjšanju tega družbenega zla in njegovih posledic.

Zal nekaterih programskih nalog občine in delovne organizacije še vedno niso uresničile, zadovoljni pa smo lahko, da se druge naloge, ki so trajnejšega pomena, že izvajajo. Vendar pri tem pogrešamo poročilo republiškega izvršnega sveta o izpol-

njevanju nalog in ukrepov akcijskega programa v občinah.

Med nujnimi nalogami iz akcijskega programa, ki naj bi jih v Sloveniji uresničili do konca 1975. leta, naj omenimo, da se je korenito spremenil družbeni odnos do prekomernega uživanja alkohola, od alkoholikov in alkoholizma, da nam je uspelo v dobri meri omejiti alkoholizem na delovnem mestu in v prometu in da v družbeni akciji boja proti alkoholizmu sodeluje zdaj več kot 100 klubov zdravljenih alkoholikov s 3000 svojimi člani in prav toliko njihovih svojcev.

VZGOJA, IZOBRAŽEVANJE IN VEČ ODDELKOV ZA ZDRAVLJENJE

Oblikovalci akcijskega programa veliko pričakujejo predvsem od vzgoje in izobraževanja, torej od prizadevanj, da bi v boju proti alkoholizmu vključili vse vzgojne dejavnike in da bi zlasti mladino podrobno poučili o škodljivosti alkoholizma. Posebna skrb naj bi posledaj veljala otrokom alkoholikov. Zanje bi morali najti prostor v vzgojno-varstvenih zavodih in v oddelkih za podaljšano bivanje.

Med nujnimi ukrepi, ki jih bo treba uresničiti že v tem, najkasneje pa v prihodnjem letu, velja posebno mesto ustreznejšim, boljšim materialnim in drugim pogojem za delovanje bolnišnic in dispanzersko psihiatrične službe za zdravljenje alkoholikov. Potemtakem bo potrebno izboljšati delovne pogoje oddelka za zdravljenje alkoholikov klinične bolnišnice za psihiatrijo v Ljubljani, obenem pa pospešiti ustanovitev Centra za zdravljenje in rehabilitacijo alkoholikov. Slednjič se bodo v naši republici lotili tudi gradnje delovno zaščitnega doma za alkoholike, v katerem bo našlo varstvo okoli 200 najhujše prizadetih alkoholikov. Manjše oddelke za zdravljenje alkoholikov naj bi v prihodnje dobile vse psihiatrične bolnišnice in nevropsihiatrični oddelki v Sloveniji, tako da bi poleg sedanjih zmogljivosti (Škofljica okoli 120, Begunje, Idrija in Vojnik pa skupno okrog 80 postelj), pridobili najmanj 500 novih postelj za zdravljenje alkoholikov.

Čeprav ni na razpolago točnih podatkov o tem, koliko alkoholikov je v Sloveniji, so-

TGA »BORIS KIDRIČ« KIDRIČEVO IN »LES« PTUJ S SKUPNIMI MOČMI RAZREŠUJETA PROBLEMATIKO ZAPOSLOVANJA DELOVNIH INVALIDOV IN DELAVCEV Z MANJŠO DELOVNO SPOSOBNOSTJO

Zgledna solidarnost

Problemi zaposlovanja delovnih invalidov ter delavcev z zmanjšano delovno zmoglostjo ne prizanašajo kolektivu tovarne glinice in aluminija »BORIS KIDRIČ« v Kidričevem, ki že nekaj let na vse načine išče možnosti zaposlitve takih delavcev. Tako bi v tej delovni organizaciji potrebovali okrog 300 delovnih mest, na katerih bi lahko zaposlili delovne invalide. Ker večletnim prizadevanjem navkljub tega problema nikakor niso uspeli rešiti, so se v TGA odločili za dogovor z podjetjem LES iz Ptuja. Danes že lahko trdimo, da razgovori med TGA Kidričevo ter industrijsko-trgovskim podjetjem LES Ptuj potekajo zelo ugodno, saj so že pripravili osnutek sporazuma o sodelovanju pri zaposlovanju delovnih invalidov in delavcev z zmanjšano delovno zmoglostjo. Z njim se bodo v kratkem seznanili zaposleni v obeh podjetjih. Istočasno pa so v TGA »Boris Kidrič« tudi organizirali informacijske sestanke, na katerih se bodo vsi prizadeti najprej seznanili z informacijo o namenu sporazuma z podjetjem LES, z delovnimi, materialnimi ter drugimi pogoji v novozgrajenem obratu LES, kjer naj bi delali v prihodnje.

Vsekakor lahko zapišemo, da gre za izredno lep primer sodelovanja v takih situacijah in za dokaz več, kako se z združenimi močmi dajo rešiti tudi pereči problemi zaposlovanja delovnih invalidov ter delavcev z zmanjšano delovno zmoglostjo.

FRANCE MEŠKO

V ZASAVJU SE SKRIBNO PRIPRAVLJAJO NA LETOVANJE OTROK

BOLJŠE MOŽNOSTI

Vse kaže, da so naposled le dozoreli pogoji, da bo odšlo veliko več zasavskih šolarjev na 14-dnevne počitnice k morju. Doslej so imeli namreč svoj počitniški dom samo zagorski otroci, v kratkem pa bo hrastniška počitniška skupnost odprla nove počitniške prostore za odrasle in otroke v Novem gradu. Trboveljski in litijski skupnosti otroškega varstva in izobraževalni skupnosti pa sta podpisali samoupravni sporazum z mladinskim okrevališčem na Debelem Rtiču za sofinanciranje graditve novih zmogljivosti. Zato bo že letos letovalo v tem kraju v predsezoni 91 predšolskih, v glavni sezoni pa kar 250 trboveljskih in najmanj 180 litijskih otrok.

Trboveljska občinska zveza prijateljev mladine se je obrnila tudi na vse delovne organizacije s prošnjo, naj nekaj svojih sredstev namenijo za letovanje socialno ogroženih otrok, da bi namreč tudi njim omogočili počitnice ob morju. Tudi sicer so se v Trbovljah odločili za diferencirane prispevke staršev pri letovanju otrok. Zato pričakujejo, da bo tokrat letovalo znatno več otrok družin z manjšimi osebnimi dohodki. Cena oskrbnega dne na Debelem Rtiču bo znašala letos 50 din. Trboveljska občinska zveza prijateljev mladine bo prispevala za razširitev zmogljivosti na Debelem Rtiču 1 milijon din.

V Zasavju pričakujejo, da bo odšlo na poletne počitnice najmanj 1100 šolarjev, skoraj enkrat več kot lani.

Kot vedno doslej, bo tudi letos poskrbljeno za dobro počutje otrok. Na voljo jim bodo tudi plavalni učitelji, razvili pa bodo tudi vse druge dejavnosti za utrjevanje njihovega zdravja. Čeprav so torej obeti za letovanje zasavskih otrok letos boljše, bo vendarle treba storiti še precej, da bi v prihodnje prav vsi šolarji imeli možnosti 14-dnevnih počitnic ob morju.

IVO VIRNIK

● KNJIGA ZA VSAKO KNJIZNICO

Zvonko Štaubringer

TITO — DRŽAVLJAN SVETA

Pri založbi ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, lahko naročite knjigo Zvonka Štaubringerja

TITO — DRŽAVLJAN SVETA

Avtor knjige opisuje 30 let dolgo pot predsednika Tita, da bi pokazal in dokazal človeštvo, kako se je vendar le možno izogniti novi katastrofi. Na tej poti se je predsednik Tito srečaval z mnogimi uglednimi državniki, politiki, kulturnimi, družbenimi delavci, pa tudi s preprostimi ljudmi.

Knjigo je izdala ČZP Delavska enotnost v sodelovanju z NIP Radnička štampa iz Beograda.

Knjiga je vezana v platno, opremljena s štečnim ovitkom, tiskana na finem brezlesnem papirju. V knjigi je 16 strani ilustracij na umetniškem papirju. Format knjige je 17 x 24 cm, obsega pa 258 strani.

Cena za izvod knjige je 150 din.

Naročila pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

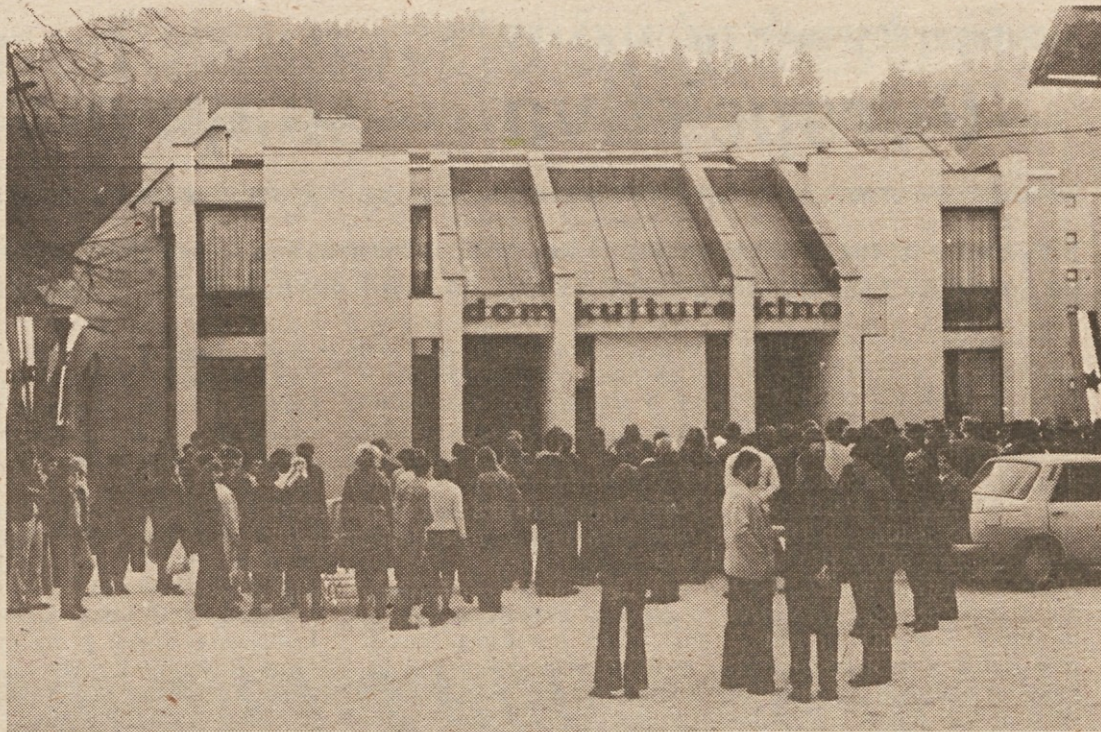
NOV DOM KULTURE V ŠOŠTANJU

Najstarejšega godbenika De-
lavske godbe „Zarja“ Šoštanj,
Miha Berločnika, ki že pet de-
setletij igra v šoštanski godbi,
je doletela čast, da je simbo-
lično predal svojemu namenu
nov Dom kulture Šoštanj.

Na priložnostni slovesnosti
ob odprtju doma, ki so se je
poleg Šoštanjčanov in Velenjčanov
udeležili tudi številni gostje,
je predsednik sveta krajevne
skupnosti Šoštanj, Miloš Volk,
opozoril na velik pomen te no-
ve pridobitve. V njem naj bi se
v prihodnje Šoštanjčani izobra-
ževali in preživeli del prostega
časa.

O prizadevanjih za postavitev
tega novega kulturnega hrama v
Šoštanju pa je obširno sprego-
voril predsednik gradbenega od-
bora, Matjaž Natek. Poudaril je,
da ni naključje, da sta Šoštanj
in Šaleška dolina ob 30-letnici
osvoboditve bogatejša za pridobitve,
ki je namenjena prosvet-
ljevanju našega delovnega človeka.
Z novim Domom kulture odpirajo
v Šoštanju vrata kulturi, zabavi,
razvedrilu, učenosti. „Ta dom kulture,
je med drugim poudaril Matjaž Natek,
„je lahko krona vsega tistega,
kar smo sklenili pred petimi
leti, na prvem referendumu za
 uvedbo krajevnega samopri-
spevka. Cestam, šolam, vrtcem,
igriščem, novim stanovanjem se
je pridružil še objekt, na kate-
rega smo Šoštanjčani dolgo ča-
kali. Nanj smo ponosni. Po-
nosni pa smo lahko vsi, saj je to
naša skupna delovna zmag.“

Nov Dom kulture v Šoštanju
je gradila celjska temeljna orga-
nizacija združenega dela GIP
Gradiš Ljubljana. Z deli so začeli
marca 1974, zagotovljenih pa je
bilo za gradnjo 7 milijonov
dinarjev, in sicer 5 milijonov
dinarjev na račun odškod-
nine Rudnika lignita Velenje za
stari dom Svobode, ki ga bo
treba zaradi rudarjenja porušiti,
2 milijona dinarjev pa iz sklada

za negospodarske investicije.
Temeljna kulturna skupnost
Velenje pa je kupila zavese in
klavir.

Nov šoštanski Dom kulture
ima dvorano z 292 sedeži, 2
spominski sobi za stalno zbirko
umetniških del kiparja Ivana

Napotnika, nadalje knjižnico in
razstavni prostor, ki ga bodo
lahko uporabili tudi za druge
prireditve.

Ob tem, za Šoštanj in Šale-
ško dolino pomembnem kultur-
nem dogodku je bila v novih
prostorih Doma kulture Šoštanj

(vs)

Belokranjski učitelji so zborovali

Minulo soboto je bilo v Metliki
tradicionalno srečanje prosvetnih
delavcev iz vse Bele krajine. Tokrat
so medse povabili člana Izvršnega
komiteja predsedstva CK ZKS Fran-
ca Šalija, ki jim je govoril o aktual-
nih nalogah na področju preosnove
vzgoje in izobraževanja. Poudaril je,
da si moramo prizadevati, da bosta
vzgoja in izobraževanje postala res-
nično sestavni del celotnega združe-
nega dela. Pri tem ne gre le za
osnovno izobraževanje, tudi visoko
šolstvo moramo čvrsteje povezati z
gospodarstvom in drugimi dejavnostmi.

Za začetek smo se lotili preosno-
ve pedagoškega šolstva, ki bo spre-
menilo odnose tudi v usmerjenem
izobraževanju in v visokem šolstvu,
je dejal tovariš Šali. Zavedati se

namreč moramo, da pomeni pre-
osnova vzgoje in izobraževanja se-
stavni del boja za spreminjanje od-
nosov v naši celotni samoupravni
socialistični družbi. Krepiti je treba
tudi samoupravne odnose v šolskih
delovnih kolektivih tako, da bodo
le-ti resnično postali gospodarji
svoje usode. V izobraževanje bo
treba hitreje vnašati nove izsledke,
zlasti še v visokem šolstvu, izboljšati
bo treba vsebino izobraževanja v višjih
razredih osnovne šole, posodobiti
učbenike itn.

Glede prehoda na celodnevno
osnovno šolo je tovariš Šali po-
udaril, da je treba izdelati programe
in preko koordinacijskih odborov
pri SZDL zagotoviti širšo družbeno-
politično skrb za postopno uvajanje
celodnevne šole, seveda v okviru
stvarnih možnosti.

V razpravi so učitelji povedali, da
so v Beli krajini že izdelali programe
in tudi veliko razpravljali o celo-
dnevni šoli, vendar se pri tem sreču-
jejo z velikimi težavami. Primanj-
kuje več kot 70 učiteljev in veliko
drugega osebja, pri vseh šolah imajo
premalo prostora, nimajo stanovanj
za prosvetne delavce itn. Najboljše
možnosti imata šoli v Semiču in na
Suhorju, vendar tudi tu najbrž jeseni

še ne bodo mogli uvesti celodnevne
šole. Podobne težave pa imajo tudi v
belokranjskem srednjem šolstvu.

Prosvetni delavci so opozorili tudi
na težave, ker interesne skupnosti
ne morejo dobiti posojil za zidavo
šolskih objektov, pa tudi solidarnost
na področju vzgoje in izobraževanja
se slabo uveljavlja. Zdjaj so v obeh
belokranjskih občinah vnovič tik
pred referendumom za uvedbo kra-
jevnega samopripevka za sofinancir-
ranje zidave šolskih objektov, ven-
dar tudi s tako zbranim denarjem
sami ne bodo zmogli vseh bremen.
Med počitnicami bodo v Metliki
ustanovili tudi posebno mladinsko
delovno brigado, ki bo urejala šport-
na igrišča pri šolah v vsej metliški
občini.

Tovariš Šali je ob vsem tem dejal,
da je preosnova izobraževanja pro-
ces, ki traja več časa, da pa kljub
težavam moramo ustvarjati mož-
nosti za postopen prehod na celo-
dnevno osnovno šolo.

V kulturnem sporedu je sodeloval
„Dolenjski oktet“ iz Novega mesta z
recitatorjema. Prosvetni delavci iz
Bele krajine so si ob tej priložnosti
ogledali tudi tovarno „BETI“ v Met-
liki.

R. Š.

ČE SE ODLOČAŠ ZA ŠTUDIJ

DIPLOMANTI ZADOŠČAJO KOMAJ ZA POKRIVANJE ODLIVA UČITELJEV

Za konec naše akcije pod naslovom „Če se odločaš za študij“
sem se oglašila na Pedagoški akademiji v Ljubljani in se pri tajnici,
tovarišici Šusterjevi, pozanimala o vpisnih pogojih v letošnjem
šolskem letu. Pogovor je stekel tudi o načinu študija in o pripravi
novega učnega programa, ki bi usposabljal učitelje za celodnevno
šolo.

KDO SE LAHKO VPIŠE NA AKADEMIJO?

Na akademijo se lahko vpišejo kandidati, ki so uspešno končali
štiriletno srednjo šolo. Najbolj primerni sta gimnazija in pedagoška
gimnazija.

Kandidati z nedokončano štiriletno srednjo šolo ali kandidati iz
drugih srednjih šol opravljajo sprejemni izpit iz slovenskega jezika
(pismeno in ustno), zgodovine z družbeno ureditvijo SFRJ in izpit
iz strok, ki jih žele študirati.

Preizkus znanja angleškega jezika morajo opraviti vsi kandidati,
ki ga žele študirati, pa ga niso imeli na srednji šoli kot prvi tuji
jezik. Kandidati, ki se vpisujejo na predmetni pouk za likovno ali
glasbeno vzgojo, morajo opraviti preizkus znanja iz teh dveh
predmetov.

Ce se prijavi primerno število kandidatov, bo akademija organi-
zirala posebne pripravljalne tečaje za sprejemne izpite. Pripravljalni
tečajji bodo trajali od 5. do 15. septembra, sprejemni izpiti pa od
20. do 25. septembra.

ZA KAKŠNE POKLICE USPOSABLJA PEDAGOŠKA AKADEMIJA?

Kandidati se lahko vpišejo v študijsko skupino za učitelje

razrednega pouka na osnovnih šolah. Oddelki za ta študij so v
Ljubljani, Novem mestu, Gorici in Kopru.

Druga možnost je v is v študijsko skupino za učitelje predmet-
nega pouka na osnovnih šolah. Vsak kandidat se odloči za
kombinacijo dveh predmetov (n. pr. slovenski jezik – zgodovina,
slovenski jezik – angleški jezik, zgodovina – zemljepis, biologija –
kémija itd.).

Na Pedagoški akademiji lahko študirajo tudi tisti kandidati, ki
jih zanima delo z razvojno motenimi otroki. Na oddelku za učitelje
in vzgojitelje za usposabljanje razvojno motenih otrok se študentje
pripravljajo za ortopedagoško usposabljanje duševno prizadetih,
ortopedagoško usposabljanje mladine z motnjami vedenja in osebnosti
(enopredmetna) ter ortopedagoško usposabljanje mladine z
motnjami vedenja in osebnosti (kot vzgojitelji v domovih).

Poleg vseh teh možnosti, pa se absolventi srednjih šol lahko
odločijo tudi za študij knjižničarstva, ki je kombiniran s sloven-
skim, angleškim, nemškim ali srbohrvatskim jezikom.

Študij na Pedagoški akademiji traja dve leti t. j. štiri semestre.

KAKO JE S ŠTUDIJE OB DELU?

Na Pedagoški akademiji je poleg rednega možen tudi izredni
študij. Pogoji za vpis so enaki tako za redne kot za izredne
študente. Za izredne študente organizira akademija posebne tečaje,
ki potekajo ob sobotah, študente pa sproti obveščajo, kje bo tečaj,
ob kateri uri in kdaj bodo lahko opravljali izpite.

Samo izredno lahko študirajo študentje, ki želijo postati učitelji
strokovno-teoretičnih in praktičnih predmetov v srednjih šolah.

Titove štipendije

Skupščina Titovega sklada za štipendiranje mladih delavcev
in otrok delavcev

RAZPISUJE
za š. l. 1975/76

- Štipendiranje 60 mladih delavcev z neposredne proiz-
vodnje in iz drugih organizacij združenega dela, če imajo v
njih ti delavci enak družbenoekonomski položaj kot delavci
v neposredni proizvodnji;
- Štipendiranje 45 učencev srednjih šol in 15 študentov
visokošolskih zavodov iz družin delavcev v neposredni pro-
izvodnji in v drugih organizacijah združenega dela, če ima-
jo v njih ti delavci enak družbenoekonomski položaj, kot
delavci v neposredni proizvodnji.

Pri odločanju o štipendiranju iz 1. točke bodo upošte-
vani predlogi kandidatov, ki:

- imajo najmanj dve leti delovnih izkušenj,
- aktivno delujejo v samoupravnih organih in družbeno-
političnih organizacijah,
- dosegajo v svojem delu nadpovprečne delovne rezul-
tate,
- so aktivni na področju novatorstva in iznajditeljstva,
- niso starejši od 30 let.

Pri odločanju o štipendiranju iz 2. točke bodo upošte-
vani predlogi kandidatov, ki:

- so vključeni v redno usmerjeno izobraževanje,
- so aktivni v samoupravnih organih in družbenopolitič-
nih organizacijah,
- dosegajo v šoli nadpovprečne rezultate,
- so aktivni v gibanju „Znanost mladini“ ali drugih
interesnih dejavnostih.

Štipendije iz 1. točke so namenjene za izobraževanje ob
delu, za dokvalifikacijo, prekvalifikacijo ali specializacijo
mladih delavcev. Štipendisti bodo zadržali lastnost delavca
v združenem delu z vsemi pravicami iz dela (delovna doba,
zavarovanje) kot to ureja zakon in izvršilni predpisi, pri
odmeri višine štipendije pa so upoštevani povprečni osebni
dohodki pred vključitvijo v izobraževanje in štipendiranje.

Štipendije iz 2. točke so namenjene za redno šolanje po
zakonu in statutih vzgojnoizobraževalnih organizacij.

3. Kandidata za štipendiranje predlagajo samoupravni
organi ali organi družbenopolitičnih organizacij v organi-
zacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in družbeno-
političnih skupnostih.

Predlagatelj mora predlogu kandidatov priložiti:

- prošnjo za štipendijo na predpisanem obrazcu DZS
1,65,
- mnenje samoupravnih organov in družbenopolitičnih
organizacij v organizacijah združenega dela, krajevnih skup-
nostih in družbenopolitičnih skupnostih,
- za učence, ki končujejo osnovno šolo, mnenje men-
torja organizacije ZSMS,
- za mlade delavce mnenje kadrovske socialne službe,
- dokazila o učenem uspehu in potrdilo o šolanju,
- potrdilo o premoženjskem stanju in številu družinskih
članov,
- dokazila o aktivnosti na področju novatorstva, iznaj-
diteljstva oz. v interesnih dejavnostih.

Predlogi brez zahtevanih dokazil ne bodo obravnavani.

4. Pri štipendiranju bodo imeli prednost kandidati, ki so
v slabšem materialnem položaju in dosegajo boljši uspeh v
šoli.

5. Predloge zbirajo skupne komisije podpisnice samo-
upravnega sporazuma o štipendiranju v občinah stalnega
bivališča kandidatov za učence in študente oz. v občinah
sedeža organizacije združenega dela, v kateri dela pred-
lagani kandidat, do 10. 6. 1975.

6. Predlagatelji in kandidati bodo o rezultatih obveščeni
do 1. julija 1975.

7. Vse podrobnejše informacije so na razpolago v stro-
kovni službi izobraževalne skupnosti Slovenije.

SKUPŠČINA TITOVEGA SKLADA

Isto velja tudi za bodoče učitelje in vzgojitelje za ortopedagoško
usposabljanje mladine z motnjami vedenja in osebnosti.

DIPLOMANTI POKRIJEJO KOMAJ 24,5 % PRAZNIH DELOVNIH MEST

Znano je, da je pedagogov v Sloveniji veliko premalo. Problem se
bo še zaostril, ko se bo začela povsod celodnevna osnovna šola.
Za razredni pouk na osnovnih šolah primanjkuje letos v Sloveniji
184 učiteljev, kar je 81 učiteljev več kot lani. Za predmetni pouk
bi potrebovali letos 542 učiteljev (255 več kot lani), za podaljšano
bivanje pa jih manjka 54. Torej potrebujemo letos 780 učiteljev za
osnovne šole, skoraj dvakrat toliko kot lani. Vzroki za tako
pomanjkanje so odhod učiteljev v druge poklice, upokojitve in pa
povečane potrebe zaradi uvajanja celodnevne šole.

Po podatkih Pedagoške akademije v Ljubljani in Pedagoške
akademije v Mariboru je lani diplomiralo 133 študentov, torej
število diplomantov zadošča komaj za pokrivanje odliva učiteljev,
ki odhajajo v pokoj. Kritično je predvsem pomanjkanje učiteljev za
matematiko in fiziko, telesno vzgojo, glasbeno vzgojo, tehnično
vzgojo in slovenski jezik.

Vpis študentov na Pedagoško akademijo v šolskem letu 1974/75
predstavlja 71 % kritja potreb, diplomanti pa predstavljajo samo
24,5 % števila manjkajočih.

Zavod za šolstvo SRS si prizadeva, da bi se povečal vpis tako na
pedagoške gimnazije kot na pedagoško akademijo. Enako zavzetost
je pokazala tudi Izobraževalna skupnost SRS, ki nudi štipendije
študentom pedagoške akademije.

STANKA RITONJA

komentatorjev stolpec

Nesmotrni uvoz
še kar naprej

Medtem ko je predsedstvo ZKJ na svoji 4. seji sprejelo smernice za doseganje zunanje likvidnosti naše plačilne bilance in so v teku splošna družbena prizadevanja, da bi skladno s tem med drugim uveljavili razumevnejšo uvozno politiko, vse kaže, da ne le trgovina (katere interes je čimveč zaslužiti, žal tudi z uvozom blaga, ki bi ga v zadostnih količinah in zadovoljivi kakovosti lahko izdelali doma), marveč še zlasti zvezna administracija očitno onemogočata omilititev plačilno-bilancnega primanjkljaja.

To trditve med drugim lahko dokažemo z dokaj značilnim primerom zagrebske tovarne svinčnikov in šolskih ter pisarniških potrebščin TOZ, ki je javnosti pred nedavnim postregla z nekaj zgovornimi podatki o tem, kako se pri nas pogosto razhajajo besede z dejanji in hotenja z dejanskim (nasprotim) ravnanjem.

Ti podatki bi bili v kratkem naslednji: v letu 1967 je bilo v Jugoslavijo uvoženih 7 milijonov naličnih peres, medtem ko so zmogljivosti domačih proizvajalcev tedaj znašale 4 milijone, letne potrebe domačega trga pa 3 milijone naličnih peres. Zaradi tega je bila TOZ leta 1965, se pravi ob uveljavitvi gospodarske reforme, primorana odpustiti 150 delavcev ter obseg zaposlenosti še nadalje zmanjševati, tako da se je število zaposlenih zmanjšalo od prvotnih 1060 na sedanjih 565 oseb.

Ko so leta 1970 delavci TOZ ob dolgotrajnejšem žrtvovanju dela zaslužkov zgradili novo tovarno, je sekretariat za zunanjo trgovino privolil v spremembo uvoznega režima. Tako so bili nekateri končni izdelki iz proizvodnega programa TOZ uvrščeni na režim prostega uvoza. Protislovnost položaja je bila tem večja, ko se je pokazalo, da za uvoz gotovih izdelkov so devize, medtem ko jih za uvoz reprodukcijskega materiala ni bilo moč dobiti. Da bi bila mera polna, je administracija predlagala prost uvoz končnih izdelkov, medtem ko naj bi pri uvozu reprodukcijskega materiala, ki ga v državi nihče ne proizvaja, veljale omejitve. To nerazumljivo razlikovanje so preprečili šele proizvajalci potem, ko so se obrnili neposredno na zvezno skupščino in prodrli s svojimi utemeljenimi zahtevami.

Kljub temu so še letos, ko se z vsemi silami trudimo, da bi odpravili plačilni primanjkljaj, za repromaterial predpisane omejitve, medtem ko je uvoz gotovih izdelkov iz proizvodnega programa TOZ po zborničnih informacijah v letošnjih prvih dveh mesecih glede na isto lansko obdobje narasel več kot dvakratno.

Zanimivo je, da razna trgovska podjetja in lov za dobičkom kajkrat uvažajo kvalitetno slabše izdelke, kot jih domačemu trgu v zelo široki izbiri nudi TOZ. Asortiment izdelkov TOZ je resnično dovolj širok, če upoštevamo, da obsega 42 skupin z 32 vrstami artiklov. To je nedvomno izbira, s katero se lahko postavljajo le najmočnejši evropski proizvajalci. Samo kemični svinčnikov proizvajalca TOZ 26 vrst, navadne svinčnike izdeluje v gradacijah s 17 trdotami črt, flo-mastrov oziroma markerjev 11 vrst, itd.

Delavci TOZ v zvezi s tem navajajo, da vlada na področju uvoza prava pravcata anarhija, saj je v državi več sto uvoznih organizacij, ki se pehajo za dobičkom, si medsebojno konkurirajo in pritiskajo na posamezne funkcionarje v zvezni zbornici, da bi jim izdali uvozna dovoljenja. Rezultati takih in podobnih pritiskov so večkrat nepričakovani in ekonomsko ter politično nevzdržni.

Tako kot to velja tudi za nekatere druge dejavnosti, zvezna administracija tudi za področje pisarniških potrebščin in pribora očitno odreja uvozne potrebe kar približno, po želji uvoznikov in — kar je najmanj dopustno — brez poprejšnjega posvetovanja s proizvajalci. Tako ni čudno, da domača proizvodnja pisarniškega pribora kljub zadostnim kapacitetam za proizvodnjo številnih izdelkov bolj ali manj životari, medtem ko se bohota uvoz istih proizvodov — deklaracijam in smernicam celo najvišjega političnega telesa v državi navkljub!

Vse kaže, da kljub preživelim družbenim odnosom na področju zunanje trgovine in njenih režimov združeno delo še ni dobilo tistega mesta, ki mu pripada. Bolj kot kdaj prej se kažejo potrebe, za to pa obstajajo tudi zakonske in celo ustavne osnove, da se med drugim pospešijo tudi dogovori in sporazumi, ki bi skladno s 43. členom ustave morali urediti tudi zelo pomembna vprašanja na relaciji proizvodnja — trgovina — administracija. Med ta vprašanja vsekakor sodi tudi usklajevanje uvoznih potreb in možnosti z razpoložljivimi domačimi zmogljivostmi in dejanskimi potrebami trga.

NANDE ŽUŽEK

SLOVENSKI GOSPODARSTVENIKI NA KOSOVU

Perspektiva — skupna vlaganja

Slovensko gospodarstvo doslej ni kaj prida sodelovalo s kosovskim, razen redkih izjem, še redkejša pa so oblike gospodarskega sodelovanja na višjih ravneh ● GZ — pobudnik močnejšega povezovanja

Premajhno upoštevanje gospodarske moči in zmoglosti, lahko bi rekli kar omalovaževanje gospodarstva Kosova in pa nujna slovenskega gospodarstva, da dvigne oblike gospodarskega sodelovanja z nerazvitimi področji v Jugoslaviji na višjo raven, sta dve najosnovnejši merili, s katerima lahko presojamo zadnji, nedavni obisk delegacije slovenske Gospodarske zbornice na Kosovu. Pod vtisom nujne tesnejšega sodelovanja je delegacija šla na pot, tokrat že tretjič v zadnjih petih letih, na Kosovu pa se je prepričala, da razen redkih izjem — slovensko gospodarstvo kaj slabo sodeluje s kosovskim. Niti dosedajni dogovori, niti skupaj podpisani protokoli o razvijanju sodelovanja, niso kaj bolj spodbudili slovenskih gospodarskih organizacij, da bi povečale enostavno blagovno menjavo, kaj šele, da bi sklepale dolgoročne poslovne pogodbe ali sovlagale v razvoj.

Vendarle je zadnji obisk delegacije zbornice pokazal in dokazal, da bi slovenska podjetja kaj lahko našla skupne koristi z nekaterimi kosovskimi podjetji, ne le pri nakupu njihovih izdelkov, pač pa tudi pri kooperacijskih poslih in skupnih vlaganjih v proizvodnjo izdelkov, ki jih potrebuje slovenska industrija. Ravno skupna vlaganja v nove proizvodne zmogljivosti na Kosovu so, kot kaže, najbolj spodbudna oblika sodelovanja za obe strani. Pri tem ne smemo pozabiti na problem delovne sile, ki je v Sloveniji vse večji, na vse nerešene probleme, ki jih za seboj potegne priseljevanje delavcev (vprašanja osebnega in družbenega standarda, problem izkoriščanja prostora, ki ga je v naši republiki vse manj).

S sovlaganjem bi lahko slovenska podjetja reševala probleme delovne sile, pa tudi vprašanja nabave nekaterih nujno potrebnih surovin in nemara celo v določeni meri razrešila problem dobave energije. Eden izmed najbolj zanimivih razvojnih projektov s Kosova je za slovensko gospodarstvo nedvomno projekt izgradnje ferossilicija, ki ga slovenska črna me-

talurgija potroši letno okoli 1500 ton, vsa Jugoslavija pa okoli 100.000 ton. V raziskave in študije tega projekta je vključen tudi inženiring Smelta iz Ljubljane, na Kosovem pa bi želeli v Sloveniji dobiti partnerje pri finansiranju izgradnje te tovarne.

Nemara zanimiv projekt je tudi načrt povečanja zmogljivosti rudarsko-energetsko-ke-mičnega kombinata Kosovo v Obiliću, kjer nameravajo do leta 1980 zgraditi še dva agregata z močjo po 300 MW (za primerjavo — Soštanj 3 ima instalirano moč 275 MW). Kosovo samo potroši le okoli tretjino vsega električnega toka, ki ga proizvede, pa zategadelj nemara ni slaba zamisel, da bi predstavniki slovenske elektroenergetike skupaj s predstavniki Kosova proučili možnost, da bi Slovenija sodelovala kot soinvestitor tega projekta.

Precejšen problem kosovske industrije je, da težko najde kupca za svoje izdelke; takšne težave ima deloma tekstilni kombinat Gnjlane, Kombinac-

unja, krzna in konfekcije v Peći, tovarna elektromotorjev v Djakovici, ki ima na primer izkoriščenih le četrtino svojih proizvodnih zmogljivosti.

Zbornična delegacija, v kateri so bili poleg njenih predstavnikov tudi Ivo Klemenčič, republiški sekretar za industrijo in Metod Rotar, glavni direktor Ljubljanske banke, je na zadnjem obisku na Kosovem prevzela tudi obvezo, da bo doma spodbujala delovne organizacije k poglobljenemu sodelovanju s kosovskim gospodarstvom. Sicer pa so se s predstavniki gospodarske zbornice SAP Kosova dogovorili o nekaterih ukrepih in korakih, ki naj bi pospešili in poglobili sodelovanje. Obe zbornici bosta ustanovili skupno stalno komisijo, ki bo spremljala razvoj gospodarskega sodelovanja Slovenije in Kosova. Zbornica bo poleg tega poslala v Prištino svojega stalnega predstavnika.

Med obiskom so ugotovili, da imajo gospodarske organizacije na Kosovem precejšnje kadrovske (veliko pomanjkanje stro-

kovnjakov, čeprav se na vse pretege trudijo vzgojiti svoje kadre) in organizacijske težave. Zategadelj so se dogovorili, da bo kosovska zbornica izdelala pregled potreb po strokovnih kadrih in predloge za njihovo izpopolnjevanje, ki ga bo poslala GZ SRS. Ob tem je tudi bila navržena zamisel, da bi lahko slovenski strokovnjaki odhajali pomagat posameznim delovnim organizacijam. Sklenili so tudi, da v kratkem pride delegacija kosovskega gospodarstva na konkretne razgovore v Slovenijo, predvsem k tistim delovnim organizacijam, s katerimi bi bilo moč poglobljati poslovno sodelovanje. Zbornična delegacija pa se je tudi dogovorila o potrebi izgradnje blagovne hiše v Prištini. Predvideno je še globlje sodelovanje med LB in Kosovsko banko; Ljubljanska banka bo poleg tega odprla tudi svoje predstavništvo v Prištini. Dogovorili pasu se tudi glede nadaljnje prodaje plemenske živine na Kosovu; to sodelovanje mora postati dolgoročno.

BORIS RUGELJ

DRUŽBENI DOGOVOR O POMOČI NERAZVITIM OBČINAM

Zagotoviti enake
možnosti razvoja

V Sloveniji je v pripravi družbeni dogovor o pospeševanju razvoja manj razvitih območij in manj razvitih mejnih območij v naši republiki. V skladu z vsakokratno resolucijo o družbenoekonomskem razvoju Slovenije in v okviru dogovora o skupni in splošni porabi naj bi torej ta družbeni dogovor, podprt z novim zakonom, pomagal slovenskim nerazvitim občinam, ki bi postopno dohitele stopnjo razvoja ostalih občin. Družbeni dogovor pa naj bi skupaj z zakonom določil tudi okvire, obliko in tudi obseg po-

moči, ki bi jo nudile podpisnice tega dogovora. Med podpisniki naj bi bili: Izvršni svet SRS, IS občinskih skupščin, Republiška konferenca SZDL, republiški svet Zveze sindikatov, GZ SRS, poslovne banke iz Slovenije, interesne in druge skupnosti. Na kratko povzeto iz osnutka družbenega dogovora: podpisnice dogovora bodo delovale tako, da bodo uresničevale naslednje usmeritve razvoja: hitrejši gospodarski razvoj, hitrejši razvoj infrastrukture, izenačevanje pogojev gospodarjenja, izobraževanja in vzgoje, kulture in telesne kulture ter socialnega in zdravstvenega varstva občanov.

Da bi vse to dosegli, bodo v naslednjem srednjeročnem obdobju morali gospodarstvo z manj razvitih območij povezati poslovno z gospodarstvom iz ostalih slovenskih občin, kar bo zagotovilo hitrejšo rast družbenega proizvoda in večanje števila delovnih mest na teh območjih. Pri tem bo treba poskrbeti ne le za modernizacijo obstoječih in gradnjo novih industrijskih objektov, pač pa tudi za razvoj terciarnih dejavnosti, zlasti turizma in takoimеноvanega malega gospodarstva ter kmetijstva. Pomembno je tudi vprašanje razvoja infrastrukture, ki je tudi pogoj za izboljšanje razvoja gospodarstva.

V dogovoru imajo vsi podpisniki okvirno določene naloge. Tako naj bi republiška skupščina pomagala nerazvitim območjem s spodbujanjem gospodarskih vlaganj in ukrepi davčne politike in sistemskimi ter drugimi rešitvami. Občine naj bi na primer sodelovale pri pospeševanju razvoja predvsem v naslednjih smereh: pri stimuliranju prelivanja sredstev ter na področju programiranja in informacij, pri izobraževanju kadrov in reševanju problema zaposlovanja, pri razvoju lokalne infrastrukture in stanovanjskega gospodarstva, pri solidarnost-

nem prelivanju sredstev za splošno porabo med občinami in še pri drugih problemih v okviru medobčinskega sodelovanja.

Svojo vlogo v družbenem dogovoru ima tudi gospodarska zbornica Slovenije, katere naloge so predvsem pospeševanje združevanja dela in sredstev v skupnih razvojnih programih, proučevanje problemov in možnosti razvoja na manj razvitih območjih v okviru proučevanja možnosti in razreševanja problemov razvoja gospodarstva v celoti in po področjih, itd. Poslovne banke pa naj bi dajale prednost pri dajanju kreditov investitorjem, ki bodo vlagali na teh območjih in dajale tudi druge kreditne ugodnosti za investiranje na manj razvitih območjih, katerim naj bi tudi pomagale pri iskanju ustreznih investicijskih partnerjev.

Zal v družbenem dogovoru, vsaj v tekstu osnutka niso opredeljene naloge, ki naj bi jih kot sopodpisnika prevzela SZDL in Zveza sindikatov, čeprav je jasno, da brez teh dveh družbenopolitičnih dejavnikov ne sme biti odločitev o takšnem ali drugačnem gospodarskem in družbenem razvoju.

V pripravi je tudi nov zakon o pomoči nerazvitim območjem, kajti sedanjemu poteče veljavnost konec tega leta. Vseboval bo merila, po katerih je lahko neka občina prišteta med nerazvite. Merila so dokaj ostra: narodni dohodek na prebivalca naj ne presega 5000 dinarjev, v občini mora biti najmanj 40 odstotkov kmečkih prebivalcev, zaposleni sta lahko največ dve desetini prebivalcev. Po teh merilih bodo, kot nam je znano, lahko med nerazvite prišteli enajst slovenskih občin, večina le-teh je v Pomurju in Podravju. Tu je skoraj 70 odstotkov nerazvitih slovenskih občin, torej bo pretežno pomoč usmerjena v te predele.

rb

POLOŽAJ SLOVENSKEGA GOSTINSKO TURISTIČNEGA GOSPODARSTVA

NUJNI HITRI UKREPI

Slovensko turistično gospodarstvo, ki je v lanskem letu zaradi znanih težav, predvsem zavoljo mnogo manjšega dotoka tujih gostov, ki so jih lahko le deloma nadomestili domači, doseglo nekaj slabše gospodarske rezultate, kot jih je v začetku leta planiralo, je tudi v letošnjem letu v dokaj nezavidnem gospodarskem položaju. Poznanci poudarjajo, da bi bilo treba zelo hitro sprejeti nekaj vzpodbudnih ukrepov, ki bi olajšali položaj gostinstva in povečali upanje na uspešen zaključek sezone, ki je pred vrati.

V letošnje leto so se namreč prenesla inflacijska gibanja, ki negativno vplivajo na porast turističnega prometa, tako domačega kot tujega. Poleg tega so se in se bodo v letošnjem letu še povečale dajatve gospodarskih organizacij. Delne olajšave, ki jih je v letošnjem letu deležno gostinstvo, so v isti sapi razvrednotili s povečanjem davčne stopnje davčnim zavezancem — izvoznikom. Tako pogoji tudi s te plati ne bodo tako dobri, kot so bili lani, čeprav že lani niso bili ugodni za rast dohodka de-

lovnih organizacij s področja gostinstva in turizma.

Na kratko povedano: turistično gospodarstvo je bilo sicer deležno nekaterih gospodarskih olajšav, khrati pa so se povečale tudi nekatere prispevne stopnje in stopnje obveznih posojil. Seštevek vsega je kajpak za turizem neugoden, obremenitve so letos večje, kot so bile lani, zlasti če zraven še pristejemo inflacijsko gibanje cen doma ob obvezi predčasno sklenjenih cen za inozemske turistične aranžmaje ter ob naraščanju osebnih dohodkov. Ob dejstvu, da so lani skupne izgube v gostinstvu in turizmu znašale preko 21 milijonov dinarjev, se postavlja vprašanje, kakšni bodo rezultati gospodarjenja, ob slabših pogojih, v letošnjem letu.

Ze ob koncu lanske letne sezone je izvršni odbor panoge pri GZ predložil nekatere predloge za izboljšanje razmer. Od njih so odgovorni dejavniki v republiki upoštevali le predlog za znižanje davka iz dohodka TOZD ter predlog za znižanje nekaterih prispevkov za skupno porabo. Zategadelj bi bilo za

bodoči razvoj turistične in gostinske dejavnosti — zadnja leta se pri nas vlaga vse manj sredstev v razvoj te panoge — zelo koristno, če bi ne le družbena skupnost, pač pa tudi dejavnost sama storila nekatere nujne ukrepe.

Vsekakor bi bil eden izmed temeljnih ukrepov za racionalizacijo in s tem večjo učinkovitost gospodarjenja pospešitev integracijskih gibanj v gostinstvu in turizmu, tako znotraj dejavnosti in tudi z drugimi dejavnostmi. Prav tako bi se morala dejavnost turizma in gostinstva organizirati v poslovne skupnosti, da bi si tako laže zagotovila možnosti in pogoje za razvoj in razširjeno reprodukcijo. V srednjeročnem planu razvoja Slovenije je do leta 1980 bi bilo treba inozemski turizem uvrstiti med prednostne dejavnosti, tako kot to že nakazuje resolucija o družbenoekonomskem razvoju republike za letošnje leto.

Hkrati pa bi bilo treba uveljaviti nekaj ukrepov, ki bi takoj vplivali na položaj panoge: znižati stopnjo obveznega posojila

za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in pokrajin kot zanj velja za nesezonsko gostinstvo, sezonsko gostinstvo pa naj bi po predlogu celo oprostil tega prispevka. Preučiti bi veljalo tudi možnost znižanja ostalih družbenih dajatev in obveznosti, kot na primer stopnjo davka od dohodka TOZD za celotno panogo. Kot odbitno postavko pri izračunu davčne stopnje naj bi upoštevali lastne naložbe v gostinske in turistične objekte. Spremenili naj bi zapleteni sistem obračunavanja prometnega davka od alkoholnih pijač, kajti sedanji sistem je za podjetja precej drag. Davčno olajšavo, ki jo uživa sezonsko gostinstvo zaradi izvoznih gostinskih in turističnih uslug, naj bi uvedli za vse gostinstvo in jo hkrati povečali od sedanjih 3 na 8 odstotkov. Za zaključek pa slovensko gostinsko-turistično gospodarstvo predlaga tudi praznodelitev zimskih šolskih počitnic in dopustov delavcev ter povezavo delavskega in „rednega“ turizma.

B. R.

Za most med znanostjo in industrijo

Pretekli teden so v novo-meški tovarni Krka slovesno podelili letošnje Krkine nagrade študentom in dijakom za raziskovalne dosežke oziroma uspešno opravljene raziskovalne naloge. Svet sklada Krkinih nagrad je letos nagradil 45 študentov in 14 dijakov, ki so sodelovali v letošnjem razpisu s svojimi raziskovalnimi nalogami.

Letos v Krki že petič podeljujejo nagrade za raziskovalno delo mladih. Presenetljivo velik odziv v tem letu in pa stalen porast nagrajencev kaže, da so pri Krki dosegli namen, spodbu-

diti zanimanje mladih za znanstveno raziskovalno delo. Prav tako so že v veliki meri, med drugim tudi s Krkinimi nagradami, uresničili željo in potrebo po sodelovanju industrije z znanstvenimi in vzgojnoizobraževalnimi institucijami. Tako sodelovanje pa je za razvoj našega gospodarstva in znanosti osnovni pogoj. Krka je bila prva v Sloveniji in med prvimi v Jugoslaviji, ki je na ta način začela graditi most med teorijo in prakso.

Od sorazmerno skromnega začetka v letu 1971, ko so na-

gradili 6 študentov, se je zanimanje oziroma sodelovanje še posebej študentov ljubljanske, zagrebske in beograjske univerze, vsako leto povečevalo. Letos je bilo že 59 nagrajencev. V petih letih pa so skupaj nagradili naloge 107 študentov in 29 dijakov. Razpis Krkinih nagrad poleg študentov iz vse države vključuje tudi dijake srednjih šol Dolenjske.

Raziskovalne teme, ki jih svet Krkinih nagrad razpisuje vsako leto, so poleg strogo znanstveno-raziskovalnih tudi povsem praktične in aktualne.

nosti zdravil, biokemiji parazitov, vplivu sestavin termalnih voda na človeški organizem, pa geološke raziskave termalnih voda v dolenski regiji. Prav tako pa najdemo med nalogami tudi znanstveno obdelavo delegatskega sistema in samoupravljanja, organizacijo sistema poslovnih informacij v organizaciji združenega dela in organizacijo raziskovalne dejavnosti v OZD ter seveda še številne druge naloge.

V Krki ugotavljajo, da je mnogo nalog študentov in učencev narejenih z veliko mero zdrave ambicije in da njihovi

Območno posvetovanje o razvojnih možnostih Slovenije in Jugoslavije v letih 1975-1980 v Dravogradu

Usklajevanje hotenj — najtrši oreh

Značilna ugotovitev: laže bi zbrali sredstva kot pa bodo prišli do ustreznih programov!

V Dravogradu je bilo območno posvetovanje o razvojnih možnostih Socialistične republike Slovenije in Socialistične federativne republike Jugoslavije v letih 1976-1980. Na njem so ugotovili, da bo potrebno še veliko dela, da bi usklajali razvojna hotenja posameznih območij oziroma občin, da bi uresničili osnovne cilje, ki smo si jih zastavili na začetku oblikovanja načrtov razvojnih možnosti, zlasti pa, da bi zmanjšali razlike v razvitosti ne samo med republikami in avtonomnimi pokrajinama, pač pa tudi znotraj republik, območij in občin. Nasploh pa morajo postati razvojni načrti na vseh ravneh hkrati tudi programi boja proti inflaciji in za stabilizacijo.

Več udeležencev dravogradskega območnega posvetovanja je opozorilo na potrebo, da je treba zdaj, ko se začnejo razprave o razvojnih možnostih Socialistične republike Slovenije in Socialistične federativne republike Jugoslavije, pospešiti priprave za oblikovanje programa razvoja koroške regije, katerega osnovna naloga mora biti preseči sedanjo stopnjo razvitosti.

Samo ugotavljanje naravnih pogojev in poudarjanje razvojnih možnosti koroške regije je premalo. Čeprav je včasih slišati, da je na Koroškem premalo denarja za gospodarske naloge, pa je na dravogradskega posveto-

vaju predstavnik ravenske Železarnice opozoril, da bi verjetno vendarle bil denar za gospodarske naloge, manjkajo pa programi. Zato bo treba nameniti posebno pozornost izboljšanju kvalifikacijske strukture zaposlenih ter v večji meri uveljavljati povezovanje dela in sredstev.

Razpravljalci so opozorili še na naloge v zvezi z odpiranjem novih delovnih mest za ženske, razvojem obmejnih področij, razvojem turističnega gospodarstva in nekaterimi drugimi vprašanji. Predstavnik Izvršnega sveta Skupščine občine Ravne na Koroškem pa je v razpravi še posebej opozoril, da so v Mežiški dolini naloge, ki izhajajo iz razvojnih usmeritev Slovenije in Jugoslavije do leta 1980, že upoštevali pri oblikovanju predloga razvojnega programa občine Ravne na Koroškem. Zlasti želijo odpraviti prometno zaprtost. Zaradi prevladujoče bazične industrije bodo spremenili strukturo gospodarstva. Zaustraviti želijo odtok kupne moči s širjenjem trgovske mreže, pospešeno pa želijo odpirati nova delovna mesta za ženske, posebej še v zgornji Mežiški dolini, saj sodi občina Ravne na Koroškem med tista območja v Sloveniji, kjer zaposlujejo najmanj žena. Tako je med zaposlenimi v Mežiški dolini le 33% žensk.

Med letošnjimi 36 temami so bile med drugimi tudi naloge o čiščenju industrijskih voda, uporabnosti analognega računalnika pri ugotavljanju stabil-

dosežki predstavljajo pomembne prispevke, ki bodo lahko tudi v pomoč Krkinim strokovnjakom pri njihovem znanstveno-raziskovalnem delu.

A. AGNIČ

POMEMBNI DELOVNI ZMAGI IN NOVI NAČRTI PTT PODJETJA MARIBOR

Avtomatizacija na pohodu

Ob praznovanju tridesetletnice osvoboditve so tudi delavci PTT Maribor proslavili dve pomembni delovni zmagi. Najprej so odprli novo pošto poslopje z novo telefonsko centralo na Muti, nekaj dni kasneje pa še novo pošto poslopje v Prevaljah.

Sploh je napredek PTT podjetja Maribor najvidnejši na področju telefonije in telegrafске službe. Glede na potrebe pa je napredek prav v ponudbi telefonskih uslug daleč pod potrebami. Na območju podjetja deluje 166 teleprinterjev, ki so vključeni v avtomatsko telefonsko centralo v Mariboru.

V letu 1961 je imela mariborska omrežna skupina tri avtomatske telefonske centrale s skupno 2.160 priključki. Danes je tu že 40 avtomatskih central z zmogljivostjo 21.440 priključkov. S tem pa še ni zadoščeno vsem potrebam, saj na

telefon čaka več kot 4000 prosilcev. Razen tega je prav na tem področju še 38 manjših ročnih telefonskih central.

Po zgraditvi nove ATC v Ožbaltu ob Dravi pa bo PTT TOZD Slovenj Gradec in s tem praktično vsa Koroška prva s povsem avtomatizirano telefonijo. Prav na Koroškem je bilo v zadnjih letih povečano število naročnikov za 12-krat. Prav to dejstvo in potrebe so izoblikovale predlog, da se do leta 1980 zgradi samostojna omrežna telefonska skupina z GATC v Dravogradu, razen tega pa izvede še več izboljšav v Mežiški dolini.

Ob vsem tem PTT podjetje Maribor z vsemi TOZD snuje še več širokopoteznih načrtov, ki naj bi končno prinesli boljše tranzitne in druge telefonske povezave. Pripravljalna dela za več kot 20 milijonsko investicijo so v teku.

PRED REFERENDUMOM V METLIŠKI OBČINI

S samoprispevkom do napredka

Prebivalci metliške občine se bodo prihodnje nedeljo odločali o uvedbi krajevnega samoprispevka za sofinanciranje komunalnih dejavnosti v občini. Če se bodo občani odločili za samoprispevek, bodo pet let plačevali zaposleni in upokojenci po 1,5 odstotka od neto osebnih dohodkov in pokojnin, obrtniki in kmetje pa po 2 odstotka od davčne osnove oziroma od katastrskega dohodka.

S tako zbranim denarjem bodo sofinancirali gradnjo in obnovo vodovodov, modernizacijo cest, izboljšanje elektrifikacije, ureditev kanalizacije in čistilnih naprav ter nekatere šolske objekte v občini. Pri vodovodih gre za zajetje Krupe in gradnjo cevovodov ter akumulacijskih rezervoarjev po izdelanem programu vodooskrbe za vzhodni del Bele krajine, za nadaljevanje gradnje vodovoda za nižinski predel občine, za obnovo vodovodnega omrežja v Metliki in okolici ter za gradnjo vodovodov za naselja Radovica, Radoviči, Dole-Drage-Ravnace in za študijo vodnih virov v okolici Draščič in možnost napeljave vodovoda za naselja Draščič, Železniki, Krmačina in Vidošiči.

Na področju modernizacije cest imajo v načrtu asfaltiranje cest Draščiči-Krmačina-hrvaška meja; Metlika-Radovica-hrvaška meja; Rosalnica-Božakovo-hrvaška meja in Podzemelj-Krasinec-Griblje. V načrtu je še modernizacija ceste Bušinja vas-Radovica in ceste Metlika-Krvoški vrh.

Pri elektrifikaciji je predvidena obnova in rekonstrukcija električnega omrežja v desetih naseljih in v mestnem območju Metlike. Za mestno območje in industrijski predel Metlike je predvidena gradnja glavnih kanalizacijskih zbiralnikov in čistilne naprave. Med ostalimi pomembnimi družbenimi objekti pa je v načrtu izgradnja telovadnice pri metliški osnovni šoli in gradnja osnovne šole v Podzemlju.

Seveda samoprispevek ne bo dovolj za uresničitev vseh teh načrtov, zato bodo potrebni še drugi viri in posojila.

R. Š.

OB JUBILEJU KOMUNALNEGA, OBRTRNEGA IN GRADBENEGA PODJETJA V KRANJU

Razmah komunale očit

Komunalna dejavnost je v kranjski občini v zadnjem času precej napredovala. Za to imajo največ zaslug delavci Komunalnega, obrtnega in gradbenega podjetja Kranj, ki so pred dnevi praznovali 20-letnico obstoja svoje delovne organizacije.

Pred 20 leti je iz tedanje direktcije komunalnih dejavnosti mesta Kranja nastalo podjetje Ceste in kanalizacija. Blizu 100 zaposlenih se je v začetku ukvarjalo le z gradbeništvom in kanalizacijo. Kasneje se je priključila še komunalna, podjetje pa se je preimenovalo v Komunalni servis. Postopoma so se lotevali tudi obrtnih del — polaganja podov, kamnoseštva, betonskih izdelkov in drugega.

Hitrejši razmah je delovna organizacija dosegla po letu 1966, ko je pospešila zlasti razvoj obrtniške in gradbene dejavnosti. K temu jih je spodbujala tudi občinska skupščina, ki je načrtovala hitrejši razvoj obrtne dejavnosti v občini. Na njeno pobudo je prišlo do združitve pleškarskega, kamoseškega, steklar-

skega in tapetniškega podjetja, ki so se vsa pripojila h Komunalnemu servisu. Tako je leta 1970 obrtna dejavnost dobila dobro osnovo za nadaljnji razvoj. V okviru petletnega programa so najprej zgradili nove proizvodne prostore za kamnoseštvo in betonske izdelke ter steklarsko dejavnost, lani pa še dom družbenega standarda.

Za prihodnje ima kolektiv Komunalnega, obrtnega in gradbenega podjetja, ki sedaj šteje že 380 zaposlenih, precej načrtov za nadaljnji razvoj komunale in obrtne dejavnosti v občini, ekonomsko krepitev delovne organizacije in njeno samoupravno organiziranost. Med drugim želijo zbrati dovolj finančnih sredstev za kritje potrebnih zalog materiala in za kreditiranje storitev. Zgraditi želijo nove delovne prostore in posodobiti delovne priprave ter doseči tolikšen dohodek, da bodo z njim pri osebnih dohodkih lahko pokrivali naraščajoče življenjske stroške.

-ik

VII. RAZSTAVA INDUSTRIJSKIH IN OBRTRNIH IZDELKOV V SLOVENJ GRADCU

Predstavitev koroškega gospodarstva

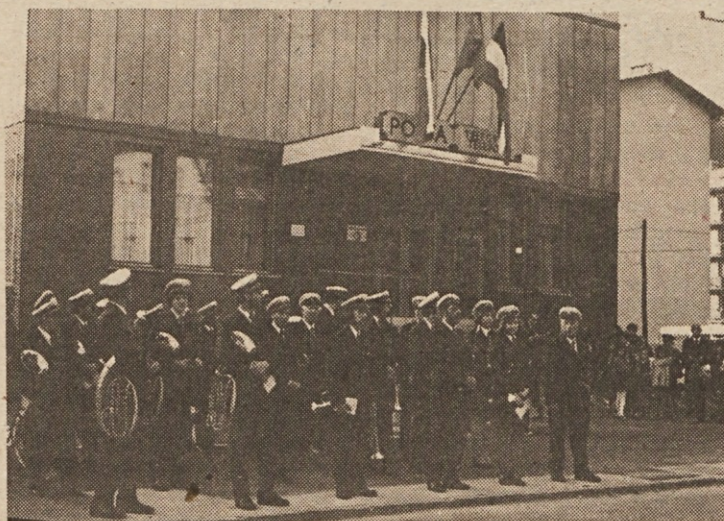
V prostorih Umetnostnega paviljona v Slovenj Gradcu bodo jutri zaprli že VII. razstavo industrijskih in obrtnih izdelkov, ki jo je pripravil Strokovni odbor za obrt Gospodarske zbornice Slovenije v Dravogradu. Pokrovitelj letošnje razstave je bila Železarna Ravne na Koroškem.

Letošnja razstava industrijskih in obrtnih izdelkov v Slovenj Gradcu, na kateri so se sicer predstavili tudi nekateri razstavljalci iz drugih slovenskih območij, je bila resnična manifestacija gospodarskega napred-

ka koroške regije in nazoren prikaz razvoja gospodarstva v občinah Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradcu. Izrazila je torej prizadevanja za modernizacijo in posodabljanje industrije in obrti.

Letošnja, že sedma razstava industrijskih in obrtnih izdelkov v Slovenj Gradcu naj bi tako pomenila spodbudo za še hitrejši prihodnji razvoj gospodarstva v občinah koroške regije, za njegovo še večjo uveljavitev na našem in inozemskih tržiščih.

(an)

TAKO PRAZNIČNO JE BILO OB OTVORITVI NOVEGA POŠT-NEGA POSLOPJIA NA PREVALJAH

(EK)

POMURJE

KAKŠEN RAZVOJ?

V Pomurju je skoraj vse pripravljeno za sprejem družbenega dogovora o skupnih ciljnih razvoja pokrajine ob Muri. Gre za prvi takšen dokument in je zato toliko bolj pomemben. Pomurci vedo, da so ob srednjeročnih načrtih razvoja Slovenije dolžni prispevati svoj delež. Slovenska skupnost pa ima po drugi strani do manj razvitih področij še precej dolga in ga bo potrebno povrniti.

Pomurci pravijo, da večja zaposlenost zanje pomeni prvi pogoj napredka. Pomurje dosega le 60 % zaposlenosti slovenskega povprečja, v primerjavi z razvitimi predeli pa še mnogo manj – le 40 %. Zato si v Pomurju zastavljajo nalogo, da bi do leta 1980 dosegli 80 do 85 % povprečne zaposlenosti v Sloveniji. V absolutnih številkah to pomeni v petih letih 15 tisoč novih delovnih mest.

Naša republika mnogo pričakuje od pomurskega kmetijstva, zato zahtevajo tudi spremenjeno politiko do tega dela gospodarstva. Sami so s primerno organiziranostjo storili že precej, s še boljšim odnosom do manj razvitih območij v Sloveniji pa bi Pomurje pridelalo še več hrane.

VELIKA PRIDOBITEV ZA VELENJE IN ŠIRŠE OBMOČJE:

Nova pekarna »Fidelinke«

Kombinat »Fidelinka« Subotica je zgradil v Velenju novo pekarno. Gre za najlepši in naj-sodobnejši tovrstni objekt v državi. Z novo pekarno se bo občutno izboljšala preskrba s kruhom v vsej Šaleški dolini, pa tudi na širšem območju. Pekarna »Fidelinka« iz Subotice je nov dokaz za vse tesnejše go-

spodarsko sodelovanje občin Subotica in Velenje, ki se je začelo pred petimi leti z vključitvijo industrije elektromotorjev »Sever« v Združena industrijska podjetja »Gorenje«.

Pri postavitvi nove pekarnе »Fidelinka« je bila v ospredju želja, da bi v kar največji meri finalizirali v samem kombinatu

»Fidelinka«, ki je eden naših največjih odkupovalcev zitaric, surovine s polj in mlinov Vojvodine, to pa dosegali po naj-sodobnejši tehnologiji.

V novi pekarni kombinata »Fidelinka« v Velenju, vso opremo zanjo so dobavile naše organizacije združenega dela, lahko spečejo na uro na 2 linijah 2.000 kg kruha, na posebni liniji pa 10.000 kosov raznih vrst peciv.

V jubilejnem letu osvoboditve je nova pekarna kombinata »Fidelinka« iz Subotice v Velenju nov dokaz bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, zato tudi ni naključje, da so se odprta nove pekarnе, ki je skupaj s silosom za moko veljala 25 milijonov dinarjev, udeležili tudi številni gostje, med drugimi tudi član Predsedstva Socialistične republike Slovenije Tone Bole ter več predstavnikov občine Subotica.

(L)

-ik

V KRANJU SO POSKRBELI ZA

POUČEN SEJEM

Tretji sejem opreme in sredstev civilne zaščite v Kranju bo letos z mednarodno udeležbo. Letošnji sejem bo imel poudarek na protipožarni zaščiti v okviru organizacije in enot civilne zaščite. Temu namenu bodo privedli tudi razstavo, ki prikazuje protipožarno zaščito v naši državi in seminar, ki je namenjen strokovnim osebam, ki se v delovnih organizacijah ali na terenu ukvarjajo s protipožarno zaščito. Razen tega bo tudi velika vaja vojaških in civilnih gasilskih enot namenjena prikazu opreme in sredstev za gašenje požarov.

V zadnjem času pri nas precej govorimo o potrebi po varčevanju v delovnih organizacijah. Ob tem pogosto pozabljamo, da je pomemben prispevek k varčevanju tudi preprečevanje škode zaradi požarov. V Sloveniji je bilo lani 840 večjih požarov, ki so povzročili za 63 milijonov dinarjev škode, medtem ko je v državi škoda skoraj desetkrat tolikšna. Precej teh požarov bi lahko preprečili ali zmanjšali škodo, če bi v delovnih organizacijah posvetili več pozornosti dobri zaščiti pred požari.

Sejem v Kranju bo nudil dober pregled nam tem, kakšno opremo in sredstva za potrebe civilne zaščite (in v njenem okviru za boj proti požarom) je pri nas že mogoče dobiti in kje. V okviru sejma bo letos prvič deloval tudi biro za informacije, ki bo dajal pojasnila in odgovore na vprašanja v zvezi s tehničnimi zadevami civilne zaščite. Seveda pa je sejem za obiskovalce pomemben tudi po svoji vzgojni plati, še posebno za tiste občane, ki v civilni zaščiti aktivno delajo po svoji službeni dolžnosti ali kot pripadniki enot civilne zaščite v delovnih organizacijah ali krajevnih skupnostih.

(Ma)

AKTUALNA TEMA

Kako obvladati naraščanje cen?

V prvem četrtletju so se cene na drobno povečale za več kot 6%, kar je največ v zadnjih petih letih. Tolikšnemu povečanju cen v precejšnji meri botruje bistveno odstopanje do dogovorjenih ciljev gospodarskega in družbenega razvoja v letošnjem letu. Zvezni organi sprejemajo celo vrsto samoupravnih sporazumov, ki vsi zahtevajo povečanje cen. V teh dogovorih cena pogosto nima več svojega družbenega smisla. Namesto da bi ekonomsko ogrozila tisto proizvodnjo, ki je najmanj racionalna, vsebujejo predlogi za nove cene vse stroške proizvodnje, tudi ekonomsko neupravičene. Takšni samoupravni sporazumi postajajo tako navadni kartelski dogovori, s pomočjo katerih si neposredni proizvajalci prizadevajo braniti monopole, pridobljene pravice in privilegije, na potrošnike pa prevaliti vse svoje pomanjkljivosti. Izhod iz sedanjega labirinta cen je lahko le nov sistem cen, v katerem si bodo združeni partnerji prizadevali, da bi jih uravnovesili, hkrati pa s samoupravnimi sporazumi in dogovori odpravljali neracionalne stroške.

Dosedanje izkušnje pri obvladovanju cen pričajo, da smo pri tem delu še najmanj učinkoviti, deloma tudi zato, ker je politika na tem področju najdlje od resničnosti in jo tudi z gospodarsko politiko na drugih področjih slabo uravnavamo. Temeljne organizacije združenega dela imajo sicer pravico, da odločajo o politiki in sistemu cen, v resnici pa so si pravico, da oblikujejo cene in s tem dohodek temeljnih proizvodnih celic, pridržale družbenopolitične skupnosti, v prvi vrsti federacija. Čutiti je sicer prizadevanja, da bi združeno delo prevzelo nekaj več odgovornosti. Z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi ureja medsebojne odnose, toda resničnih sprememb še ni. Zaradi tega se urejanje tržnih razmerij čedalje bolj maliči. Po eni strani prihaja do grobe državne delitve dohodka, ker administracija tišči cene v svojo pristojnost in po lastni, dokaj svojevoljni presoji reže dohodek. Po drugi strani pa prevladuje tržna samovoljnost, v nevarnost spravlja dogovorjeno primarno delitev dohodka, to pa postaja vse bolj usodno za tržni mehanizem in za politiko razvoja jugoslovskega gospodarstva.

Sistema in politike cen se lahko lotimo le s stališča, da naj združeno delo relativno samostojno snuje medsebojne gospodarske odnose na enotnem jugoslovskega trgu, vendar ne po takšni poti, kot doslej, ampak na kakovostno nov način. Pri oblikovanju cen vse

besede v prihodnje ne bi smele imeti le dve strani: proizvajalci, ki zahtevajo višje cene, in zvezni organi, ki njihove zahteve zavračajo ali odobravajo. V tekem sistemu določanja cen so neenakopravni občani morali v največ primerih sprejeti odločitve brez razprav o njihovi upravičenosti ali primernosti. Po novem naj bi cene oblikovali v enakopravnih dogovorih med proizvajalci in potrošniki ter med zainteresiranimi delovnimi organizacijami, ki zahtevajo višje cene, in občani, ki zahtevajo nižje in bolj uravnovešene cene. Zato morajo biti nove cene tudi element ali del načrtovanja gospodarskega razvoja, sistem cen je treba povezati z dohodkom in dohodkovnimi odnosi, upoštevati je treba socialno politiko in življenjski standard.

Zelo pomembno bi bilo, če bi pri določanju cen presegli prakso in logiko, ki zahteva državno posredništvo. Novi sistem cen naj bi odpravil tudi vse pomanjkljivosti, ki so doslej spremljale našo trgovino, na primer: cene naraščajo v trenutku, ko naraščajo tudi zaloge blaga. Ali: s cenami spodbujamo poljedelstvo, takoj zatem pa se pojavi problem živinoreje in začne se verižna reakcija povečevanja cen. In, ne nazadnje: pri oblikovanju bodočih cen naj bi upoštevali tudi učinkovanje davkov, prispevkov, carin in vsega, kar posredno ali neposredno vpliva na proizvodne stroške in ceno proizvoda.

V. B.

ŠALEŠKA DOLINA

Rekreacijski izlet za invalide

Okrog 330 invalidov iz Šaleške doline je minulo nedeljo odpotovalo s posebnim vlakom na rekreacijski izlet v Rogaško, Slatino in Podčetrtek.

Občinsko društvo invalidov Velenje, ki ga vodi prizadeveni predsednik Edvard Centrih, pripravlja že nekaj let rekreacijske izlete za člane. S posebnimi avtobusi so invalidi iz Šaleške doline prejšnja leta obiskali Dolenjske toplice, Krapino, Čateške toplice in Istrske toplice. Letos pa so se odločili za organizacijo posebnega vlaka, da bi lahko odšli na pot tudi težji invalidi.

Medtem, ko so prejšnja leta pomagale pri organizaciji rekreacijskih izletov invalidov iz Šaleške doline predvsem organizacije združenega dela, pa so letošnjo akcijo podprle tudi krajevne skupnosti z območja občine Velenje.

(vš)

V KRANJSKI ISKRI NOVA PROIZVODNJA – HOBBY PROGRAM

Orodje za domača opravila

V Iskri, Elektromehanika Kranj, TOZD tovarna električnih ročnih orodij v Kranju, je v začetku letošnjega leta stekel nov tekoči trak. Z njega prihajajo vrtni strojčki in nekateri priključki za tako imenovani hobby program – proizvodni program električnega orodja za domača opravila. Novi tekoči trak v tovarni, ki sicer izdeluje električne ročne stroje za gradbeništvo ter industrijo in obrt, je plod predlanskim podpisane dogovora med Iskro in ameriško-nizozemsko firmo SKIL. Iskra je odkupila licenco za proizvodnjo hobby programa, hkrati pa sklenila tudi dogovor o dolgoročnem sodelovanju v obliki kooperacije in kupoprodaj.

V Kranju namreč ne izdelujejo vsega: s proizvodnih trakov pridejo električni vrtni strojčki ter 4 orodja. Za komplet, ki ga je moč kupiti na našem trgu, ob strojčku je še 10 orodij, Iskra kupuje manjkajoči del programa na Nizozemskem. Hkrati pa Nizozemcem prodaja vrtnalno strojčke in priključke. Vrednost prometa na obe strani je izravnana.

Trenutna zmožlost proizvodnega traku je 650 vrtnalnih strojčkov na dan ali okoli 15.000 letno. Dve tretjini te količine podjetje izvozi, z ostankom pa za sedaj v celoti pokriva domače povpraševanje. V primeru večjega povpraševanja, tako doma kot na tujem, pa lahko tovarna še nekajkrat poveča sedanji obseg proizvodnje. Verjetno je, da bodo v Iskri obseg proizvodnje hobby programa še povečali. V kratkem namreč pride na obisk delegacija SKIL, ki bo s predstavniki Iskre ovrednotila dosedanje poslovno sodelovanje in se dogovorila za bodočo usmeritev sodelovanja med obema partnerjema.

Nova proizvodnja je TOZD tovarni električnih ročnih orodij precej

povečala ne le obseg proizvodnje, pač pa tudi poslovne rezultate. Ta TOZD se bo zategadelj letos med 19 TOZD kranjske tovarne Elektromehanika uvrstil tako po velikosti celotnega dohodka kot po izvoznih

uspehih na tretje mesto. Plan predvideva namreč 300 milijonov din celotnega dohodka, od tega bodo 3,5 milijona dolarjev iztržili s prodajo na tuje.

rb

● IZBERITE PRIMERNO KNJIŽNO DARILLO

Vinko Trinkaus

VELIKA STAVKA

V založbi ČZP Delavska enotnost lahko takoj dobite knjigo — delavski roman Vinka Trinkausa VELIKA STAVKA. Roman zajema značilne dogodke prve velike stavke zasavskih knapov leta 1889. Se pred to stavko leta 1883 so stavkali samo ostriški knapje, a samo tri dni, ker je oblast in uprava rudnika ta osamljeni upor približno 300 knapov v treh dneh zatrla. Blizu 100 knapov je bilo takrat odpuščenih...

Ti dogodki so piscu le okvir, v katerem razpleta usode: veseljaških, trmastih knapov, na videz grobih, a ponosnih, tovariških. Pisec slika njihovo bedo, veselje, kljubovanje gospodi, v kateri vidijo svojega nasprotnika. Knjiga je vezana v platno in opremljena s ščitnim ovitkom. Format je 15 x 22 cm, obsega pa 372 strani.

Cena za izvod knjige je 150 din.

Naročila pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

Prijateljski četverboj v kegljanju

Na 4-stežnem kegljišču v Novi Gorici je KK Salonit organiziral prvi prijateljski četverboj v kegljanju med sindikalnimi ekipami podjetij, ki sodelujejo pri gradnji nove anhovske cementarne. Za vsako ekipo je nastopilo 6 igralcev, najuspešnejši pa so bili prireditelji, ki so podrlji 512 kegljev. Ostale ekipe so se zvrstile takole: Gradis 476, Hidromontaža 395 in Primorje 382. Srečanje je uspelo in v bodoče je pričakovati, da se bodo športni stiki razširili na druge discipline.

Majski šahovski brzoturnir Salonita

Na majskem šahovskem brzoturnirju Salonita je nastopilo 9 šahistov. Kot na aprilskem, tako sta tudi na tem turnirju tekmovalca podelila prvo mesto. Tokrat se je Staniču pridružil Ipavec J. Oba sta zbrala po 13 točk. Sledijo: Tinta 10 točk, Vinkler 9, Ipavec Z. 7,5, Faganel E. in Grosar po 6. Faganel S. 4 in Blažič 3,5. Ponovno je bil odsoten eden najboljših anhovskih šahistov Ipavec L.

DARJO ZELINŠČEK

Medobratno tekmovanje Salonita v malem nogometu

Na medobratnem tekmovanju Salonita v malem nogometu se je zbralo kar 12 ekip oziroma 120 igralcev. Na igrišču v Desklah je bilo ob prisotnosti številnih gledalcev in v enkratnem vzdušju 16 srečanj v enem dnevu! Po predhodnih nastopih v predtekmovanju po skupinah so zmagovalci skupin izžrebali pare za polfinalne obračune.

Vse favorizirane ekipe so se uvrstile v polfinale. Le-te je izločila iz nadaljnega tekmovanja Uprava, ki je ponovno presenutila z uvrstitvijo v finale. V odločilnem srečanju pa je morala priznati premoč boljših igralcev Vzdrževanja cementa, ki so tekmo gladko dobili s 5:0! Za tretje mesto sta se potegovali ekipe dveh mehaničnih delavnic; v neenakovrednem spopadu je Mehanična II povsem nadigrala Mehanično I in si tako priigrala visoko uvrstitev.

Razvrstitev najboljših: Vzdrževanje cementa, Uprava, Mehanična II, Mehanična I, Fazoni, itd.

Velja poudariti, da je v šestnajstih tekmah „padlo“ kar 66 golov, največ zadetkov pa je dosegel Debenjak (Vzdrževanje cementa), ki je devetkrat zatresel mrežo. Po 8 golov sta dala Carli (Uprava) in Kumar (Mehanična I). Tekmovanje je navdušilo vse prisotne in je popolnoma doseglo svoj namen.

SINDIKALNE ŠPORTNE IGRE V NOVI GORICI

LETOS REKORDNA UDELEŽBA

Občinski sindikalni svet Nova Gorica oziroma komisija za šport in rekreacijo pri tem svetu je tudi letos razpisala tekmovanje za sindikalno prvenstvo občine. Za spremembo od prejšnjih sindikalnih tekmovanj so letos uvedli novost: igre bodo potekale skoraj v vseh disciplinah po liga sistemu. Prvotno so menili, da to ne bo šlo, da zahteva ta sistem tekmovanja veliko več dela in udejstvovanja.

Kljub vsemu pa so prijave prekosile vsa pričakovanja, saj se je v 12 moških in 7 ženskih disciplinah prijavilo rekordno število ekip z 2020 športniki iz več kot 50 delovnih kolektivov. Moški se bodo pomerili v malem nogometu, rokometu, košarki, kegljanju, balinanju, namiznem tenisu, streljanju, šahu, plavanju, atletiki, vlečenju vrvi in odbojki, dočim se bodo ženske borile v kegljanju, namiznem tenisu, streljanju,

Vsekipni zmagovalec je bila Železarna Jesenice. Za doseženo prvo mesto so prejeli lepo kristalno vazo, veselje ob sprejemu (na sliki predstavnik Železarne Jesenice) pa je bilo nepopisno.

ŽALEC

PETEROBOJ 75 ŽELEZARN

V organizaciji OO ZSMS in Osnovne organizacije sindikata Ferralit Žalec, so bile v Žalcu tradicionalne športne igre železarjev, kovinarjev, gumarjev in steklarjev. Skupno je nastopilo več kot 500 športnikov delavcev iz Železarne Jesenice, Save Kranj, Steklarne Hrastnik, Donita Medvode in Ferralita. Športniki so se pomerili v malem nogometu, odbojki, šahu, streljanju z zračno puško, kegljanju in namiznem tenisu. Vrstni red po posameznih panogah je naslednji: streljanje: 1. Steklarna Hrastnik 642 krogov, 2. Sava 633, 3. Železarna Jesenice

599 krogov itd., šah: 1. Železarna 13,5, 2. Sava 10,5, 3. Steklarna 6,5 točke itd., kegljanje: 1. Železarna 2831, 2. Steklarna 2618, 3. Donit 2519 podrtih kegljev itd., namizni tenis: 1. Železarna 8 točk, 2. Ferralit 6, 3. Steklarna 4 točke itd., odbojka: 1. Ferralit 6 točk, 2. Železarna 6, 3. Sava 4 točke itd., nogomet: 1. Sava 6 točk, 2. Steklarna 6, 3. Donit 4 točke itd., rokomet: 1. Donit 7 točk, 2. Železarna 5, 3. Sava 4 točke itd. Končni vrstni red: 1. Železarna 27 točk, 2. Sava 22, 3. Steklarna 21, 4. Donit 19 in 5. Ferralit 16 točk.

Po končanem tekmovanju so pripravili v dvorani KK Hmezd Žalec krajšo slovesnost, kjer so najboljšim trem ekipam podelili lepe pokale.

Tekst in foto: TONE TAVČAR

Streljanje z zračno puško je bilo na strelišču SD Polzela. Na sliki: ekipa Steklarne Hrastnik, ki je osvojila s 642 krogi prvo mesto.

Več kot 4400 kolesarjev okoli Celja!

Minulo nedeljo je bila v Celju TRIM akcija „Vsi na kolo za zdravo telo“, ki se je udeležilo kar 4411 kolesarjev. Sedemindvajset kilometrov dolga kolesarska proga okoli Celja je bila polna ves dopoldan. Največ udeležencev je startalo na Otoku (1500), na Ostrožnem (824), na Skalni kleti (637) itd.

Med kolesarji je bilo blizu 50 odstotkov mladine, to je do 18 let starosti, ostali so bili starejši. Za TRIM akcijo se je prijavilo kar 166 družinskih ekip, medtem ko je bil najstarejši udeleženec kolesarske „dirke“ 80-letni upokojenec Anton Vremec. Posebno pozornost pa so pritegnile ekipe Cinkarne, Železarne Štore, Klime in Slovenskega ljudskega gledališča Celje z originalnimi dresi.

Ob zaključku je bilo žrebanje, na katerem so podelili organizatorji aktivnim udeležencem akcije več novih koles.

RADLJE OB DRAVI

Šahisti za »Harkov memorial«

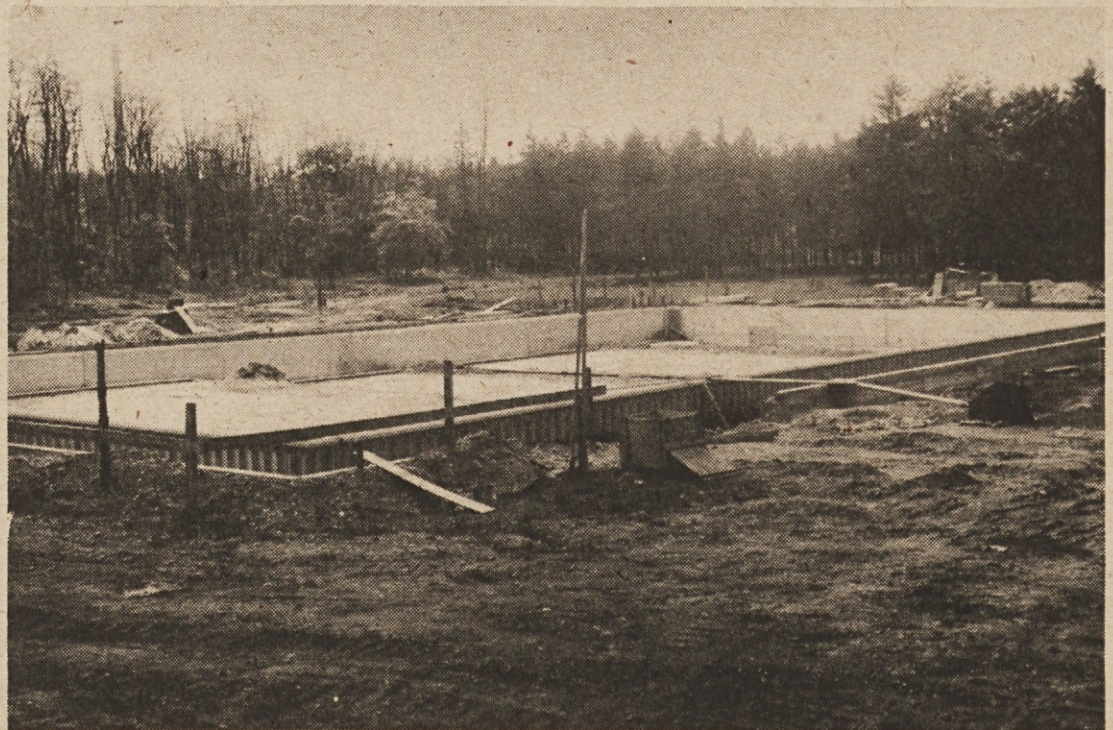
Od februarja do maja 1975 je bil v občini Radlje ob Dravi šahovski turnir za „Harkov memorial“. Šahisti te občine se vsako leto pomerijo med seboj na turnirju, ki ga posvečajo prvoborec Janku Vincencu Harkovu. Letos je bilo prijavljenih za turnir kar 22 članov, 7 mladincev in štiri članice. Tekmovanje so podprle družbenopolitične organizacije občine Radlje, ki so za zmagovalce kupile pokale.

Pri mladincih je bil najboljši Anton Nabernik iz Primoža nad Vuzenico, ki je zbral 8,5 točke. Pri članicah sta si prvo mesto s

po 4 točkami razdelili Smolar Marija in Kokošinek Irena, obe iz Mute.

Člani so najprej igrali v dveh skupinah, najboljši pa so se nato pomerili med seboj še v finalnem turnirju. Zmagal je Kočivnik Jože iz Mute z 9 točkami. Sledijo: Branko Urnaut, 8,5 točke, Ervin Kokošinek, 7,5 točke, Franc Jelenko in Franc Kočivnik, 6,5 točke (vsi iz Mute), Miha Vrhnjak, Radlje, 5 točk itd.

Harkov memorial je veljal tudi za občinsko prvenstvo za leto 1975. H. J.

Bazen v Kidričevem dobiva svojo podobo... (Foto: K. Zorec)

KIDRIČEVO

POLEG BAZENA TUDI TRIM STEZA!

Poročali smo že, da si občani krajevne skupnosti Kidričevo v zadnjem času vse bolj prizadevajo urediti svoj kraj in da grade novo kopalnico. Dela na novem kopalnem bazenu aluminjaste izvedbe tečejo po vseh predvidenih programih. Vsi že komaj čakajo dan, ko bodo novi ko-

palni bazen, ki bo meril 25x50 m in bo sprejel kar 1000 kopalcev naenkrat, predali svojemu namenu. Moderne in sodobne filtrske naprave bodo omogočale nenehno čisto vodo in prav gotovo so krajanje Kidričevega pred enim izmed dosežkov skoraj največjih dosežkov

na področju rekreacijskih objektov.

Poleg sodobno urejenega minigolfa in novega kopalnega bazena pa so že v teku tudi dela na urejanju TRIM steze, ki bo vsekakor velika pridobitev za Kidričevo in bližnjo ter daljnjo okolico. FRANCE MEŠKO

PTUJ Predstavljamo vam strelske družine!

V ptujski občini deluje vrsta uspešnih strelskih družin, ki na tekmovanjih dosežajo izredno lepe uspehe. Ne smemo pozabiti strelske družine TURNIŠČE, ki ima v svojih vrstah nekaj izrednih posameznikov, enako velja tudi za strelsko družino KIDRIČEVO. Najmlajša strelska družina v ptujski občini je SD „JOŽETA LACKA“. Ptuj, ki je v kratkem obdobju postala ena najmnogičnejših. SD Jožeta Lacka je bila ustanovljena leta 1971. Takrat je imela okrog 210 do 215 članov in članic, danes pa šteje že več kot 550 članov in članic. Strelsko družino sestavlja tudi sedem sekcij, ki so zelo uspešne in aktivne. Na njihovem zadnjem občnem zboru je bilo jasno poudarjeno, da so zastavljeni program v celoti izpolnili, kar seveda zgovorno potrjujejo doseženi rezultati, tako v republiški kot v zvezni konkurenci. K temu naj omenimo le to, da se prav to strelsko društvo lahko pohvali z dvema zveznima in tremi republiškimi priznanji, oz. rekordi. Vsako leto omenjena strelska družina prireja kvaliteten Lakov turnir, na katerem nastopajo mladinci in mladinke v streljanju z malokalibrsko pištolo. Največ zaslug za to ima neumorni Slavko Ivanovič, ki žrtvuje največ za svojo ekipo in ki želi, da bi plod njegovega dela bil tudi resnično plod skupnih prizadevanj!

FRANCE MEŠKO

RAJMUND KOLENC

ZAČELA SE JE MLADINSKA
DELOVNA AKCIJA BRKINI 75

POMLAJENI BRKINI

Vtisi z obiska v začetku dela mladih v doslej
zapostavljenih Brkinih

Asfaltirana cesta, ki se s ceste Kozina-Reka odcepi v Brkine, je bila zame veliko presenečenje. Čeprav ozka in ovinkasta, se vzpenja med griči in zelo na redko posejanimi vasmii. Vendar, cesta je prelitna z asfaltom.

Med gozdom pravzaprav bolj z grmovjem porasle strmine. In tu pa tam kažejo koščke obdelane površine. Majhne obdelane njivice, ki so si poiskale redke ravne ploskve, dokazujejo, da tu živijo ljudje, ki so razmeroma dobro, plodno zemljo obdelujejo in za katere je poljedelstvo še vedno osnovni vir preživetja.

Mnogo smo že slišali o Brkinih, ki da so drugo Kozjansko, zaostalo in odrezano od sveta, prazno in propadajoče. In asfaltna cesta? Kmalu je je konec. In pot se nadaljuje po dokaj široki, na pol izdelani trasi ceste, posuti z velikimi kamni in od dežja ter težkih kamionov

razjedjenih kotanj. Še malo in Brkini pokažejo del svoje prave podobe. Del tistega, kar ga loči od drugih naših pokrajin. Del, ki je še vedno njihova vsakdanost, pa čeprav stara že stoletja.

Ob njivi kraj ceste se je ustavil kmet, z veliko leseno samokolnico.

Prvi vtis, prvo srečanje in današnja stvarnost Brkinov. Jutri bo morda namesto samokolnice stal ob njivi traktor.

Začel je raztovarjati orodje, malico, vodo in krompir, ki ga je prišel saditi. Postaven, a že starejši možakar. Rahlo zagrenjen je njegov pogled, zato pa so njegove besede mlajše, razumne in predvsem stvarne, brez pretirane grenkobe ali celo obupa.

„Da, vem, drugje so krompir posadili že zdavnaj. Pa kaj, ko sem sam za vse,“ razlaga kmet iz Orehka. „Nismo reveži, saj je pri nas zemlja bogata in tudi dovolj je imamo. Pravzaprav preveč. Mladi so nam ušli v dolino. Živinoreja, ki je bila včasih naša poglobljena dejavnost, je zaradi nestalnih cen praktično zamrla. Brez živine pa ni gnoja in brez dobro pognojene zemlje ni pridelka. Seveda, cesta je tista, zaradi katere smo bili toliko let odrezani od sveta. Res, sedaj gradijo novo. Ja, ko bi jo zgradili pred dvajsetimi leti.“

Mladi so odšli v tovarne za boljšim zaslužkom in lažjim delom. Samo nova cesta jih ne bo pripeljala nazaj in kmet iz Orehkov v Brkinih to dobro čuti. Morda se ne zaveda popolnoma, da je to vendar prvi korak poti, ki jih bo približala razvitejšim predelom naše ožje domovine. Resda je še daleč do takrat, ko se bo tudi kmet z Brkinov na nivo pripeljal s traktorjem in ne tako kot danes, ko je prišel saditi krompir z leseno samokolnico.

Mladi so iz Brkinov odhajali že leta nazaj. Odhajali so v tovarno. Letos pa so se prvi vrtnili. Ne tisti, ki so doma iz teh krajev. Prišli pa so tisti iz tovarn, sledili jim bodo še

tisti iz šol. Skupaj pa bodo poskušali nadomestiti zamujeno.

Letos so slovenski mladinci prvič organizirali delovno akcijo Brkini 75 in v nedeljo, 18. maja, sta prišli prvi dve brigadi graditi cesto, vodovod in morda še kaj drugega! 80 jih že dela, letos pa jih bo prišlo v Brkine več kot 600.

V nekdanjem združenem domu oziroma kasnejši šoli, v Tatrah, ki pa je tudi že nekaj let prazna, so si uredili svoj dom. Ob šoli pa so si postavili še dva šotora, tako da bo prostora za 130 brigadirjev v eni izmeni.

Obiskal sem jih v torek, na samem začetku dela prve izmene.

„Danes je pravzaprav za nas prvi pravi delovni dan,“ mi je razložil komandant akcije Stane Kogej, sicer zaposlen kot carinik v Kopru. „Čeprav bi moralo biti naseleje pripravljeno, preden smo prišli, še vedno ni vse tako urejeno, kot bi moralo biti! Prva dva dni smo samo pospravljali, pomivali in urejali prostore. No, danes je za nas prvi delovni dan, čeprav gradimo vodovod za lastno uporabo. Razširili bomo zajetje vode, ki so ga naredili že pred leti, vendar so ga doslej izkoriščali le za napajanje živine. Danes naši brigadirji kopljejo jarke za cevi, ki bodo oskrbovale z vodo najprej brigado. Delamo pa tako, da bo kasneje s tem zajetjem preskrbljena z vodo vsa vas.“

Med brigadirji so mladinci iz različnih podjetij in med njimi tudi mizarji. Njihova naloga je, da pripravijo oziroma usposobijo garderobne omare, last nekdanje šole. Vlada in črvi so v preteklosti naredili svoje. Za ponovno uporabo pa je treba zdajšnje prebivalce izseliti.

naš normalni delovni čas od 6. do 14. ure. V začetku se moramo pač malo prilagajati,“ je nadaljeval komandant brigade.

„Saj sem že povedal, da to, kar delamo danes, še ni naše pravo delo. To se bo začelo šele v naslednjih dneh. V načrtu imamo ureditev 15 kilometrov dolge ceste Pregarje-Križišče-Barka. Ta cesta je v grobem že narejena, mi pa moramo urediti bankine, odvodne jarke, utrditi nasipe in še vsa druga drobna dela. Na tistem računamo, da bomo s temi deli končali do 31. avgusta. Poleg tega pa moramo zgraditi še tri kilometre nove trase Pregarje-Zajelše in rekonstruirati dober kilometer ceste Tominje-Harije. Skupaj bomo letos delali na približno 32 kilometrih cest.“

Načrti mladih so že za letošnje leto zelo obsežni. V Brkine pa nameravajo vsaj še naslednjih pet let, ko bodo delali nove ceste, vodovode in nekatera druga dela, ki bodo Brkincem olajšala delo in življenje, jim odprla pot v svet in morda privabila nazaj mlade, ki so že odšli v dolino.

„In kako gre prvi dan na delovnišču?“

„Pravzaprav sem zelo zadovoljen, čeprav je med brigadirji veliko tistik, ki so prvič v brigadi, so se že danes zagnali z vso silo. Večina ima že ožuljene roke. Toda kljub temu še delajo. Sicer pa, pojdite pogledat!“

Po „obhodu“, ki sva ga naredila s komandantom Stanetom, je tudi meni postalo jasno, da so brigadirji začeli svojo akcijo z „veliko lopato“. Globok jarek, skoraj že po vsej dolžini izkopen, je kazal, da mlade ni ovirala niti strmina niti močvirnat teren in še manj velike skale, ki so jih morali izkopavati oziroma drobiti. Tudi sami so bili zadovoljni z delom prvega dne. Prav tako pa tudi z življenjem v brigadi, čeprav še ni urejeno vse tako, kot bi moralo biti in kot v naslednjih nekaj dneh tudi bo.

Prve dni so brigadirji posvetili ves svoj čas urejanju svojega doma in bližnje okolice. Sedaj pa jih čaka še morda sorazmerno težko delo navezati stike z domačini. Razumljivo je, da so domačini precej nezaupljivi, saj so k njim prihajali doslej le tuji, da bi zvalili mlade v dolino, da bi prav poceni kupili kmetijske pridelke. Kanček nezaupanja, ki ga domačini prve dni kažejo do brigadirjev, je še posebej razumljiv, saj so tudi v drugih krajih, kjer so doslej delale brigade, domačini malo postrani gledali mlade, vesele in razigrane brigadirje in skoraj praviloma povsod zmajevali z glavami, češ, le kaj bodo ti naredili! In kot povsod bodo prav gotovo tudi v Tatrah v Brkinih ugotovili, da mladi brigadirji znajo in hočejo delati ter da največkrat naredijo tudi za dva. Potem pa bodo že v nekaj dneh postali najboljši prijatelji.

A. AGNIC

Cvetka iz Tovarne pletenin Sezana ni edina, ki se že prvi dan lahko „pohvali“ s številnimi žulji. Vendar tako ona kot vsi drugi ne odnehajo, saj gre med drugim tudi za prehodno zastavico najboljši četi.

BIREST
POHISTVO

V štabu je delo v prvih dneh še posebej živahno. Treba je narediti podrobne programe dela, jih razmnožiti, napisati različna obvestila in sploh urediti vse, da bo delo lahko steklo normalno.

Staro zajetje vode, ki so ga naredili pred leti in izkoriščali le za napajanje živine, bodo brigadirji razširili in izkoristili za napeljavno vodo najprej za svoje potrebe, že v prihodnjem letu pa bo voda iz novega zajetja oskrbovala celotno vas.

Med dela dežurne čete je sodilo prve dni tudi kopanje odtočnega jarka okrog šotora. „Jarki so pravzaprav le zaradi pravila. V šotoru imamo postelje visoko dvignjene in je za nas vseeno, če bi tudi potok tekel pod posteljo,“ so zatrjevali „dežurniki“. „Navada in komanda pa je, da se okrog šotora izkoplje jarek.“

Že prvi dan so se brigadirji mladinske delovne akcije Brkini 75 z vso silo „zarili“ v gričevnato zemljo Brkinov. Njihov namen je odpreti vrata v ta doslej zapostavljeni košček slovenske zemlje. Odpreti pot ne tistim, ki odhajajo, ampak tistim mladim, ki se bodo vračali na svoje nekdanje domove. — Foto: A. AGNIC

**DELAVSKA
ENOTNOST**

Glasilo ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik IVO TAVČAR. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313 VI, telefon uredništva 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033. Naročniški oddelek — komerciala: Ljubljana, Tavčarjeva 5, telefon 312-691. Račun pri SDK Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-121100. Posamezna številka stane 3,00 din. Naročnina je četrtletna 37,50 din — polletna 75,00 din — in letna 150,00 din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tiska ČZP »Ljudska pravica«, Ljubljana.

PODELITEV ZLATEGA ODLIČJA SINDIKATOV SLOVENIJE

POROČILO

odbora za podelitev zlatega znaka sindikatov Slovenije o podelitvi znaka v letu 1975

Zlati znak sindikatov Slovenije je prejelo 6 organizacij in 65 dolgoletnih sindikalnih delavcev

Na podlagi določil statutarnega dogovora o organiziranosti in delovanju sindikatov in zveze sindikatov v SR Sloveniji ter določil pravilnika republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o podeljevanju zlatega znaka sindikatov Slovenije je odbor za podelitev zlatega znaka sindikatov Slovenije na svoji seji 17. aprila 1975 sprejel tale

SKLEP

o podelitvi zlatega znaka sindikatov Slovenije v letu 1975

1.

Zlati znak sindikatov Slovenije (v nadaljevanju: znak) prejme v letu 1975 šest sindikalnih organizacij ter petinšestdeset sindikalnih delavcev.

2.

Za večletno vzorno in učinkovito delovanje pri uresničevanju interesov članstva

prejmejo znak te sindikalne organizacije:

šteti tudi to, da deluje sindikalna organizacija glede na značaj dejavnosti organizacije združenega dela v težkih razmerah, saj so njeni člani raztreseni po deloviščih.

Ne glede na to so sindikalne organizacije jeseniške „Sava“ posvetile veliko skrb zlasti delovnim in življenjskim razmeram in dosegle na tem področju res zadovoljive rezultate. Še posebej so poskrbeli za življenjske razmere samskih delavcev, ki izhajajo v večjem obsegu iz drugih republik. Delavci, ki so imeli prej nemogoče stanovanjske razmere, bivajo danes v urejenih in ustrezno opremljenih samskih domovih. Uredili so prostore in tudi sicer zagotovili kvalitetno družbeno prehrano delavcev. Poskrbljeno je tudi za dobro počutje delavcev na delovnem mestu. V zadnjih letih je prispevala nemajhen delež prav sindikalna organizacija z naporji, storjenimi za to, da odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela delavci v združenem delu.

ospredju družbenih dogajanj, zlasti ob uveljavljanju svetov ekonomskih enot, kasneje samoupravnih delovnih skupin in zborov delavcev. Med prvimi so začeli uresničevati ustavna dopolnila ter tako postavili osnove za oblikovanje in ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela. Sedaj deluje v „Savi“ 31 TOZD in osem samoupravnih delovnih skupnosti. Tako so se organizirale tudi sindikalne organizacije. Samo v Kranju deluje 26 osnovnih organizacij sindikata, v vsaki pa seveda delujejo sindikalne skupine. Letošnja sindikalna konferenca „Sava“ je bila najuspešnejša v Kranju. Člani sindikata so naredili veliko za uresničevanje delegatskih načel. Mnogo truda so vložili tudi za reševanje socialnega položaja delavcev, za izboljšanje varstva pri delu, v kadrovsko politiko, kulturno dejavnost, za izpopolnitev nagrajevanja po delu itd. Delavci kranjske „Sava“ na primer izločajo največ sredstev (13%) za reševanje svojih stanovanjskih problemov, v izobraževalne akcije njihovega centra je bila vključena skoraj polovica delavcev itd. Kranjska „Sava“ je bila dolga leta zgleden primer samoupravne organiziranosti in uresničevanja samoupravnih odnosov. K temu so poleg drugih dejavnikov seveda veliko prispevali prav delavci, organizirani v sindikat.

Sindikalna organizacija ima tudi v letošnjem letu, ko praznuje trideseto obletnico svojega delovanja, obsežen program dela, v katerem zajema vsa bistvena vprašanja, ki so v interesu delavcev – njenih članov.

Osnovna organizacija sindikata Kolodvorska restavracija Maribor

Osnovna organizacija sindikata Kolodvorske restavracije Maribor je bila ustanovljena v letu 1971. V restavraciji je zaposlenih 100 delavcev, ki so vsi včlanjeni v sindikat.

Takoj po sprejetju ustavnih dopolnil je v tej osnovni organizaciji sindikata pričela intenzivna razprava o uveljavljanju načel ustave in o konstituiranju temeljne organizacije združenega dela. Delavci, člani sindikata, so se v celoti zavedali svojih pravic in dolžnosti ter so zahtevali dosledno uresničevanje ustavnih določil. Sindikalna organizacija je spodbudila vse

dejavnike za izvedbo te naloge. Člani sindikata so bili sproti seznanjeni z vsemi gradivi glede konstituiranja TOZD, organizirali so številne članske sestanke ter tako zagotovili neposreden vpliv delavcev na odločitve. Kljub nasprotnim težnjam, ki so izvirale iz centra, je sindikalna organizacija vztrajala pri svojih stališčih. Pripravili so dodatno gradivo, člani sindikata pa so v celoti strnili svoje vrste v zahtevi po uveljavljanju svojih samoupravnih pravic, čeprav so bile centralistične težnje zelo močne. Člani, združeni v svoji osnovni organizaciji sindikata, so po dveletnem brezkompromisnem boju dosegli zastavljeni cilj in v začetku leta 1974 je bila temeljna organizacija združenega dela konstituirana. Ta uspeh je rezultat enotne akcije celotnega članstva osnovne organizacije. Člani sindikata so žrtvovali veliko svojega prostega časa, da so kljub nasprotnim težnjam pripravili potrebno dokumentacijo o upravičenosti konstituiranja TOZD.

Hkrati in spodbujeni s tako dejavnostjo osnovne organizacije sindikata so tudi samoupravni organi delovali uspešno. Razvil se je sistem neposrednega odločanja delavcev, kar je seveda vse spodbudilo k aktivnemu sodelovanju ter jih pritegnilo k reševanju vseh zadev.

Osnovna organizacija sindikata Kolodvorska restavracija Maribor ima, upošteva njeno dejavnost, nedvomne zasluge tudi za konstituiranje temeljnih organizacij združenega dela v TTG nasploh. Seveda pa je

Mislimo, da je potrebno in prav, da v tem jubilejnim letu odlikujemo številne revolucionarne delavce, ki so že v predvojnem času in med vojno dali odločilen prispevek k razvoju in zmagi našega delavskega gibanja.

Med letošnjimi odlikovanci je 32 predvojnih revolucionarjev (polovica), 22 pa takih, ki so se v napredno delavsko in revolucionarno gibanje vključili med NOB, 36 je KV in VKV delavcev in 9 žensk.

Odbor je sprejel šest predlogov za podelitev zlatega znaka sindikatov Slovenije osnovnim sindikalnim organizacijam in sklenil, da ga podeli vsem predlaganim. Te organizacije so: Rudnik lignita Ve lenje, Sava Kranj, Kolodvorska restavracija Maribor, Tovarna klobukov „šešir“ Škofja Loka, osnovna šola „Oskar Kovačič“ Škofije, SGP „Sava“ Jesenice.

Vse te organizacije zgledno delujejo in uresničujejo interese svojih članov, s svojo organiziranostjo in načinom delovanja pa zagotavljajo članom kolektiva in sindikata tvorno sodelovanje pri sprejemanju odločitev lastne organizacije, razvijajo medsebojno solidarnost in praktično uveljavljajo samoupravna razmerja v svojih delovnih organizacijah.

Odbor je svoje delo opravil na več sejah, njegovi člani pa so bili pri svojih odločitvah soglasni.

V Ljubljani, 14. maja 1975

Za odbor za podelitev zlatih
znakov sindikatov Slovenije

Predsednik:
BRANKO BABIČ

neposredno spodbudila k delovanju vse druge osnovne organizacije sindikata, ki delujejo na območju temeljne organizacije združenega dela TTG v Mariboru.

Tudi na drugih področjih dejavnosti je osnovna organizacija sindikata dosegla zavirljive rezultate. Razvila je športno rekreativno dejavnost kolektiva, vplivala je na pospešeno reševanje stanovanjskih problemov delavcev. Veliko skrb je posvetila vzgoji sindikalnih kadrov pa tudi kulturnemu razvedrilo delavcev. Še posebej so posvečali pozornost praznovanju pomembnih praznikov in obletnic.

Osnovna organizacija sindikata Kolodvorska restavracija v Mariboru je v obdobju svojega delovanja nedvomno dosegla nadpovprečne rezultate.

Osnovna organizacija sindikata osnovne šole »Oskar Kovačič« Škofije pri Kopru

V osnovni šoli „Oskarja Kovačiča“ v Škofijah je zaposlenih 27 delavcev. Vsi so organizirani v sindikat delavcev vzgoje in izobraževanja in imajo svojo osnovno organizacijo sindikata. V sindikatu so organizirani skladno z določili statutarnega dogovora o organiziranosti in delovanju sindika-

Osnovne organizacije sindikata SGP »SAVA« Jesenice

V gradbenem podjetju „Sava“ na Jesenicah deluje sindikat že nekaj let zelo uspešno. V osnovne organizacije sindikata je včlanjenih vseh 905 zaposlenih delavcev.

Od leta 1950 je bila sindikalna organizacija nešteto krat pobudnik in nosilec nadaljnega razvoja samoupravljanja. De lavci te organizacije se se vedno organizirali skladno z ustavnimi načeli. Sindikalna organizacija pa je imela nesporne zasluge pri uveljavljanju načel in določil XV., XXI. in XXII. ustavnega dopolnila, enako pa tudi sedaj pri uveljavljanju nove ustave. V tem pogledu so dosegli res veliko. Delavci te organizacije so tako samoupravno kot politično dobro organizirani. Tudi ob sprejetju sedanjih ustavnih določb so bili člani sindikata nosilci organiziranja in konstituiranja dveh temeljnih organizacij združenega dela in delovne skupnosti skupnih služb. Skladno s tem je organiziran tudi sindikat v treh osnovnih organizacijah, v katerih pa delujejo tudi sindikalne skupine. Osnovne organizacije sindikata se povezujejo v svojo konferenco, neposredno pa tudi v občinski odbor sindikata gradbenih delavcev. Pri tem je treba upo-

Osnovne organizacije sindikata tovarne »Sava« Kranj

Današnja „Sava“ je bila ustanovljena leta 1921. V njej je proizvodnja tekla na pretežno starih, izrabljenih strojih. Podjetje je bilo leta 1946 nacionalizirano, z velikimi naporji delavcev se je moderniziralo in razvilo do današnjega obsega.

Delavci so se pričeli organizirati v sindikat že v prvih letih obratovanja stare tovarne. Leta 1930 so bili že mnogi organizirani v tako imenovanem „rdečem“ sindikatu in so že takrat izsilili sklenitev kolektivne pogodbe. Znano je, da je bilo v tistem obdobju delovanje komunistične partije najmočnejše ravno v tem podjetju. Tudi v času okupacije so se mnogi delavci izkazali kot borci NOV in aktivisti Osvobodilne fronte. 20. maja 1945. leta je bila v tovarni ustanovljena enotna sindikalna organizacija ter izvoljen njen odbor. Sindikalna organizacija je v tem obdobju uspešno reševala vse svoje naloge v času obnove. 7. januarja 1950. leta so delavci „Sava“ kot drugi v Jugoslaviji izvolili svoj delavski svet. Letos praznujejo s ponosom petindvajsetletnico delavskega samoupravljanja. Delavci „Sava“, organizirani v sindikatu, so bili po tem obdobju vedno v

tov in zveze sindikatov v SR Sloveniji. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata tvorijo delegati – vodje sindikalnih skupin. Izvršni odbor šteje na ta način pet članov, v nadzornem odboru pa delujejo še trije.

Dejavnost osnovne organizacije sindikata je zelo živahna, ukvarjajo se zlasti s pedagoško problematiko. Že nekaj časa so člani te osnovne organizacije pobudniki akcije za urejanje problemov v šolstvu, za hitrejšo uveljavljanje učnih programov, za dosledno samoupravno organiziranost v šolstvu itd. Osnovna organizacija si prizadeva uveljaviti vlogo sindikata na področju osnovnega šolstva, prosvetni delavci se aktivno udeležujejo v sindikatu ter v drugih družbenopolitičnih organizacijah in skupnostih. Osnovna organizacija sindikata se je tudi dejavno vključila v delo in uresničevanje nalog v krajevni skupnosti, predvsem je uspela razviti športno in kulturno dejavnost svoje temeljne družbenopolitične skupnosti. Na področju izobraževanja so člani sindikata skupaj z drugimi dejavniki uspeli ustrezno urediti delovne pogoje delavcev, veliko pa so tudi prispevali k dobrim rešitvam pri nagrajevanju po delu ter pri usposabljanju pedagoških kadrov. Osnovna organizacija sindikata osnovne šole „Oskar Kovačič“ je med prvimi podprla priprave za uvedbo samoprispevka za gradnjo osnovnih šol in otroških vrtcev na obalnem področju pa tudi samo izvedbo referendumov.

Osnovna organizacija sindikata tovarne »Šešir« Škofja Loka

Delavsko gibanje se je v Škofji Loki krepilo skladno z razvojem industrije. Tovarna klobukov „Šešir“ je bila ena prvih večjih tovarn v Škofji Loki. Delavsko gibanje v „Šeširju“ sega s svojimi prvimi zametki pred leto 1930, od leta 1930 dalje pa naltimo že na organizirano dejavnost. Čvrstost in moč sindikalne organizacije sta se pokazali v veliki tekstilni stavki leta 1935. Moralna zmaga v tej stavki je pomenila toliko, da je bila od takrat dalje sindikalna dejavnost na zadovoljivi ravni. Skoraj vsi delavci so bili takrat člani sindikata. Veliko delavcev iz „Šeširja“ je aktivno delovalo v NOB in NOV.

Dolgoletna tradicija sindikalnega delovanja je prišla do veljave tudi po osvoboditvi. V tovarni „Šešir“ so bili tudi med prvimi, ki so izvolili svoj delavski svet.

Seđaj je v tovarni zaposlenih 320 delavcev, ki so vsi organizirani v sindikat. V osnovni organizaciji sindikata uresničujejo člani svoje interese prek sindikalnih skupin, izvršni odbor pa je sestavljen po delegatskih načelih. Osnovna organizacija sindikata deluje po vnaprej sprejetem programu dela, s katerim je opredelila svoje naloge na različnih področjih svojega delovanja. Na prvem mestu so vprašanja nadaljnega razvoja in uresničevanje samoupravljanja in delegatskega sistema, delavske kontrole, gospodarjenja, proizvodnje, nagrajevanja po delu ipd. Ve liko in nenehno skrb posvečajo člani sindikata tudi utrjevanju socialne varnosti delavcev, reševanju stanovanjskih problemov in pravilni naložbi za to namenjenih sredstev, urejeni družbeni prehrani, rekreaciji ter oddihu delavcev, družbenopolitičnemu izobraževanju itd. Seveda pa ne pozabljajo še na druge zadeve, pomembne za delavce, uresničujejo svoj program civilne zaščite in drugo.

Osnovna organizacija sindikata Rudnika lignita Velenje

V osnovne organizacije sindikata Rudnika lignita Velenje je včlanjenih več kot 3000 članov. V temeljni organizaciji združenega dela Rudnika lignita Velenje je organiziranih 26 osnovnih organizacij sindikata, v katerih deluje tudi 140 sindikalnih skupin.

Osnovne organizacije sindikata in njihova konferenca imajo skladno s to organiziranostjo zagotovljen učinkovit sistem obveščanja članstva, prek sindikalnih skupin vodijo člani sindikata razprave o vseh pomembnejših vprašanjih, s pomočjo svojih delegatov pa prenašajo tako oblikovana mnenja na vodstvene, delegatsko sestavljene organe sindikata, kjer jih po potrebi usklajujejo in oblikujejo dokončna stališča svoje organizacije.

Glede na to, da je rudarstvo dejavnost posebnega družbenega pomena, so velenjski rudarji – člani sindikata vedno storili vse, da so z delom v podaljšanem delovnem času zagotovili maksimalne možne količine premoga, potrebne za proizvodnjo električne energije. Niso se pomišljali delati tudi ob sobotah in nedeljah. Dejavnost sindikalnih organizacij je zato usmerjena tudi v oblikovanje zavestne delovne pripravljenosti delavcev, k odrekanju prostemu času za širše družbene potrebe, po drugi strani pa je nenehno usmerjena v izboljšanje njihovih delovnih in življenjskih razmer. Velenjski rudarji pa so bili vedno tudi prek sindikata pobudniki in uresničevalci izgradnje objektov družbenega standarda v Velenju. Rudarsko elektroenergetski kombinat v Velenju razpolaga z 2700 stanovanji, s samskim domom, gradijo pa še en samski dom z objektom družbene prehrane ter prostore za rekreacijo. Odrekli so se delu zaslužka zato, da so si zgradili počitniški dom na morju, ob združitvi s termoelektrarno Šoštanj pa so pridobili še enega. Rudarji – člani sindikata letujejo razen tega še v najetih domovih ali pa taborijo. Sindikalne organizacije rudnika so storile veliko za to, da morebitne delovne invalide, ki jih glede na težko delo ni malo, zaposlijo na lažjih delovnih mestih, pri tem pa prejemajo enak osebni dohodek, kot bi ga na delovnem mestu rudarja. Sindikalne organizacije zagotavljajo klimatsko zdravljenje vsem delavcem, ki so tega potrebni. Sredstva, ki jih namenijo delavci za to, povečujejo vsako leto, tako da se vedno širi krog delavcev, deležnih takih zdravstvenopreventivnih ukrepov. Sindikalne organizacije zajemajo tudi najširši krog članstva v solidarnostne akcije. članom sindikata pa nudijo, upoštevaje socialna merila, tudi različno socialno pomoč, preskrbujejo jim ozimnico in počobno.

V Rudniku lignita Velenje imajo člani sindikata tudi široko razvejano športno rekreativno dejavnost, tekmujejo na internih športnih igrah, na občinskih sindikalnih igrah, letos pa vnašajo to dejavnost tudi v področje celotnega elektrogospodarstva Slovenije.

Velik je bil delež sindikalnih organizacij rudnika ob konstituiranju temeljnih organizacij združenega dela.

3.

Za uresničevanje delavskih interesov z dolgoletnim in požrtvovalnim delom v sindikalni organizaciji in za pomembne uspehe v njenem uveljavljanju in razvoju prejmejo znak:

Anton Alič iz Trbovelj

Branko Babič iz Ljubljane

Feliks Bagar iz Ptuja

Franc Berdajs iz Litije

Jože Blažič iz No vega mesta

Jože Brdnik iz Murske Sobote

Jernej Brolih iz Maribora

Lojze Diacci iz Rimskih Toplic

Tončka Djurić iz Maribora

Vinko Dobnikar iz Kamnika

Tone Dolinšek iz Ljubljane

Tone Fajfar iz Ljubljane

Humbert Gačnik iz Ljubljane

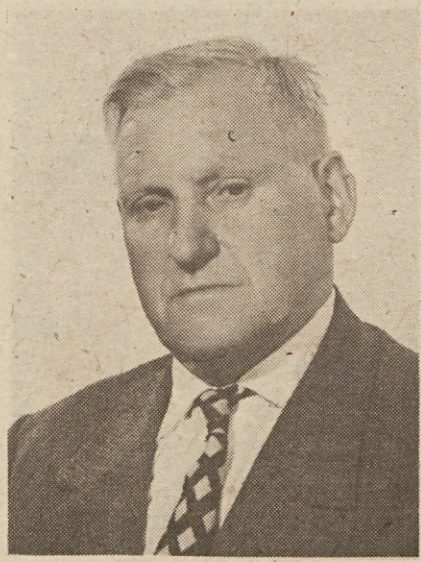
Jože Globačnik iz Ljubljane

Nežka Gnezda iz Idrije

Albert Gregorič iz Šempetra pri Gorici

Matevž Hace iz Podcerkve v Loški dolini

Franc Istenič iz Kranja

Franc Ivančič iz Celja

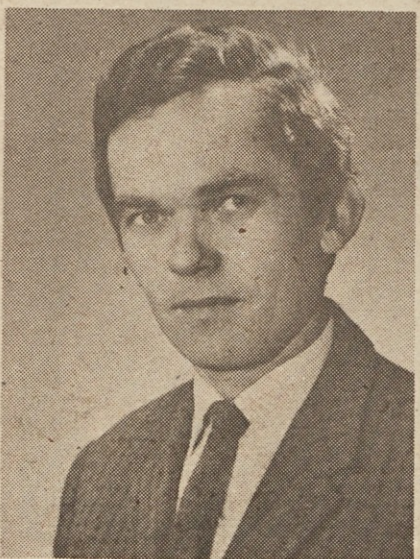
Ivan Jakič iz Ljubljane

Pepca Jež iz Kranja

Terezija Kač iz Celja

Vinko Kastelic iz Ljubljane

Stane Kenig iz Ljubljane

Vida Klemenčič iz Velenja

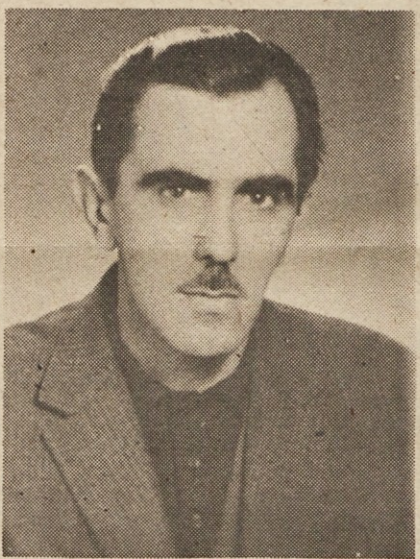
Jože Kopitar iz Ljubljane

Franc Kos iz Črnomlja

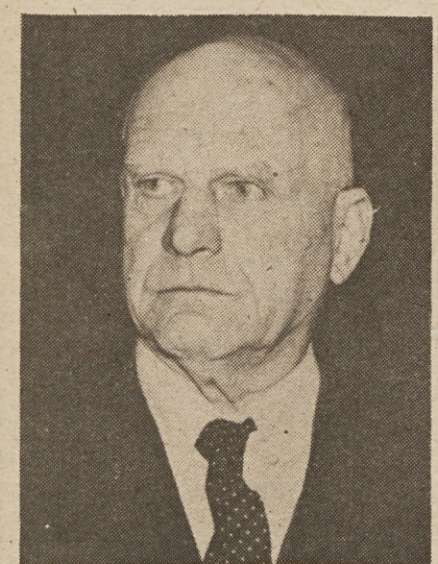
Joža Košir iz Mozirja

Franc Krivec iz Maribora

Franc Kumše iz Ljubljane

Lojze Lešnik iz Laškega

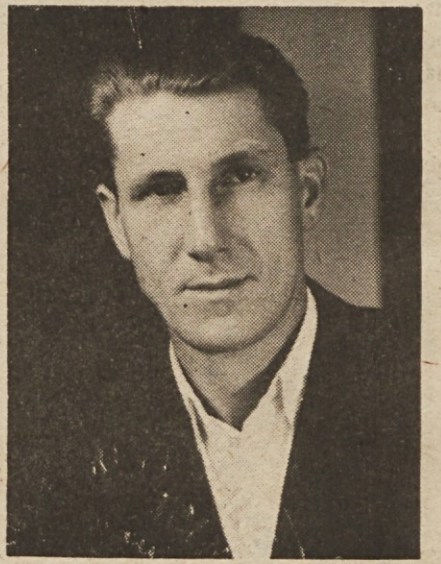
Vida Lotrič iz Ljubljane

Jože Marolt iz Ljubljane

Ignac Miklič iz Maribora

Hubert Mravljak iz Velenja

Jože Muc iz Dravograda

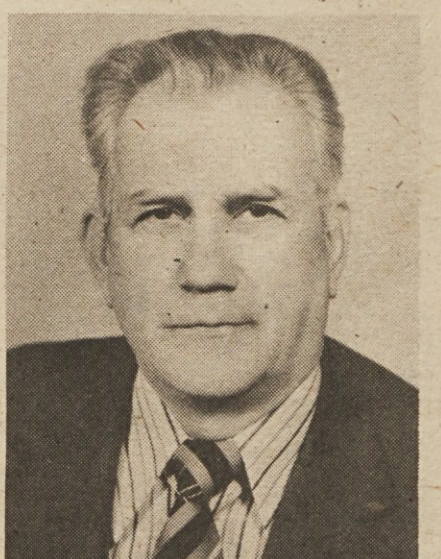
Karel Oražem iz Sodražice

Leon Pečar iz Izole

Vencelj Perko iz Ljubljane

Jože Pikel iz Trbovelj

Franc Pipan iz Ljubljane

Jože Plos iz Ljubljane

Stane Polajnar iz Celja

Franc Popit iz Ljubljane

Anton Potočnik iz Ptuja

Ciril Potočnik iz Ljubljane

Roman Potočnik iz Gozd Martuljka

Jože Povše iz Ljubljane

Bruno Ravnikar iz Maribora

Ludvik Rekelj iz Bleda

Janez Slovenc iz Ljubljane

Vida Smrekar iz Ljubljane

Mirko Strnad iz Kamnice pri Mariboru

Milan Šimec iz Črnomlja

Karel Šterban iz Senovega

Tone Šušteršič iz Ljubljane

Mitja Švab iz Ljubljane

Anton Tomič iz Ljubljane

inž. Tone Tribušon iz Ljubljane

Janko Velikonja iz Ljubljane
in Julka Polančič iz Maribora

Albin Vipotnik iz Ljubljane

Vlado Vodopivec iz Ljubljane

Franc Zdove iz Hrastnika

Jože Železnik iz Krmelja

4.
Znaki bodo podeljeni v mesecu maju v Ljubljani.

Št evilka: 95-4-3/Ve
Datum: 17. aprila 1975

Predsednik odbora za podelitev zlatega znaka sindikatov Slovenije
BRANKO BABIČ